

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

**T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI**

**GENÇLERİN YEREL YÖNETİMLERE KATILIMINDA
BELEDİYE MECLİS ÜYELİKLERİ: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ**

Mehmet YARA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Emre SAVUT

BURDUR – 2023

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
ANA BİLİM DALI

GENÇLERİN YEREL YÖNETİMLERE KATILIMINDA
BELEDİYE MECLİS ÜYELİKLERİ: EGE BÖLGESİ
ÖRNEĞİ

Mehmet YARA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi Emre SAVUT

Üye: Prof. Dr. Yunus Emre ÖZER

Üye: Doç. Dr. Gökhan KALAĞAN

BURDUR – 2023

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre hazırlamış olduğum “Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımında Belediye Meclis Üyelikleri: Ege Bölgesi Örneği” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik ve etik kuralları ihlal etmediğimi, tezimin özgün olduğunu, başvurduğum kaynakları metin içinde, dipnotlarda ve kaynakçada eksiksiz ve bilimsel kurallara uygun olarak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Mehmet YARA

Tarih ve İmza

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, başlangıcından sonuna kadar, gerekli bütün yardım, tavsiye ve yönlendirmeleri yapan, önerileriyle bana yol gösteren karşılaştığım problemlerin çözümünde deneyimlerinden yararlandığım kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Emre SAVUT'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Araştırma çalışmamız çerçevesinde gerçekleştirdiğimiz mülakat görüşmelerinde bilime sabırla katkı sunan ve samimi davranış göstererek mülakat sorularını cevaplandıran değerli belediye meclis üyelerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lisansüstü eğitimim boyunca akademik anlamda bana destek olan Dr. Öğr. Üyesi Ümit KARADOĞAN'a ve Dr. Aylin SEZER'e, manevi olarak desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olan, bana en büyük motivasyonu ve gücü veren eşim Merve SATI'ya çok teşekkür ederim.

(YARA, Mehmet, “Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımında Belediye Meclis Üyelikleri: Ege Bölgesi Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Burdur, 2023)

ÖZET

Demokrasinin olduğu medeniyetlerde, yurttaşların yönetim sürecine katılım sağlaması sistemin ana unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılım kamu yönetiminin devamlılığını sağlaması ve karşılaşılan sorunların çözüme kavuşturulması noktasında önemli bir fayda sağlamakla birlikte diğer taraftan demokrasi için şeffaflık ve verimlilik faktörlerini güçlendirmektedir. Yerel ölçekte demokrasinin oluşumunda ve gelişiminde en büyük görev yerel yönetimlere düşmektedir. Yerel yönetimler açısından ise hemşehrilerden oluşan ve seçimle göreve gelen belediye meclisleri katılım olgusunun ve yerel demokrasinin en şeffaf anlamda temsiliyetinin sağlandığı yapılardır. Günümüzde yerel yönetimlere katılımın önemli bir argümanı olan belediye meclisleri kapsayıcılık açısından gün geçtikçe daha geniş bir tabana yayılmakla birlikte artık gençlerin de yer alabildiği bir yapı haline gelmiştir.

Gençlerin yerel yönetimlerde karar alma mekanizmalarına etki edebilmesi ve de katılabilmesi için oluşturulan farklı kurumlar ve oluşumlar bulunsun da 2017 referandumu kapsamındaki Anayasa değişikliği ile bunlara belediye meclis üyeliği mekanizması da dahil olmuştur. 2019 Mahalli İdareler Seçimi ile beraber ilk kez, 25 yaş olan seçilme şartı genel seçimlerde olduğu gibi 18 yaş olarak genişletilmiştir. Genç bireylerin yönetimde söz sahibi olması ve demokratik katılımın sağlanması açısından önemli bir yenilik olan belediye meclis üyelikleri ile gençlerin yerel yönetimlerde temsiliyeti artmıştır. Bu çalışma ile birlikte gençler için yerel yönetimlere katılım ve temsiliyetin gelişmesinde önemli bir yere sahip olan belediye meclisi bünyesinde yer alan gençlerin genel bir değerlendirmesi yapılmış bununla birlikte katılımcı demokrasi açısından en uygun niteliğe sahip olan yerel yönetimler kapsamında aktif katılım kavramı analiz edilmiştir.

Bu tez çalışmasında yerel yönetimler, yerel siyaset, demokrasi olgusu, gençlik olgusu, gençliğin özellikleri, siyasal katılım olgusu bir arada incelenerek gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyelikleri konusu değerlendirilmiştir. Öncelikle yerel yönetimlere yer verilmiş, gençlik döneminin etkileri ve bu etkilerin siyasal katılımı ki rolleri üzerinde durulmuştur. Diğer kısımda yerel yönetimlere katılım olgusu

açıklanmış ve gençlik kavramıyla pekiştirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın temelinde “Gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyeliklerinin etkisi ne derecede gerçekleşmiştir?” sorusu yer almaktadır. Son olarak 2019 Mahalli İdareler Seçiminde seçildiği tarih itibarıyla 18-30 yaş aralığında yer alan ve ege bölgesinde görev yapan İzmir, Denizli, Afyonkarahisar, Manisa, Uşak, Muğla, Kütahya ve Aydın illerdeki genç belediye meclis üyeleriyle mülakat gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler neticesinde belediye meclis üyelikleri, yerel yönetimlerde karar alma süreçlerinde doğrudan yer alan ve gençlerin siyasi süreçlere aktif katılımını teşvik eden önemli bir mekanizmadır. Belediye meclis üyeleri genel anlamda yerel yönetimlerdeki politikaları ve programları belirler, kararlar alır ve bütçeleri yönetirler. Gençlerin belediye meclis üyeliği ile ilgilenmeleri ve bu pozisyonlara aday olmaları, yerel yönetimlerde gençlerin temsilini artırmaktadır ve gençlerin ihtiyaçlarına daha fazla odaklanılmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda 25 genç belediye meclis üyesi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler neticesinde, gençlerin belediye meclis üyeliğiyle ilgilenmeleri, gençlerin siyasi süreçlere daha fazla katılımını teşvik etmekle beraber gençlerin yerel karar alma süreçlerinde daha etkili bir şekilde yer almalarını sağladığı tespit edilmiştir. Demokratik katılımın halka en yakın yöntemlerinden birisi olan belediye meclisleri seçilme yaşının 18’e düşürülmesiyle gençler için daha ulaşılabilir bir katılım mekanizması olmaya başlamıştır. Gençler böylelikle yerel siyasette söz sahibi olmanın yanında karar mekanizmalarına etki eden seçilmişler olarak da görev alma imkânı yakaladıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Yerel Yönetimler, Siyasal Katılım, Gençlik, Belediye Meclis Üyeliği.*

(YARA, Mehmet, “Municipal Council Memberships in the Participation of Young People in Local Administrations: Example of Aegean Region”, Master Thesis, Burdur, 2023)

ABSTRACT

In civilizations where democracy exists, the participation of citizens in the management process is the main element of the system. While participation provides an important benefit in ensuring the continuity of public administration and solving the problems encountered, on the other hand, it strengthens the transparency and efficiency factors for democracy. Local governments have the greatest responsibility in the formation and development of democracy on a local scale. In terms of local governments, municipal councils, which are made up of citizens and elected, are the structures where participation and local democracy are represented in the most transparent sense. Today, municipal councils, which are an important argument of participation in local governments, have become a structure where young people can take part, although they are spreading to a wider base in terms of inclusiveness.

Although there are different institutions and formations created to enable young people to influence and participate in decision-making mechanisms in local governments, with the constitutional amendment within the scope of the 2017 referendum, the municipal council membership mechanism has been included in these. With the 2019 Local Administration Elections, for the first time, the 25-year-old age requirement was extended to 18 years, as in the general elections. The representation of young people in local administrations has increased with the membership of municipal councils, which is an important innovation in terms of young people having a say in the administration and ensuring democratic participation. With this study, a general evaluation of the youth in the municipal council, which has an important place in the participation and development of representation in local governments for young people, has been made.

In this thesis study, local governments, local politics, the phenomenon of democracy, the phenomenon of youth, the characteristics of youth, the

phenomenon of political participation were examined together and the subject of municipal council memberships in the participation of young people in local governments was evaluated. First of all, local governments were included, the effects of the youth period and the role of these effects in political participation were emphasized. In the other part, the phenomenon of participation in local governments is explained and tried to be reinforced with the concept of youth. On the basis of the research, “What is the effect of municipal council memberships on the participation of young people in local governments?” question is included. Finally, interviews were conducted with young municipal councilors in the provinces of İzmir, Denizli, Afyonkarahisar, Manisa, Uşak, Muğla, Kütahya and Aydın, who were between the ages of 18-30 and were working in the Aegean region as of the date of their election in the 2019 Local Administration Elections. As a result of the negotiations, municipal council memberships are an important mechanism that takes place directly in the decision-making processes of local governments and encourages the active participation of young people in political processes. Municipal councilors generally determine policies and programs in local governments, make decisions and manage budgets. Young people's interest in being a member of the municipal council and their candidacy for these positions increases the representation of young people in local governments and ensures a greater focus on the needs of young people. In this context, in-depth interviews were conducted with 25 young municipal council members. As a result of the interviews, it has been determined that young people's interest in being a member of the municipal council encourages more participation of young people in political processes and enables them to take part in local decision-making processes more effectively. Municipal councils, which is one of the closest methods of democratic participation to the public, have started to become a more accessible participation mechanism for young people by lowering the voting age to 18. Thus, it has been revealed that young people have the opportunity to take part in the local politics, as well as as elected officials who influence the decision mechanisms.

Keywords: Local Administrations, Political Participation, Youth, Membership of Municipal Council.

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	II
TEŞEKKÜR	III
ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ	XI
TABLolar DİZİNİ	XII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yerel Yönetimler	10
1.1.1. Avrupa’da Yerel Yönetimlerin Doğuşu	11
1.1.2. Yerel Yönetim ve İlkeleri	13
1.1.3. Türkiye’de Yerel Yönetimler	14
1.2. Yerel Yönetim Türleri.....	16
1.2.1. Belediyeler	18
1.2.2. Büyükşehir Belediyeleri.....	23
1.3. Yerel Siyaset ve Demokratikleşme	26
1.3.1. Yerel Siyaset	26
1.3.2. Yerel Demokrasi	32
1.3.3. Yerel Siyasetin Ulusal Politikalara Demokratik Yansımaları.....	38

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLER VE SİYASAL KATILIM

2.1. Gençlik	41
2.1.1. Gençlerin Özellikleri	44
2.1.2. Gençler ve Demokrasi	46
2.2. Siyasal Katılım.....	48
2.2.1. Siyasal Katılım Kavramı	48
2.2.2. Siyasal Katılım Boyutları	53
2.2.3. Siyasal Katılım Biçimleri	57
2.2.4. Siyasal Katılıma Etki Eden Faktörler	58
2.3. Gençlerin Siyasal Katılımı.....	62
2.3.1. Gençlerin Katılımındaki Aktörler	65
2.3.1.1. Gençlerin Katılımında Ülke Düzeyindeki Aktörler	68
2.4. Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımı	78
2.4.1 Belediye Meclisleri	79
2.4.2. Belediye Komisyonları	82
2.4.3. Gençlik Meclisleri	83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERE GENÇLERİN KATILIMINDA BELEDİYE MECLİS

ÜYELİKLERİ: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri	88
3.1.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı	88
3.1.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	89
3.1.3. Araştırmanın Yöntemi	89

3.1.4. Araştırma Verilerinin Analizi	90
3.2. Bulgular.....	91
3.2.1. Demografik Bulgular	91
3.2.2. Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımı Sürecinde Dahil Oldukları Mekanizmalar.....	92
3.2.3. Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımına İlişkin Değerlendirmeler	94
3.2.4. Yerel Yönetimlere ve Belediye Meclis Üyeliklerine Katılıma İlişkin Değerlendirmeler	96
3.2.5. Belediye Meclis Üyesi Olan Gençlerin Akran Grubundan Aldığı Tepkiler ..	99
3.2.6. Yerel Yönetimlerdeki Genç Oranına Dair Değerlendirme	100
3.2.7. Gençlerin Yerel Yönetimlerde Karar Alma Mekanizmalarına Etki Edebilmesine İlişkin Değerlendirmeler	102
3.2.8. Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımını Artıracak Öneriler	103
SONUÇ.....	105
KAYNAKÇA	114
EKLER.....	135
ÖZGEÇMİŞ.....	136

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BM	: Birleşmiş Milletler
SEKAM	: Sosyal Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi
TCGSB	: Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
Vd.	: Ve Diğerleri
TGSP	: Türkiye Gençlik STK'ları Platformu
UGK	: Ulusal Gençlik Konseyi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Yerel Yerinden Yönetim ve Hizmet Yerinden Yönetim Karşılaştırması.....	14
Tablo 2: Belediye Meclis Üyeliği Dağılım.....	20
Tablo 3: Büyükşehir Belediye Meclis Üyesi Dağılımı.....	25
Tablo 4: 2019 Yerel Seçim Katılım İstatistikleri.....	80

GİRİŞ

Günümüzde halk ile en yakın temasın kurulması, kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesi ve tüm bunların yanında demokratik katılımın sağlanması açısından yerel yönetimler önemli bir rol oynamaktadır. Katılım olgusunun mikro anlamda gerçekleştiği yerel yönetim birimleri olan belediyeler ise süreçte önemli bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Merkezi yönetimden farklı olarak belediyeler, kamu hizmeti gerçekleştirirken toplumun istek ve şikayetlerine daha rahat ve çabuk çözüm üretmektedirler. Belediyeler açısından ise yerel yönetimlere katılımı belediye meclisleri her geçen gün daha geniş bir alanda kendine yer bulmaktadır. 2017 Anayasa değişikliği ile birlikte 25 yaştan 18 yaş sınırına indirilen mahalli idare organları seçilme koşulu ile birlikte yerel yönetimlere katılım anlamında gençlerin önü açılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen ilk seçim olan 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi ile birlikte gençler artık belediye meclislerinde 25 yaşının altında da temsil edilmesiyle beraber yerel yönetimlerde söz bulma olasılığı artmıştır. Çalışmamızın merkezinde yer alan ana soru “Gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyeliklerinin etkisi ne derecede gerçekleşmiştir?” olmakla birlikte tez kapsamında gençlerin yerel yönetimlere katılımında ve yerel politika yapım süreçlerinde etkisi göz önüne alınmaktadır.

Toplamda üç bölümden oluşan çalışmamızın ilk bölümünde yerel yönetimler, yerel siyaset ve yerel demokrasi kavramları açıklanmıştır. Yerel demokrasi ve yerel siyaseti etkileyen olgulara yer verilerek belediye meclislerinden bahsedilmiştir. Bu kapsamda yapılan değerlendirmelerde gençler ana merkeze alınarak yerel yönetime ilişkin kavramlar seçilmiştir. Tezin ikinci kısmında gençler ve siyasal katılım olgusu incelenmiştir. Yine siyasal katılım kavramının boyutları ve biçimleri gençler açısından analiz edilmiştir. Gençlerin katılımı olgusu ulusal düzeyde ve yerel düzeyde değerlendirilerek farkları ortaya koyulmuştur. Gençler açısından katılımı etkileyen faktörler başlıklar halinde analiz edilmiştir.

Tezimizin son bölümünde Ege bölgesi merkeze alınarak belediye meclislerinde görev alan genç bireylerin temsiliyeti değerlendirilmiştir. Ege bölgesindeki illerde görev yapan ve seçildiğinde 18-30 yaş arasında yer alan gençler ile yapılan görüşmeler neticesinde bulgular değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler aynı coğrafyada yaşayan insanların ortak gereksinimlerini karşılamak ve kamu hizmetlerinin uygun bir biçimde dağıtımının karşılanması için gerekli olan yönetim türleridir. *“Yerel yönetimler halk ile merkezi yönetim arasındaki iletişimi sağlamaktadır. Yerel yönetim kuruluşları merkezi idarenin dışında yer alan kamu tüzel kişileridir. Bu kuruluşlar kamu tüzel kişileri olduklarından, kendilerine özgü bir iradeye sahip olup, devletten ayrı malvarlıkları ve bütçeleri mevcuttur.”* (Keleş, 2016: 48-51).

Yerel yönetimin yönetim bilimindeki karşılığı âdem-i merkeziyetçilik olarak adlandırılmaktadır. Adem-i merkeziyetçilik kendi arasında farklı türlere ayrılmaktadır. Bunlardan ilki merkezi erkin kendisinden mesafe olarak uzakta bulunan yerel erklere belirli görevleri ve hizmetleri yapabilmesi için gücünün bir kısmını devrettiği “yetki genişliği” olgusudur. İkincisi ise yasalar uyarınca oluşturulmuş yönetim organlarının yasaların belirlediği bazı yetkilerle donatılmalarını içeren yönetimlerdir (Toprak, 2006: 220).

Küreselleşmenin etkisinin devam ettiği dünyada merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru bir geçiş süreci yaşanmaktadır. Daha yaşanabilir bir çevre için amaç olarak halkın beklentilerinin karşılanması ve yönetime katılımı benimsenmiştir (Ökmen,2005: 540). Dolayısıyla yerel yönetimlerin güçlenmesinde yerelleşmenin etkisi önem arz etmektedir. Yerel yönetimler bazı kanunlar çerçevesinde özerk ve tüzel kişiliğe sahiptir. Bu şekilde ele alındığında yerel yönetimlerin borç ve bütçeleri olabilmektedir. Yerel yönetimler, kanunlarda ifade edilen fonksiyonları yerine getirerek kendi içinde ayrılırlar (Özer,2005: 3-4). Yetki, sorumluluk ve görev bakımından yerel yönetimlerin sahip oldukları kaynaklar yeterli gelmemektedir. Bu bağlamda merkezi yönetimlerin denetiminde bulunmak için merkezi idarelerle iş birliği içerisinde çalışmaktadır.

Yönetim alanında vatandaşları birebir ilgilendiren kararlar alabilen yerel yönetim birimleri, idare etme sürecini devamlı kılabilmek için demokratik yöntemlere başvurmaktadır. Bazı kişilerin ve grupların kişisel haklarının korunmasını sağlayan yerel

yönetim uygulamaları halkın gereksinimlerini konu almaktadır (Demirtaş,2012: 312). Bu bakımdan tekelleşmenin önüne geçilmesinde yerel yönetimlerin payı büyüktür. Devletin vatandaşlara olan görev sorumlulukların sistemli bir biçimde yerel yönetimlere bağlanması, 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı ile kalkınma aşamasına geçilmesinin bir sonucudur. Dönemsel kalkınma planları hazırlanarak bu aşamada yerel yönetimlerin bulunduğu yerlerin gereksinimleri dikkate alınmış, planlara uygun biçimde faaliyetler hayata konulmaya çalışılmıştır (Özaslan ve Alıcı, 2014: 315-317).

1.1.1. Avrupa’da Yerel Yönetimlerin Doğuşu

Antik çağlardan günümüze uzanan belirli bir yerde hayatlarını sürdüren bireylerin ortaya koyduğu yönetim birimlerine zaman içerisinde çok farklı isimler verilmiştir. Antik Yunan zamanlarında “polis”ler, Roma döneminde “municipe”ler bunlara örnek olarak verilebilmektedir. Ulus devlet anlayışının ortaya çıkmasıyla beraber devlet otoritesi merkezileşmiştir. Fakat 19. yüzyılın başlarında yerel yönetimler yeni bir kimlik kazanarak merkezi hükümetlerin temas noktaları olarak faaliyet göstermişlerdir. Ancak yerel yönetimlerin en büyük yükselişi 20. yüzyılda gerçekleşerek yerel halka hizmet ulaştırmada önemli bir noktaya gelmişlerdir (Keleş, 2012).

Yerel yönetimler birçok ulusta farklı kalıplara göre değerlendirilmiştir bunlar; Almanlara göre selbstverwaltung, Fransızlar göre decentralisation ve İngilizlere göre ise self-government olarak adlandırılmıştır. Yerel yönetimlerle ilgili farklı kavramlar incelendiğinde yerel yönetimlerin merkezi yönetimden uzaklaşarak yerel yapıyı merkeze alan yönetim anlayışı olarak yorumlandığı görülmektedir. Âdem-i Merkeziyetçilik olarak anılan decentraliastion kavramı devlet merkezinin gücünün azaltılarak yerel yönetimlerin güçlendirilmesini temel almaktadır. Yerel yönetimler İngiltere ve İtalya gibi ülkelerde daha hızlı benimsenmekle beraber Fransa gibi güçlü merkezi otoriteye sahip ülkelerde sancılı bir süreçte sahip olmuşlardır (Baguenard ve Becet, 1995).

Orta Çağ Avrupası’nda yıllardır süregelen toplumsal ve siyasi güç, dini kesimler ve burjuvalar tarafından yönetilmekteydi. Birlikte yaşam fikrinin yaygınlaştığı “komün” ve “kent” kavramlarının gelişim göstermesi ve de ticaretin ilerlemesiyle doğu bölgelerde güçlenen merkeziyetçi anlayış batıda yerini merkezi otoriteden alınan yetkiler ile yerel yönetimlerin güçlenmesine bırakmıştır (Erdoğan, 2011).

Komün temelli kentsel oluşumların gelişim gösterdiği bu süreçte ikinci kuşak hakların da doğuşunda önemli yer tutan burjuvazi-feodalite arasındaki çekişmeler başlıca etmenler arasında yer almıştır. Feodal sistemdeki beylerin burjuva sınıfı üzerinde kurmaya çalıştıkları egemenliğin başında gelen “vergilendirme sistemi” burjuva sınıfı tarafından kabul edilmemiştir. Burjuva sınıfına mensup kişiler tek başlarına güçlü feodal beyler ile mücadele etmenin zorluklarını görmüş ve de bir araya gelerek kentsel oluşumların temellerini güçlendirmişlerdir. Böylelikle dengeler topraktan ticarete doğru değişerek tarihsel akışı yönlendirmiştir. Feodal dönemin aksine kent anlayışının gelişmesiyle birlikte bireyler ve toplum daha özgürlükçü ve mikro anlamda daha demokratik bir anlayışın filizlerini yeşerterek bireysel özgürlüğün temellerini atan oluşumlar olarak yükselişe geçmiştir. Kent anlayışı, feodalitenin yıllar süren hegemonyası kırılarak bireysel özgürlükleri temel alan ülkesel bütünlüğü ortaya koyan toplumsal ve bireysel temsiliyetin artırıldığı ilişkilerin hukuksal normlar çerçevesinde tüm topluma uygulanabildiği oluşumlar halini almıştır (Çetin, 2002).

Yerel yönetimlerin tarihsel süreci incelendiğinde egemen devletlerin merkezi otoriteleri sebebiyle baskın bir şekilde hayatlarına devam etse de bazı hizmetleri yerel aktörler eliyle gördürülmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu sebeplerden ötürü merkezi yönetimler bazı yönetsel kararları yerel aktörlere devrederek yönetim ve hizmet sürecini daha sağlıklı götürmeye gayret etmiştir. Elbette yerel aktörlere yetkilerinin bir kısmını devreden merkezi otoriteler bu aktörlere idari ve mali özerklikler de sağlayarak yerel yönetimlerin doğuşuna zemin hazırlamışlardır (Tortop, 1999, 7-15).

Tarihsel süreç ve kavramları birlikte değerlendirdiğimizde yerel yönetimler halkın mahalli müşterek isteklerinin değerlendirilmesi çerçevesinde hayata geçirilmiş yönetsel mekanizmadır. Merkezi otoritenin erişemediği noktalarda farklı bir perspektif ile hizmetler yerel aktörler tarafından götürülmektedir. En genel anlamda özerklik, özgürlük, demokratik katılım ve yerel ortaklık gibi kavramlar yerel yönetimlerin temellerini oluşturmaktadır (Kaypak, 2012: 10).

Yerel yönetimlerin ana çekirdeğini oluşturan bu kavramlar toplumun demokratikleşmesinde önemli yapı taşları olmakla beraber yerel yönetimlerin tanımlanmasında da büyük etki göstermiştir. Yerel yönetimler ile birlikte güç kazanan yerel demokrasi kavramı ulusal demokrasinin tamamlayıcısı niteliğindedir. Bu sebeptendir

ki bireylerin yerel aktörler aracılığıyla demokratik süreçlere katılımı ile ulusal demokratik aktörler ile katılımı birbirinden ayrı görülmemelidir. Bu değerlendirmeler ekseninde yerel yönetimler aslında vatandaşların demokratik siyasete aktif katılımında en önemli bileşenlerden biridir.

1.1.2. Yerel Yönetim ve İlkeleri

Devlet; savunma, sağlık, uluslararası ilişkiler, ekonomi, eğitim ve ticaret gibi birçok faaliyet kolunu içerisinde barındıran tek bir görevden ziyade birden çok alanda topluma ve bireylere karşı sorumluluğu olan bir oluşumdur. Yine devlet kavramını yakından incelediğimizde millet, ülke ve egemenlik gibi üç ana kavram ile karşımıza çıkmaktadır. Bazı tanımlamalarda “inkâr edilmesi olanaksız en önemli toplumsal örgüt” olarak da nitelendirilen devlet kavramı; Andrew Heywood’a göre egemenlik, hükmetme, birlik, meşrulaştırma ve kamusallık ilkeleriyle iç içe geçmiştir (Heywood, 2015). Görüldüğü üzere net bir kavramsal çerçeveye sığdırılmakta zorlanılan devlet kavramı sınırları içerisinde yaşayan insanlara hizmet götürmek açısından da farklı yapılanmalara gitmiştir. Yerel yönetimler devletin makro ölçekteki hizmetlerini doğrudan bireylere ulaştırılmasında birçok merkezi nitelikteki kararın devlet bürokrasisinin hantallığına takılmadan hayata geçirilmesinde önemli bir rol oynamaktadırlar (Yusufoğlu, 2021).

Belirli sınırlar içerisinde hayatlarını sürdüren bireylerin yani vatandaşların toplumsal isteklerinin yerine getirilmesi amacıyla yasal dayanağı olan yerel yönetimler zamanla çeşitlenerek yer yönünden ve hizmet yönünden yerel yönetimler olmak üzere iki farklı kola ayrılmıştır. Bu kolların ilki, mahalli müşterek ihtiyaçları belirli bir coğrafi alan ile sınırlı olmak üzere yürüten yer yönünden yerinden yönetim kuruluşlarıdır. İkincisi ise merkezi yönetimin iş yükünün zamanla çoğalması sebebiyle ihtiyaç duyulan milli bir kamu hizmetini tüm ülke düzeyinde yürüten ve hizmet yerinden yönetim kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar örneklendirilecek olursa üniversiteler, kamu iktisadi teşebbüsleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, TCDD vb. kurumlar örnek gösterilebilmektedir. Her iki yerel yönetim sınıflandırılmasına bakacak olursak merkezi otoritelerin idari vesayet denetimine tabi olmakla beraber Kamu tüzel kişiliklerine sahip yönetsel açıdan özerk oldukları söylenilmektedir (Yiğit, 2008).

Tablo 1. Yerel Yerinden Yönetim ve Hizmet Yerinden Yönetim Karşılaştırması

<i>Yerel Yerinden Yönetim Organları</i>	<i>Hizmet Yerinden Yönetim Organları</i>
• Özerk yapıdadırlar. • Kendilerine özel mal varlıkları ve bütçeleri vardır. • Kamu tüzel kişilikleri bulunur. • Üzerlerinde idari vesayet denetimi vardır. • Kişi topluluklarıdır. • Yetkileri coğrafi alan sınırlamasına tabiidir. • Kanunla veya Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kurulurlar.	• Özerk yapıdadırlar. • Kendilerine özel mal varlıkları ve bütçeleri vardır. • Kamu tüzel kişilikleri bulunur. • Üzerlerinde idari vesayet denetimi vardır. • Mal toplulukları olarak adlandırılırlar. • Milli kamu hizmetlerini tüm ülke sathında gerçekleştirirler. • Faaliyetlerine göre birden fazla gruba ayrılırlar.

(Arslan, 2022)

1.1.3. Türkiye’de Yerel Yönetimler

Ülkemizde yerel yönetimlerin ortaya çıkışı, halkın taleplerini karşılamak amacıyla Tanzimat dönemine kadar dayanmakla birlikte 1850’li yıllarda Islahat Fermanı’nın etkisiyle daha net bir şekilde gündeme gelmeye başlamıştır. İhtiyaç temelli kurulan belediyeler Osmanlı döneminde 4 Ekim 1853-30 Mart 1856 tarihleri arasında gerçekleşen Kırım Savaşı neticesinde oluşan göç dalgası sebebiyle yerel gereksinimleri karşılamak için oluşturulmuş. Bu kapsamdaki ilk belediye 1854 yılında İstanbul Şehremaneti adıyla kurulmuştur. Şehremanet yönetiminin başı Bab-ı Ali aracılığıyla atanmakla birlikte günümüz belediye meclislerine benzer bir yapı halk arasından seçilerek oluşturulmuştur. Dönemsel perspektiften bakıldığında modern sayılabilecek ve kendisine mali anlamda gelir tahsil edilen ilk yerel yönetim birimi “Altıncı Daire-i Belediye” 1857 yılında kurulmuştur (Uzun ve Kurt, 2002: 80). İlerleyen yıllarda ise Fransa örnek alınarak 1864

yılında Vilayet Nizamnamesi ile il özel idarelerine benzer yapılar oluşturularak eyalet sisteminde vilayet sistemine geçiş yapılmıştır (Tortop vd., 2006: 128).

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Osmanlı'dan kalan belediyeler yeni kurulacak yapıların temellerini oluşturmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra yerel yönetimlere dair ilk düzenlemeler '442 sayılı Köy Kanunu' ve '1580 sayılı Belediye Kanunu' olmuştur. 1924 yılında çıkarılan Köy Kanunu günümüzde devamlılığını sürdürmektedir. 1930 yılında çıkarılan Belediye Kanunu özellikleri açısından belediyelere eşitlikçi bir yaklaşıma sahip olmakla beraber merkezi yönetim gücü altında belediyelere kısmen hareket alanları tanıdığı görülmektedir. Ancak dönemseldan açıdan Türk siyasi tarihinin tek partili zamanlarına denk gelen bu süreç kapsamında yerel yönetimler merkezi yönetimin bir kolu şeklinde değerlendirilmiştir (Erdem, 2015: 59). 1580 sayılı kanun uzun zaman devamlılık sağlasa da süreç içerisinde karşılaşılan problemler ve gelişen yerel yönetimler anlayışı sebebiyle değişikliğe uğramıştır. Büyüyen kentler ve artan nüfus sebebiyle hareket etmekte zorlanan merkezi yönetimler sebebiyle yerel yönetimler giderek daha fazla önem kazanmışlardır (Dursun, 2007: 365).

Tarihsel perspektifte 1929 sonrası ekonomik bunalım sebebiyle 1930 yılında 1580 sayılı kanunla kurulan belediyeler hizmet sunumunda önemli sorumluluklar üstlenmiştir. Cumhuriyet tarihimizde belediyelerin sayısında 1950'li yıllarda gerçekleşen kentleşme sürecinden sonra büyük bir artış göze çarpmıştır. Belediye sayısının bu denli artmasındaki temel olgu ise 1950'li yıllar sonrasında artan şehirleşme ve siyasi politikalar olmuştur (Babaoğlu, 2021: 27).

Gelişen yerel yönetimler 1961 Anayasası'nda daha ayrıntılı olarak yer almakla birlikte birçok maddesinde yerel yönetime ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. 1961 Anayasası ile birlikte yerel yönetimlere özerk bütçeler sağlanması ve yerel yönetim birimlerinin yasal güvence altına alınması gerçekleşmiştir. 1978 yılında ise Yerel Yönetim Bakanlığı kurulmuş fakat daha sonra kaldırılmıştır (Emini, 2009: 30-35).

1982 Anayasası yerel yönetimlere ilişkin çerçeveyi 1961 Anayasası'ndan farklı şekilde çizmemiştir. Genel anlamda 1982 Anayasası merkezîyetçi anlayışı güçlendirmeyi hedeflemiştir. İdarenin bütünlüğü ilkesini temel alan 1982 Anayasası, yerel yönetimleri 123. ve 127. maddeleri kapsamında düzenlemiştir. 1982 Anayasası'nın 127. maddesinde yerel yönetimler "Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek

ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş kamu tüzel kişileridir” şeklinde tanımlanmıştır. 1980’li yıllara dair yerel yönetimler açısından ortaya konulan en önemli gelişme 1984 yılında çıkarılan 3030 Büyükşehir Belediye kanunu olmuştur. Büyükşehir Belediyesi Kanununu 1987 yılında 3360 sayılı İl Özel İdaresi kanunu takip etmiştir (Bilgiç, 2007). Artan nüfus ve gelişen şehirler sebebiyle mevcut kanunlar yetersiz kalarak 2000’li yıllarda yapılan reformlar çerçevesinde 2005 yılında 5302 sayılı *İl Özel İdaresi kanunu* çıkarılmıştır. Yerel katılımın ve hizmetlerin erişilebilirliğinin artırılması ve vatandaşların ihtiyaçlarının yerinde karşılanması amaçlanmıştır. 2012 yılına gelindiğinde ise 6360 Sayılı *On dört İlde Büyükşehir ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair kanun* çıkarılarak mevcut büyükşehir sayısı artırılmış; kaldırılan il özel idarelerinin yetkileri büyükşehir belediyelerine devredilmiştir (Erincik, 2018: 37-38).

Türkiye 20. yüzyıl süresince küresel ve yerel yeniliklerden etkilenmiştir. Türkiye’de küresel ve yerel dönüşümler yerel yönetimlerde değişikliklere sebep olmuştur. 21.yüzyılın başlarında yerel yönetimler geniş yelpazede değişimlere sebep olmuştur. Yerel yönetim kanunları kapsamında yapılan değişiklikler çerçevesinde bugünkü şeklini almış olan yerel yönetim birimleri: “İl Özel İdareleri”, “Köyler”, “Belediyeler” ve “Büyükşehir Belediyeleri”dir (Erbay ve Akgün,2017: 275). Devletin en uç noktalarına gösterilen hizmetlerin kurallara uygun bir şekilde verilebilmesi, yerel yönetimlerin var olmasındaki esas faktördür. Farklı bir deyişle kendileri tarafından hazırlanan bütçelerle belirlenen vazifelerini gerçekleştirmeyi amaçlayan, yönetim ve vatandaş arasındaki bağı güçlendiren, yerleşim yerlerindeki hizmet kalitesini artıran ve hiyerarşik yapıyı devamlı kılan kuruluşlardır.

1.2. Yerel Yönetim Türleri

Türkiye’de yerel yönetimler, 1982 Anayasası ile yeni bir kimlik kazanmıştır. Anayasanın 123. maddesinde yerel yönetimler bir bütün olarak kabul görmüş ve yerel yönetimlerin idari yapısı ve kuruluş amacı açısından düzenlemiştir. Bunun yanında idarenin görevlerinin merkezden ve yerinden yönetim kuralına dayandırıldığı ifade edilmiştir. Yerel yönetimlere yönelik kanun maddesinin bu düzenlemesinde, ikili yapılanma hukuki düzenleme ile güvence altında tutulmuştur. 1982 Anayasasının 127. Maddesinde, yerel yönetimlere yönelik “*il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek*

ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, yine kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir” şeklinde bir tanımlama yapılarak, yerel yönetimlerin işleyiş ve çalışma şekline yer verilmiştir. Bu maddeye göre Türkiye’de il özel idaresi, belediye ve köy şeklinde bir yapılanma oluşturulmuştur. Bunların yanında Büyükşehir Belediyeleri de aynı düzenlemeye tabi olmuştur (Toprak, 2014: 33).

Türkiye’deki yerel yönetimlerin özellikleri řu şekilde sıralanmaktadır (Eryılmaz, 2012: 179);

- Yerel yönetimlerin çalışma ve kuruluş temelleri yasalarla belirlenmekte, karar organları ise yapılan seçimler sonucunda belirlenmektedir.
- Yerel yönetimler o bölgede ikamet eden halkın gereksinimlerini karşılamak için oluşturulmuş kamu tüzel kişileridir.
- Yerel yönetim seçimleri 5 yılda bir yapılmaktadır. Milletvekili seçimlerinin 1 yıl öncesine ya da sonrasına denk gelen seçimler milletvekili seçimleriyle birlikte yapılabilmektedir.
- Yerel yönetimlerin seçimle yönetici olan organlarının, görevlerini kaybetmeleri veya seçimleri kazanmalarına yönelik denetim işlemleri yargı vasıtasıyla yürütölmektedir.
- İçişleri bakanı, yerel yönetimlerin karar mekanizmalarının, görevleriyle ilişkili olarak suç içeren soruşturma ve kovuşturma sonuçlanıncaya dek tedbir olarak görevden uzaklaştırılabilmektedir.
- Yerleşim yeri veya nüfusu fazla olan yerel yönetimler, özel yönetim olarak yasalarla düzenlenebilmektedir.
- Merkezi hükümet ve yerel yönetimler arasındaki ilişki, yasalarla düzenlenmektedir.

- Yerel yönetimler üzerinde merkezi hükümetin, idari vesayet yetkisi bulunmaktadır. Kamu hizmetlerinin ve mahalli hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi idari vesayet yetkisinin görevleridir.
- Yerel yönetimlerin gelirleri yaptıkları iş ile ilişkilidir. Yerel yönetimlerin işlemleriyle bağlantılı olan mali denetim ise Sayıştay tarafından yürütülmektedir.
- Bakanlar kurulu yerel yönetimlerin birbirleri arasında birlik kurmaları için izin vermeye yetkilidir.

Taşradaki görevlerine bakıldığı zaman yerel yönetimlerin merkezi yönetimin bir kolu olarak taşrada görev aldığı söylenebilmektedir. Buna sebep olarak yerel yönetimlerin Türkiye’de, idari vesayet çerçevesinde özerk yapılarından kaynaklanan sürekliliklerini devam ettirmeleridir. Anayasa’da yerel yönetim birimleri 3 birime ayrılmaktadır. Bunlar, il özel idaresi, belediye ve köylere (Koç, 2019). Fakat çalışmanın içeriği ve amaçları doğrultusunda “il özel idareleri ve köylere” yer verilmemiştir.

1.2.2. Belediyeler

Yerel yönetimlerin merkezinde yer alan yapılardan birisi belediyelerdir. Belediyeler farklı coğrafya ve ülkelerde farklı adlarla isimlendirilmektedir. Belediye ismi İspanya ve bazı Latin Amerika ülkelerinde “municipio”, bazı Afrika ülkeleri ve Fransa’da “commune”, Birleşik Devletler’de ise “city” ya da “town”, İngiltere’de “borough” olarak isimlendirilmektedir. Belediye kelimesinin kökeni Arapçadır. Bir toplumun yaşamak için gereksinim duyduğu bölge anlamına gelen “beled” kelimesinden türemektedir. Belediye bu anlamıyla bir bölgede yerleşik olarak yaşayan bir topluluğu anlatmaktadır (Kalabalık,2005).

Osmanlı döneminde belediye görevlerini kadılar yürütmeye çalışmış ve bunun yanında loncalar ve vakıflar tarafından da belediyelerin yönetildiği görülmüştür. Vakıflar günümüz yerel yönetimlerin gerçekleştirdiği yol, hastane ve ihtiyacı olanlara destek olmak gibi çalışmaları halkın temel gereksinimleri olan ve günümüz belediyelerinin ortaya koyduğu hizmetleri bağışlarla karşılamaya çalışmışlardır. Loncalar, esnaf üzerinde yaptığı düzenleme ve çalışmalarla bilinmektedir. Esnafın üretimdeki düzen ve

denetiminden sorumlu olan loncalar, pazardaki fiyatı belirleyerek belediyeye ait ekonomik görevleri karşılamaktadır (Akyol, 2012).

Yerel yönetim kuruluşları içinde en çok önem arz eden kuruluş belediyeler olarak ifade edilmektedir. Belediyelerin, Türkiye’de 150 yıla varan bir geçmişi bulunmaktadır (Dikme, 2012: 87). Cumhuriyetin ilk zamanlarında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu’yla Türkiye Belediyeciliğinin ana faktörleri oluşturulmuştur (Ökmen ve Elma, 2013).

Cumhuriyet dönemine bakıldığında yerel yönetimlere dair ilk düzenlemeler 1930’lu yıllarda çıkarılmıştır ve bu konuda çıkan ilk yasa *1580 sayılı Belediye Kanunu* olmuştur. Bu kanun zaman içerisinde birçok değişiklik yaşamıştır ve en son belediye düzenlemesi 2005 yılında çıkartılan 5393 sayılı Belediye Kanunu’na kadar devam etmiştir. Bir beldenin belediye olarak isimlendirilebilmesi için 5393 sayılı kanun esas alınarak nüfusunun 5000’den fazla olması, herhangi bir yerleşim alanının olduğu bölgeye 5 kilometreden daha yakın başka bir belediyenin kurulamamış olması ve belediyelerin kararname ile kurulması kararlaştırılmıştır (Alıcı, 2007: 8).

Belediyenin demokrasi anlamındaki en önemli organı belediye meclisidir. Bunun sebebi seçilmiş belediye başkanı ve belediye meclis üyelerinden meydana gelmesidir. Belediyenin temsili demokraside en önemli organı konumunda olan belediye meclisleri belediyelerin karar organıdır. Belediye meclislerinin imar planlarını görüşüp onaylamak, taşınmaz mal alım ve satımına karar vermek, borçlanmaya karar vermek, bütçeyi görüşüp kabul etmek, cadde ve sokak isimlerine karar vermek gibi görevleri bulunmaktadır (Dursun, 2007: 372).

Belediye meclisi, belediye kanununa uygun olarak seçilen üyelerden oluşan belediyenin karar organıdır. Seçim sonuçlarının ardından, 5. gün otomatik olarak toplanır ve burada meclisin 1. ve 2. başkanvekilleri ile 2 kâtip üye (2 yıl boyunca) seçilir. Bu seçim, 3 gün içinde tamamlanır. Belediye meclisi çalışmaları, *Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği* ile düzenlenen usul ve esaslara uygun olarak yürütmektedir.

Yerel siyasetin temelini oluşturan belediye meclislerinin oluşturulması sürecinde üye sayıları, adaylık nitelikleri ve partilerin tutumları önem arz etmektedir. Ülkemizde belediye meclislerinin üye sayıları ilçelerin nüfusu ile paralel olarak en az 9 kişi en çok

55 kişi arasında farklılık göstermektedir. 750.000’den fazla nüfusa sahip illerde büyükşehir belediyeleri kurularak büyükşehir belediye meclisleri oluşturulmaktadır.

Belediye meclis üyelerinin seçim sistem ve usulü yasal olarak incelendiğinde: *“Madde 2 – Mahalli idareler seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanır.”*

Tablo 2. Belediye Meclis Üyeliğı Dağılımı

Belediye Nüfusu	Üye Sayısı
10.000’e Kadar	9
10.001-20.000	11
20.001-50.000	15
50.001-100.000	25
100.001-250.000	31
250.001-500.000	37
500.001-1.000.000	45
1.000.000’den Fazla	55

Kaynak: Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, 1994: Madde 5.

Nüfus sayısına göre üye dağılımı tespit edilen belediye meclislerinde üye seçimlerinde her seçim çevresi için yedek üyeler de belirlenerek ilçe seçim kurullarına bildirilmektedir. Anayasa ve kanunlarda yazılı şartlara uygun olarak seçilme yeterliğine sahip olan her vatandaş, bir siyasi parti listesinden veya bağımsız olarak belediye meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir. Siyasal partiler, o seçim çevresi için tespit edilen meclis üye adedi kadar asıl ve yedek olarak ayrı ayrı belediye meclisi üyesi adaylarını belirlerler.

Belediye meclisine üye seçilebilmek için belirli şartları taşımak gerekmektedir. Meclis üyesi adayları Türk vatandaşı olmak ve 18 yaşını doldurmuş olmak zorundadır. İkamet şartı bulunmamakla birlikte, 1993 yılında yapılan düzenlemeyle seçim bölgesinde en az 6 ay ikamet etme şartı kaldırılmıştır. Ayrıca, meclis üyesi adayları Milletvekili Seçimi Kanunu'nda belirtilen sakıncaları taşımamalıdır. Bu kapsamda, ilkökul mezunu olmayanlar, yasal olarak kısıtlı olanlar, askerlik hizmetini tamamlamamış kişiler, kamu hizmetinden yasaklı olanlar, toplam bir yıl veya daha fazla hapis cezasına çarptırılmış kişiler ve ağır hapis cezasına mahkûm olanlar (taksirli suçlar hariç) ile kanunda belirtilen

özel nitelikli suçlardan hüküm giyenler, meclis üyesi seçilememektedir (Milletvekili Seçimi Kanunu, 1983, Madde 11).

Nüfus sayısına göre üye dağılımı tespit edilen belediye meclisi, belediyenin önem arz eden faaliyetlerinin gerçekleştiği organdır. Belediye meclisinin yanında belediyede belediye başkanı ve belediye encümeni de bulunmaktadır. Bu iki organ belediyenin yönetme organı olarak bilinmektedir. Yapılan işler arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin yanı sıra belediyedeki görevlerin büyük bir kısmını bu organlar üstlenmektedir (Koçak, vd., 2010).

Belediyelerin yönetiminde meclis üyeleri arasından seçilen, Belediye başkanı isteği doğrultusunda, nüfus büyüklüğüne göre belirlenmiş, belediye başkan yardımcısı pozisyonu kadrosu bulunmaktadır. Nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç ve nüfusu 500.000'den fazla olan belediyelerde dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak atanmaktadır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005).

Belediyelerin karar organı olan meclisler işlevleri açısından geniş bir alana sahiptir. 5393 sayılı Belediye Kanunu 18. Maddesine göre belediye meclisinin en önemli sorumluluklarından biri, belediyenin stratejik plan ve yatırım programlarını kabul etmektedir. Bu kararlar, belediyenin uzun vadeli hedeflerine uygun olarak alınır ve kentte yaşayan vatandaşların ihtiyaçlarına yönelik projeleri hayata geçirmeyi amaçlar. Belediye meclisi ayrıca, belediyenin bütçe ve kesin hesaplarını da kabul eder. Bütçe, belediyenin faaliyetlerini gerçekleştirmesi için en önemli kaynaklarından biridir. Belediye meclisi, belediyenin hedefleri doğrultusunda bütçeyi hazırlar ve uygular. Kesin hesap ise, belediyenin gelir-gider durumunu gösteren bir belgedir ve belediye meclisi tarafından kabul edilir. Belediye meclisi, ayrıca imar planlarını da görüşür ve onaylar. Bu kararlar, kentin geleceğini şekillendiren en önemli kararlardan biridir. Belediye meclisi, vatandaşların taleplerine uygun olarak imar planlarını hazırlar ve onaylar. Belediye meclisi, taşınmaz mal alımı, satımı, takası, tahsisine ve tahsis şeklinin değiştirilmesine karar verir. Bu kararlar, belediyenin mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların yönetimi ile ilgilidir. Son olarak, belediye meclisi, belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul eder. Bu kararlar, belediyenin yönetimindeki diğer konuları da düzenleyen ve

uygulamaya koyan önemli kararlardan biridir. Kısacası, belediye meclisi, yerel yönetimlerin en önemli organlarından biridir. Belediye meclisi, kentin refahını artırmak için stratejik planlar, yatırım programları ve imar planları hazırlar, bütçe ve kesin hesapları kabul eder, taşınmaz malların yönetimiyle ilgili kararlar alır ve belediyenin yönetmeliklerini kabul eder (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005).

Belediye işleri ile ilgili olarak, belediye meclis üyeleri, meclis başkanlığına önerge sunarak belediye başkanına yazılı veya sözlü sorular sorabilirler. Sorulan sorulara yazılı veya sözlü cevap vermek üzere, belediye başkanı ya da onun görevlendirdiği bir kişi tarafından yanıt verilir. Soru sorma, her bir meclis üyesinin bireysel olarak gerçekleştirebileceği bir bilgilendirme ve denetim şeklidir. Diğer denetim türleri ise bireysel olarak gerçekleştirilemez (Arıkboğa, 2008, 34).

Belediye meclis üyeleri, soru sorma yoluyla belediyenin işleyişi hakkında bilgi edinmektedirler. Böylece, belediye hizmetlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması ve gerektiğinde düzeltici önlemlerin alınması sağlanmaktadır. Meclis üyelerinin soru sorma hakkı, diğer denetim türleriyle birlikte belediyenin hesap verebilirliğini artıran önemli bir araçtır. Meclis üyeleri, belediyenin faaliyetleriyle ilgili olarak düzenli olarak bilgi edinme hakkına sahip olup, bu haklarını etkin bir şekilde kullanarak, belediyenin işleyişini gözlemlemekle beraber belediye başkanının ve yönetiminin hesap verme sorumluluğunu yerine getirmesini sağlamaktadırlar.

Belediye yönetiminin hukuki statüsünün düzenlenmesi için hazırlanan *Belediye Kanunu*, aynı zamanda belediyelerin yerel yönetim sürecindeki yetki ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Karar mekanizması seçim yöntemiyle halk tarafından belirlenen belediyeler idari ve mali açıdan ele alındığında özel bir yapıdadır. Büyükşehir belediyesinin kapsadığı ilçe belediyeler de büyükşehir belediyesinin sahip olduğu yetkilere sahiptir (Özdemir, 2015, 124).

Seçilmiş yönetimin varlığını devam ettirebilmesi için belediye faaliyetlerinin en iyi şekilde yerine getirilmesi önemlidir. Dikmen'e göre belediyelerin görevleri şu şekilde ifade edilmiştir (Dikme, 2012: 87-88); Belediyeler, yerel halkın karşılaştığı problemleri öğrenmek ve çözüme kavuşturmak için büyük bir rol üstlenmektedir. Aynı zamanda, belediyelerin sorumlulukları arasında birlik ve beraberlik sağlamak adına özel

zamanlarda etkinlikler düzenlemek ve bütçeden kaynaklanan sorunları düzenleyerek belediyenin gelirlerini artıracak çalışmalar yapmak da yer almaktadır. Belediyeler, hizmetleri halkla paylaşarak mahalli gereksinimleri karşılamakta ve halkın katılımını sağlamak için çeşitli konularda etkinlikler ve toplantılar düzenlemektedir.

Ayrıca, belediyeler, çevre düzeni, temizlik, su ve kanalizasyon işlerini düzenleyerek sağlık, itfaiye ve cenaze gibi faaliyetleri takip edip tamamlamaktadır. Okul, cami, bahçe ve yolların onarımları ve düzenlemeleri de belediyelerin görevleri arasındadır. Belediyeler, kadın ve çocuklara yönelik koruma yuvaları açarak kulüplere ve öğrencilere gerekli desteği sağlamakta, kültür-sanat, turizmde tanıtım, gençlik ve spor merkezleri açarak şehir içinde trafiği takip etmek gibi hizmetleri de kapsamaktadır.

Sonuç olarak, belediyeler, yerel halkın yaşam kalitesini artırmak için çok yönlü hizmetler sunmaktadır. Belediyelerin sorumlulukları, belediyenin bulunduğu şehrin ihtiyaçlarına uygun şekilde belirlenmekte ve bu doğrultuda hizmetler sunulmaktadır. Bu sayede, belediyeler, yerel halkın memnuniyetini artırarak daha yaşanabilir bir şehir oluşturmayı hedeflemektedir.

1.2.3. Büyükşehir Belediyeleri

Türkiye’de kentleşme hızının her geçen gün artması ile beraber düzensiz ve plansız yerleşimler ortaya çıkmıştır. Bu düzensizlikle beraber denetim mekanizması dışında kalan birçok alan meydana gelmiştir. Bu sebeple belediyelerin sağlam bir iş birliği şeklinde çalışması için büyükşehirlerde yeni bir yapılanma oluşturulması planlanmıştır. 1982 Anayasası’nın 127. Maddesi, “*Büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir*” kararına yer vermiştir. Belediye sınırlarında birden fazla ilçe bulunduran illerde 2972 Sayılı Yerel Seçimlerle İlgili Kanun ile büyükşehir yönetim birimlerinin kurulması kararına varılmıştır (Ünal ve Tanrıvermiş, 2018: 3).

1984 yılına gelindiğinde 3030 sayılı *Büyükşehir Belediyesi Kanunu* çıkartılmıştır. Büyükşehir belediyesinin sınırları içerisinde yer alan ilçelerde bu kanun ile beraber, kamu hizmetlerinin bir bölümünü yerine getirecek olan ilçe belediyeleri kurulmuştur. Böylelikle ilk olarak Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir olmuştur (Atmaca, 2013). 2004 yılında 5216 sayılı kanun çıkarılmıştır. Bu kanuna göre Büyükşehir Belediyeleri “*En az üç ilçe ya da ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında eşgüdümü sağlayan, yasalarla verilen görev sorumlulukları yerine getiren, etkileri kullanan;*

yönetmelik ve mali özerkliğe sahip ve karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir”. Bir belediyenin büyükşehir statüsünde olabilmesi için toplam nüfusunun 750.000’in üstünde olması gerekmektedir. Büyükşehir belediyelerinin kuruluşuna ilişkin bazı önemli noktalar yasalarda belirtilmiştir. Kent büyüklüğü ve belediye büyüklüğü, belediye kavramının anlamını oluşturur. Belediyenin sahip olduğu büyüklük, kamu hizmet ve ihtiyaçlarını en iyi şekilde kullanacak bölgeyle ve nüfusla doğru orantılıdır (Atmaca, 2013).

Hizmetin verimliliğinin azalmasında yerel yönetimlerde elde edilen iş gücü ve iş alanı problemlerinin etkisi olmaktadır. İlgili mevzuatlarca tespit edilmiş vazifelerin yerine getirilmesinde belediyelerin alan genişliği ve nüfusu oldukça önemli bir faktör olarak bilinmektedir. Sorumlulukların yerine getirilmesine paralel olarak yerel yönetimlerin daha çok büyüdüğü söylenebilmektedir. Özerklik olgusunun önemli olması yerel yönetimin uygulama, hizmet ve vazifelerinin artmasıyla bağlantılıdır (Atmaca, 2013).

Büyükşehir belediyelerinin kurulabilmesi için gerekli olan nüfus miktarının 750.000 olduğu 5216 sayılı Kanunda belirtilmiştir. Büyükşehir belediyeleri ile ilgi birden fazla düzenleme uygulanmış ve hukuki değişiklikler hayata geçirilmiştir. Büyükşehir belediyesinin idaresini gözden geçirmek ve verilen hizmetlerin uyumlu olmasını sağlamak bu düzenlemelerin ana amacıdır (Atmaca, 2013). Büyükşehir belediyesinin sorumluluk ve yetkileri şu şekildedir (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004): Büyükşehir belediyesi, il sınırları içerisinde kalan yerleşim yerlerinde belediye hizmetlerini yürütmekle sorumludur. Bu hizmetler arasında çevre düzeni, temizlik, su ve kanalizasyon işleri, sağlık, itfaiye, kültür-sanat, gençlik ve spor merkezleri, yol yapım ve bakımı, toplu taşıma, çevre ve arazi kullanımı, imar planı hazırlama ve uygulama gibi birçok alanda faaliyet gösterir. Büyükşehir belediyesi, il sınırları içerisindeki tüm belediyelerin faaliyetlerini koordine etme yetkisine sahiptir. Ayrıca, il sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği yaparak ortak projeler üretebilir. Büyükşehir belediyesi, özellikle kentsel dönüşüm ve çevre koruma alanlarında önemli bir role sahiptir. Bu kapsamda, il sınırları içindeki riskli bölgelerin tespiti ve yenileme çalışmaları yapar. Ayrıca, atık su arıtma tesisleri ve çöp depolama alanları gibi çevre konularında da çalışmalar yürütür (Toprak, 2014: 339-342).

Türkiye'de büyükşehir belediyelerinin karar organı olan büyükşehir belediye meclisleri, ilçe seçim çevreleri için belirlenen üye sayısının beşte biri alınarak her ilçeden yeterli sayıda üye seçilerek oluşturulmaktadır. Bu sistem, 2972 sayılı Kanun'un 6. ve 24. maddelerinde açıkça belirtilmektedir. Hesaplamalar yapılırken artık sayılar dikkate alınmaz ve yedek üyelikler de aynı yöntemle belirlenir. Büyükşehir meclisi üyeleri, her ilçe belediyesi için seçilmiş olan asıl üyelerin seçiliş sıralarına göre başlayarak yeterli sayıya kadar inilerek belirlenir ve yedek üyelikler de aynı yöntemle tespit edilir (Güler, 2023: 155-184). İlçe belediye başkanları büyükşehir belediye meclisinin daimî üyeleridir.

Tablo 3: Büyükşehir Belediye Meclis Üyeleri Dağılımı

İlçe Nüfusu	Üye Sayısı	Büyükşehir Üye Sayısı
10.000'den az	9	2
10001 - 20000	11	3
20001 - 50000	15	4
50001 - 100000	25	6
100001 - 250000	31	7
250001 - 500000	37	8
500001 - 1000000	45	10
1000000 ve üzeri	55	12

Kaynak: Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, 1994: Madde 5.

Seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci gün, büyükşehir belediye meclisi kendiliğinden toplanarak meclis başkanlık divanını oluşturur. Bu toplantıda, büyükşehir belediye başkanı başkanlık eder ve meclis üyeleri arasından, gizli oyla birinci ve ikinci başkanvekillerini ile en az iki kâtip üyeyi ilk iki yıl için seçer. İlk iki yılsonunda seçilecek olan başkanlık divanı, ilk mahalli idare seçimlerine kadar görev yapar. Meclis başkanlık divanı seçimi, üç gün içinde tamamlanır. Büyükşehir belediye meclisine büyükşehir belediye başkanı başkanlık eder, ancak katılmaması durumunda meclis birinci başkanvekili, bu da mümkün olmazsa meclis ikinci başkanvekili başkanlık eder. Yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü meclis toplantısı ise meclis başkanvekili tarafından yönetilir (Akyılmaz vd., 2022: 332).

Büyükşehir belediye meclislerinin temel görevi, belediyeye verilen yetki ve sorumluluklar çerçevesinde ve görev alanı içinde gerekli düzenlemelere ilişkin kararları almak ve uygulamak olarak belirlenmiştir. Ayrıca, büyükşehir belediye meclisleri aşağıdaki görevleri de yerine getirmektedirler:

Meclis üyeleri, birçok konuda karar alarak şehirlerin gelişimine katkı sağlamaktadırlar. Bu kapsamda, Büyükşehir Belediye Meclisleri; stratejik plan ve yıllık çalışma programlarının kabulü, bütçe tasarısının görüşülmesi ve onaylanması, ilçelerde yürütülecek hizmetlerin belirlenmesi ve koordinasyonun sağlanması, belediye başkanının çalışmalarının denetlenmesi ve değerlendirilmesi, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyonun sağlanması, borçlanma işlemlerine karar verilmesi, çevre düzenlemesi, imar ve yapılaşma ile ilgili konularda karar alınması gibi önemli görevleri yerine getirmektedirler. Bu sayede, Büyükşehir Belediye Meclisleri, şehirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkı sağlamaktadırlar. Ayrıca, mevzuatın verdiği diğer görevleri de yerine getirerek şehirlerimizin yaşanabilirliğine ve gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Bu görevler, büyükşehir belediye meclislerinin demokratik bir şekilde yönetim ve denetim görevlerini yerine getirmesini sağlamaktadır. Meclis üyeliği, ölüm ve istifa durumunda kendiliğinden sona erer. Meclis üyeliğinden istifa dilekçesi belediye başkanlığına verilir ve başkan tarafından meclisin bilgisine sunulur. Özürsüz veya izinsiz olarak arka arkaya üç birleşim günü veya bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısına katılmayan üyenin üyeliğinin düşmesine, savunması alındıktan sonra üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verilmektedir (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004).

1.3. Yerel Siyaset ve Demokratikleşme

1.3.1. Yerel Siyaset

Yerel yönetimler kavramsal açıdan merkezi yönetimden farklı olarak belli bir alanda yaşayan insan gruplarının ihtiyaçlarına yönelik hizmetler ortaya koymak için oluşturulan birçok unsurdan meydana gelmekle birlikte karar organları yereldeki vatandaşlar tarafından aracısız olarak seçilen yönetim birimleridir (Özer 1999: 105). Politika ile benzer anlamlar taşıyan “siyaset” olgusu ise Yunancadan türetilen “polis” kavramı ile “şehir devletlerindeki işler olarak kullanılmaktadır.” (Turgut, 2000: 6). Şehir ve kent ile ilgili olan siyaset olgusu yerel siyaset kavramının ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Yerel ve siyaset kavramları birleştirilmesiyle oluşan ve yerel birimlerin yönetim süreciyle karşımıza çıkan “yerel siyaset” kavramı yerel anlamda demokratik katılımın temelini oluşturmaktadır. Yerel ile ilgili farklı politikaların siyasete yansımaları yerel siyaset olarak da nitelendirilmektedir. Farklı bir görüşe göre yerel siyaset kavramı;

coğrafya, sosyal faktörler, toplumsal yapı ve çeşitli çıkar gruplarının etkisiyle otoriteyi yönetme ve alınan kararları manipüle etmek üzerine bir olgu olarak tanımlanmaktadır. Yerel siyaset olgusu kent kapsamında çalışmalarda bulunan kişiler ve kurumların kente dair konularla ilgili süreçlerde sahip oldukları imkanları kullanarak elde ettikleri iktidar gücü sayesinde toplumu yönetebilme yetkinliğidir (Görmez, 2013: 323-232). Yerel siyaset kavramsal açıdan belirli sınırlar içerisinde yer alan bir bölgenin yönetim sürecinde alınacak kararlar ve gerçekleştirilecek çalışmalardan birincil olarak etkilenebilecek bireylerin yerel iktidara yönelik süreçlere katılma hareketidir. Başka bir açıdan yerel siyaset; şehir ve şehirle ilgili olan konular hakkında kurumlar üzerinde halkın katılımının artarak yerel demokrasinin yansıması halidir. Bu anlamda değerlendirildiğinde yerel siyaset kavramı akıllara yerel yönetimleri çağrıştırarak, halkın dahil olduğu ve halk tarafından seçilen kişilerin yer aldığı yönetim sistemini getirmektedir. Yerel yönetimler kendi alanı ile sınırlı olmakla birlikte bu alanda kurallar ve faaliyetlerle kendini gösteren, halk tarafından seçilen ve yerel siyasetin önemli bir organını oluşturan meclisler tarafından yönetilmektedir (Sert, 2020: 27).

Kentle ilgili sorunlar, kentleşme politikaları, merkezi yönetim politikaları, sosyal meseleler, mali ve katılım ile ilgili süreçler gibi birçok konuyu içerisinde barındıran yerel siyasetin hareket alanının bu denli büyük olmasının başlıca nedenleri arasında, katılımcı demokrasi açısından çeşitli olması ve toplumun süreçlere direkt olarak dahil olabilmesi sayılmaktadır (Alkan ve Taş, 2007: 15). Yerel siyaset olgusu demokratik katılımın gerçekleşmesi açısından önemlidir. Kentlerin yönetimi ve yerel aktörlerin demokratik katılım sürecine entegre edilmesi yerel siyasetin kurumsallaşması ve bireylerin siyasal iktidara düşüncelerini aktarabilmesi açısından ulaşılabilir bir yapıdır (Zeybek, 2019: 19). Vatandaşların yerel siyaset çerçevesinde etkileşim içerisinde oldukları kuruluşların başında valilikler, belediyeler ve kamu kurumlarının taşra birimleri gelmekle birlikte yerel siyasetin sürdürülmesinde demokratik katılım açısından öneme sahip olan siyasi parti temsilcilikleri, meclis üyeleri ve sivil toplum kuruluşları gibi mekanizmalar da yerel siyaseti dizayn etmekte rol sahibidir. (Akdoğan, 2008: 9).

Yerel siyaset birçok kavramla birlikte düşünülse de “katılım hakkı” bunlar arasında önemli bir yere sahiptir. Bu hak, bireyin yerel politika yapım süreçlerinde herhangi bir sosyal ve ekonomik ayrışmaya uğratılmadan eşit bir şekilde hak sahibi olmasını desteklemektedir. Katılım, şehirdeki tüm bireylerin yurttaşlık bilincine katkı

yapmanın yanında yerel siyasetin dizayn edilmesinde kolektif bir süreç ortaya çıkararak toplumsal uzlaşmayı sağlamaktadır. Böylelikle katılım olgusuyla birlikte bireylerin yerel siyasete olan motivasyonu da artmaktadır (Ağırbaş, 2008:122).

Yerel siyaseti yalnızca yerel yönetimler kapsamındaki iktidar olgusunu elde etmek için yapılan mücadele veya şehirle ilgili politikaları yönetme isteği olarak sınırlandırmak onun özgürlükçü, katılımcı ve eşitlikçi doğasını kısıtlamak demektir. Yerel siyaset, yalnızca yönetme süreçleriyle kısıtlı olmayıp şehirde yaşayan tüm bireylerin demokratik bilincinin gelişmesine ve yönetim kapasitesine katkıda bulunarak halk ile yönetim arasında bir etkileşim oluşturmaktadır (Tounstine, 2009: 611).

1.3.1.1. Yerel Siyasetteki Aktörler

Yerel siyaset toplumsal algının yönetilmesi ve yerele ait birçok konuda geleceğe dair planlamaların yapılması açısından önemlidir. Bu şekilde önemli bir yere sahip olan yerel siyaset, birlikte karar alma süreçleri ve yerel yönetim birimleri ile dar bir alanda sınırlandırılmayacak kadar çok yönlü bir yapıya sahiptir. Bu sebeple yerel siyaset alanına ortak olmak isteyen ve bu alanı yönlendirmeye çalışan formel veya informal yapıya sahip birçok kurum, kuruluş ve grup karşımıza çıkmaktadır.

Yerel ölçekte gerçekleştirilen yerel siyaset olgusu içerisinde yer alan bu gruplar veya kurumlar kendi arasında siyasi ve sivil şeklinde iki ayrı başlık altında değerlendirilebilmekle birlikte bunlardan “siyasi” olanları: Belediyeler, belediye meclis üyeleri, siyasi parti örgütlenmeleri; “sivil” kanatta ise daha çok: sivil toplum kuruluşları, etki grupları ve yerel medya gösterilebilmektedir (Sert, 2020: 14).

1.3.1.1.1. Belediyeler

Kenti ve mevcut ihtiyaçları merkeze alarak belirli amaçlar doğrultusunda politikalar üreten yerel siyasetin en önemli aktörlerinden birisi belediyelerdir. Belediyeler, halk tabanından gelen destek ve talepler ile gerçekleştirdiği projeler sayesinde şehrin gündemini belirleyerek yerel siyaset açısından önemli bir yönlendirici rol üstlenmektedir. Yerel siyasetin başlıca aktörlerinden birisi olan yerel yönetimler gerek belediyeler gerekse diğer yerel oluşumlar çerçevesinde yerel siyasetin öznesidir. Belediyeler yerel siyaseti etkilerken yalnızca tek bir kurum ve makam olarak değil kendi içerisinde: belediye başkanı, başkan yardımcıları, belediye meclis üyeleri, komisyon

başkanları, meclis grup başkanvekilleri ve encümen üyeleri gibi siyasal unsurlar özelinde etki yaratmaktadır (Oktay, 2013: 92). Büyükşehir belediyeleri, mevcut yasal düzenlemeler ekseninde 5 yılda bir yapılan ve tüm ilçelerden katılan seçmenler tarafından gerçekleştirilen seçimler neticesinde göreve gelen belediye başkanı ve büyükşehir belediye meclis üyeleri yerel siyasetin oluşumu açısından önemlidir. Özellikle büyükşehir belediye meclisleri katılımcı demokrasi ve yerel siyasetin temsiliyeti açısından tüm ilçelerden gelen farklı siyasi görüşteki temsilcilerin katılımıyla oluşması sebebiyle tam anlamıyla bir yerel siyaset habitatı oluşturmaktadır. Bu şekilde belediye meclislerinde görev alan kişiler yalnızca siyasi parti görevlerinin yanında halkın çeşitli grupları ile ilişkileri olması sebebiyle de farklı görüşlerin ve önerilerin iletilmesinde yetki sahibidirler (Demiroğlu, 2015: 55).

Belediyelerin yerel siyasetin başlıca aktörlerinden olmasının en büyük nedenlerinden birisi şehirde yaşayan ve seçmen olan bireyler tarafından görevlendirilmeleridir. Yerel seçimlerde her 5 yılda bir oy kullanan vatandaşlar kent siyasetinin yönlendirilmesi ve alınacak kararların şekillendirilmesi açısından bu görevi belediye başkanı ve belediye meclis üyelerine devretmektedirler. Belediyeler özelinde karar alırken başta belediye başkanı olmakla birlikte kentin nüfusuna göre ve seçmen tercihleri ile ilişki olarak farklılıklar gösteren belediye meclisi de etkili olmaktadır. Belediyeler politika üretmenin yanında yerel hizmetlerin (ulaşım, imar, temizlik, sosyal faaliyetler vb.) düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesini amaç edinmektedir (Arsoy, 2019: 9).

Yerel siyasete etki etmek isteyen çok farklı aktörler olsa da belediyeler bu aktörlerin en önemlileri arasında yer almaktadır. Belediyeler özelinde iktidara gelerek yerel karar alma süreçlerini etkilemek ve söz sahibi olmak isteyen kişiler veya güç odakları ilgili belediye sınırları içerisinde yaşayan vatandaşların talep ve isteklerini yerine getirerek onları memnun etmeye çalışmaktadırlar. Yerel siyasette yer edinmek isteyen ve belediyeleri etki altına almayı hedefleyen kişiler vatandaşların faydasına işler yapmaktadır çünkü yerel siyaset, belediyelerle ve vatandaş tercihleri ile eşgüdümlü olarak sonuç doğurmaktadır (Özel vd., 2009: 34).

1.3.1.1.2. Siyasi Partiler

Yerel siyasetten aldığı destek oranıyla paralel olarak iktidara gelebilen siyasal partiler, yerel anlamdaki teşkilatlanmaları ve örgütlenmelerine önem vermektedirler. Bu çerçevede halk siyasal partiler ile ilk karşılaşmasını yerel siyaset kapsamında il veya ilçe teşkilatları sayesinde gerçekleştirmektedir. Siyasal partiler yerel siyaset kurumları olan örgütlenmelerini halk ile yakın ilişkide olmak için güçlü tutmaya çalışmaktadırlar. Siyasi partiler bünyesindeki görevli teşkilat başkanları o kentteki bireyler açısından önemli bir tercih sebebi olabilmektedir (Gül ve diğerleri, 2014: 75-76). Siyasi partilerin genel merkezleri yerel siyasette görev alacak adayları belirlerken kendilerine göre eğitim, meslek, tanınırlık ve kişisel nitelikler gibi birçok etkiyi göz önünde bulundurarak seçimlerini yerel ölçekte etki yaratacak şekilde yapmaktadırlar (Sert, 2020: 14).

Ulusal siyaset arenasında oldukça aktif bir yer tutan siyasal partiler yerel siyaset anlamında da güçlü bir odak noktası olmayı başarmışlardır. Yerel siyaset, temsilcilerin belirlenmesinin yanında seçmen-parti ilişkisinin ve temsilci-seçmen ilişkisinin şekillenme sürecinde rol oynamaktadırlar (Çitçi, 1989: 21). Demokratik toplumlarda halkın iradesinin temsil edilmesinde ve yönetime katılım sürecinde siyasal partiler kilit taşı olarak nitelendirilmektedir. Siyasal partilerin bulunmadığı bir yerel siyaset arenası demokratik ve işlevsel açıdan yetersiz kalmaktadır. Yerel siyaset alanında başarılı olan siyasi partiler aynı zamanda genel seçim sürecinde de diğer partilere göre daha avantajlı konumda olmaktadır (Gürcüoğlu, 2020: 1061).

Siyasal partiler yerel siyasete tam anlamıyla hâkim olabilmek için kendi bünyesi içinde kadınlar ve gençler için farklı birimler oluşturarak tüm seçmen gruplarına yönelik politikalar ortaya koymaktadır. Başta il örgütlenmeleri olmak üzere ilçeler, beldeler ve mahalleler bünyesinde örgütlenen siyasal partiler yerel ölçekte de birçok bireye ulaşarak yerel siyasette etkili bir aktör rolünü oynamaktadırlar.

1.3.1.1.3. Sivil Toplum

Yerel siyasetin sivil aktörlerinin başında gelen sivil toplum örgütleri sivil alanda: demokrasi, insan hakları, sosyal faaliyetler, yardımlaşma, katılım vb. değerlere ilişkin toplum faydasına adımlar atmaktadır.

Yerel siyasetin ve demokratik katılım kültürünün ilerlemesi, bireylerin haklarının korunması ve geliştirilmesi, siyasal katılımın her bir vatandaş düzeyinde yaygınlaştırılması çabaları sivil toplum kuruluşlarının ortak hedefleri arasındadır. Bu çerçevede modern yerel siyasete dair siyasal katılım anlamında sivil toplum kuruluşları önemli bir görev üstlenmektedir. Kentte yaşayan bireylerin taleplerini koordineli bir etki oluşturacak şekilde kamu kurumlarına yönlendiren sivil toplum kuruluşları, alınan kararların, geliştirilen politikaların denetlenmesi ve yerel siyasetin yönlendirilmesini sağlamaktadır. Bu sayede alınan kararlar ve yapılan uygulamalarla etkileşim içerisinde olarak siyaset olgusuna toplumsal anlamda dinamizm katmaktadırlar. (Aslan ve Kaya, 2004: 213-223). Bu kapsamda yerel siyasetin parçası olan sivil toplum kuruluşları kuruluş alanlarına ilişkin faaliyetlerin yanında yerelde gerçekleştirdikleri lobi çalışmaları neticesinde bir güç merkezi haline gelmişlerdir. Kamuoyu oluşturma, kentlilik bilinci, sosyal fayda ve halkı bilgilendirme gibi konularda yerel siyaseti etkisi altına alabilmektedirler.

Sivil toplum dendiğinde akla gelen örgütlü katılım anlayışı yerel yönetimler açısından ve yerel siyaset açısından birçok problemin çözülmesinde önem kazanan bir olgudur. Örgütlü katılım yerel siyasette sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanmakla birlikte günümüz yerel demokrasisi için önem arz eden halkı aydınlatma, yönetimde söz sahibi olma ve hemşehrilik bilinci gibi kavramların gelişimine de katkı sunmaktadır. Yerel yönetimler demokratik oluşumlar olması sebebiyle sivil toplum kuruluşlarının yönetim süreçlerinde temsiline ve katılımına olanak sağlamaktadır (Okutan, 2008: 95). Yerel yönetimler, belirli bir sınır içerisindeki halk tarafında özgürce seçilen kurumlar ve makamlardan oluşmaktadır. Halk seçim yoluyla devrettiği yetkilerle, organların kendisini ve kenti yönetmesine müsaade etmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının da yerel siyaset çerçevesinde halk tarafından oluşturulan ve belirli hedeflerin gerçekleştirilmesinde söz sahibi olan yerel yönetimlerle ortak noktaları bulunmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında yerel siyasetin önemli bir aktörü olan yerel yönetimler bir sivil toplum kuruluşu olarak nitelendirilebilmektedir (Oktay ve Ercan, 2009: 177).

1.3.1.1.4. Yerel Basın

Ülkemizde yerel basın 1960'lı yıllardan sonra ortaya çıkıp tarihsel seyir içerisinde ulusal basının arka planında kalmıştır. Yerel basın ülke genelinden ziyade belirli

bölgelerde, il veya ilçelerde çıkarıldıkları alanın kamuoyunu ilgilendiren içeriklerin duyurulmasına ve farkındalık oluşturulmasına yardımcı olan bir yapıdır (Ünal, 1996: 1068-1070). Gezgin'e göre yerel basın işlevsellik açısından 3 konuda önem arz etmektedir: İlk olarak yerel siyaset çerçevesinde gerçekleşen çalışmaların kamuoyu ile paylaşılması. İkinci olarak yerel yönetime dair faaliyetlerin hemşehrilere aktarılması ve son olarak ise yerel demokrasinin amaç ve kapsamını destekleyici içerikler oluşturmaktır (Gezgin, 2000: 12).

Yerel basın şehirde yaşayan bireylerin yerel siyasete dair öneri, istek ve taleplerinin aktararak kamuoyu oluşturmaktadır. Şehirlere göre farklılık gösteren yapıda olan yerel basın organları mevcut bölgenin büyüklüğüne göre sayı ve çıkarılış sıklığı konularında farklılık göstermektedir. Yerel basın diğer türlere göre haber kaynağını oluşturan yerel siyaset ile birebir yakın ilişkide olması açısından ayırt edici özelliğe sahiptir (Bodur, 1997: 39).

Yerel yönetimler ile seçmenler arasında ilişki kurarak yerel siyasetin gelişmesine, demokrasi algısının yaygınlaşmasına ve kamuoyu oluşturulmasına büyük katkısı olan yerel basın aynı zamanda halk ile seçilenler arasında bir bağ kurmaktadır. Yerel siyaset ile etkileşiminden doğan güç ile yerel basın yerel yönetimleri seçmenler adına denetleyip geliştirilen politikalar üzerine araştırmalar yürütebilmektedir. Yerel basın büyük ölçüde kentte yaşayan bireylerin yerel siyasete ve yönetime karşı algılarının yönlendirilmesinde önemlidir.

1.3.2. Yerel Demokrasi

Tarih içerisinde demokrasi çok farklı şekillerde vücut bulmuştur. Demokrasi kavramı 1700'lü yıllardan önce ilahi hukuk dayanaklı ve kişiler bazında bazı kayırmalara dayanan yıpranmış bir rejim olarak karşımıza çıkmaktadır. O zamanlara göre demokrasi toplumla birlikte ele alınmaktaydı. Fakat 1700'lerden sonra demokrasi yavaşça, daha çok bireyi konu alan bir şekilde kendini ön plana çıkarmaya başlamıştır. Hiç düşünmeden tanrısal hukuktan ve geleneklerden vazgeçenler, kendilerini yurttaş olarak ifade ederek iktidar kavramının insanın değiştirebileceği bir şey olduğunu ve yönetim biçiminin de toplumsal bir kararla değiştirilebileceğini ifade etmektedirler (Touraine, 2002: 358-359).

Demokrasi olgusunun birçok tanımı bulunmakla beraber en genel anlamda "halkın yönetimi" olarak nitelendirilmektedir (Erdoğan, 1996:174). Demokrasi kavramı,

vatandaşlar arasındaki çeşitli farklılıklara ilişkin siyasi ve şeffaf bir ortamda çözüm önerisi geliştirerek toplum olabilmeyi sağlayan bir sistemdir. Başka bir tanımlamada demokrasi: “Özgürlüğe değer veren, çoğulcu, katılım odaklı, laik, hukuk devletini önemseyen, barışçı ve dayanışma kültürlü, çok partili, seçimli çağdaş bir yönetim şeklidir” şeklinde ifade edilebilmektedir (Ekinci, 2004: 10). Demokrasi toplum içinde bireylerin istişare ve dayanışma içerisinde olmasına bununla birlikte hesap verme bilincinin gelişmesine katkı sağlaması yönüyle önem arz etmektedir (Eryılmaz, 2008: 132-133). Çağdaş demokratik tanımlamalara bakıldığında ise demokrasinin birinci basamağı olarak “özgür düşünce” “eşitlik” ve “güçler ayrılığı” ilkeleri ile toplumun korunması gerektiği dile getirilmektedir. J.J. Rousseau’ya göre eşitlik demokrasinin yapı taşıdır ve demokrasinin hayata geçirilmesinde halk eşitlik olgusuna dayanarak iktidarın hareket alanını sınırlayabilmelidir (Kışlalı, 1990: 172).

Demokrasinin gelişmesinde ve tabana yayılmasında ise en önemli görevlerden biri yerel yönetimlere düşmektedir. Yerel yönetimler ulaşılabilirlik açısından toplum içindeki demokrasi kültürünün ilk basamaklarındandır. Vatandaşlar kendilerini ilgilendiren konulara ilişkin demokratik bir yolla fikirlerini belirterek başta demokrasi kavramını daha sonrasında ise yerel demokrasi olgusunu güçlendirmektedir (Kalabalık, 2005: 5-15). Yerel yönetimler ve demokrasi arasındaki ilişkiyle toplum içerisindeki bireyler daha özgürlükçü ve demokratik kuruluşlara sahip olmanın yanında yurttaş katılımı, hesap verilebilirlik ve çoğunluk ilkesi gibi önemli değerleri hayata geçirmektedirler (Keleş, 2006: 61-62). Yerel yönetim süreçlerine demokrasi olgusunun dahil olmasıyla beraber özerklik kavramı daha fazla anamlanarak farklı vatandaş topluluklarının görüşlerini dile getirilebildiği çok yönlü bir uzlaş platformunu oluşturmaktadır (Wolman, 1995: 137).

Bu anlamda demokrasi kavramının ulusal düzeyde yerleşmesinin yanında yerel ve bölgesel pratikte de işlevselliği önemlidir. Günümüzde halkın yönetime katılmasını sağlayarak demokrasinin temel oluşumlarından birisi olan yerel yönetimler halkın kendi kendini yönetmesi açısından imkân buldukları yapılardır. Bu durum şu şekilde açıklanmaktadır: “Eğer yerel düzeyde topluluklar demokratik bir biçimde yönetilmiyorsa, bir ülkenin demokratik olduğunun ileri sürülmesine olanak yoktur.” (Keleş, Yavuz, 1989: 24-25). Yerel yönetimlerin merkezinde yer alan demokrasi olgusu halkın tüm kesimini ilgilendiren katılım süreçleri kapsamında sorunların çözülüp karara bağlanmasında mikro düzeyde bir demokrasi masasını temsil etmektedir. Adam Smith’e göre demokrasi

kavramı “geleneksel, yerel ve doğrudan kendi kendini yönetmenin kendisidir” şeklinde değerlendirilerek yerel yönetimlerin demokrasiden ayrılmaz bir parça olduğu değerlendirilmiştir. Yine John Stuart Mill ise halkın katılımı ile yönetimde söz sahibi olunması durumlarını özgürlüğün ayrılmaz bir parçası olarak nitelendirmiştir (Yıldırım 1990: 9-10). Yerel yönetimler mevcut durumu sebebiyle verimlilik, şeffaflık, katılım ve hizmet odaklı bir yapıya sahiptir. Tüm bu kavramlar demokrasi olgusuyla da iç içe yer almaktadır. Demokrasi yerel yönetimlerin temelini özgürlük olgusu ile inşa etmektedir. Bunun sebebi halkın yerel yönetimler aracılığıyla özgürlük hakkını kullanabilmesidir. Bu perspektiften bakıldığında yerel yönetimler demokratik bir okul olmanın yanında vatandaşların kendi özgürlük alanlarını kullanabildikleri yapılardır (Görmez, 1997: 62). Vatandaşların yerel ölçekte yönetim ile ilgili kendilerine tanınan özgürlük sahasını kullanarak kararların alınmasında irade göstermesiyle ulusal anlamda demokrasi olgusunun daha aktif olmasına da hazırlık yapmış olmaktadır. Ulusal demokrasi bilincinin yerleşmesi ve gelişmesinde yerel demokrasi, fikirlerin daha aracısız ölçekte ve hızlı olarak aktarılabilirdiği küçük ölçekteki demokrasi oluşumlardır (Yıldırım, 1993: 91).

1.3.2.1. Yerel Demokrasinin İlkeleri

Demokrasi ve yerel yönetimler kavramlarının birleşmesiyle oluşan yerel demokrasi olgusu bazı temel ilkeleri bünyesinde bulundurmaktadır. Yerel demokrasinin işlevselliğinin tam anlamıyla gerçekleşebilmesi ve toplum nezdinde karşılık bulabilmesi için özerklik, şeffaflık, halk katılımı ve yerellik gibi ilkelere sahip olmalıdır.

Özerklik

Özerklik nitelik olarak merkezden uzak yönetim yapılarının hareket alanlarının bürokratik engeller ile daraltılmasının önüne geçmek için tasarlanmış bir kavramdır. Merkezi otoritenin yetkilerin tümünü kendisinde toplamasıyla ortaya çıkan hantallaşma ve hizmetlerin yürütülmesindeki aksamaya yönelik bir çözüm önerisi olarak “özerklik” yöntemi geliştirilmiştir. Özerklik, toplum nezdinde demokratik süreçlerin işleyişi ve hızlanması açısından da bireyler için önemli bir konumdur. Bu anlamda özerklik, kurum veya kuruluşların işlemlerinde toplumun çıkarına olacak şekilde etkin biçimde hareket edebilme durumudur. Özerk yapıya sahip kurumlar kendi alanlarında karar alabilme ve bu kararları hayata geçirebilme yetkisine sahiptirler. Dışarıdan herhangi bir müdahaleye maruz kalmadan kendi iç yapılarını ve karar organlarını oluşturmaktadırlar. Fakat

özerklik sadece karar mekanizmalarının serbestçe oluşturulmasıyla değil bunun yanında mali serbestliğinin de sağlanmasıyla gerçekleşmektedir (Tortop, 1994: 3-18).

Demokrasi kavramı nitelendirilirken, halkın halk tarafından yönetilmesi şeklinde tanımlanmıştır. Yerel özerklik kavramı ise demokrasi ile yakın etkileşim içinde olup ülkemizin de taraf olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 3. maddesinde; *“Özerk yerel yönetim kavramı yerel yönetimlerin, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamını taşır.”* şeklinde düzenlenerek yerel yönetimlere çizilen yasal sınırlar çerçevesinde özgürce hareket edebilme özerkliği tanımlanmıştır. Demokratik yerel yönetimde özerklik olgusunun tam anlamıyla hayata geçirilebilmesi için bazı şartlar sağlanmalıdır. İlk olarak yerel yönetimler kendi alanları ile ilgili kararlarını özgürce alabilme ve uygulayabilme yetkisine sahip olmalıdırlar. İkinci olarak, demokrasinin ayrılmaz bir parçası olan yönetilenlerin yönetenler tarafından seçilerek işbaşına gelmesi önem arz etmektedir. Son olarak özerkliğin sağlanabilmesi ve kararların özgürce alınabilmesinde yeterli bir maddi kaynağa sahip olunması özerklik ilkesinin diğer bir şartıdır (Bayrakçı, 2002: 89-110).

Özerklik, ilgili kurum ve kuruluşların kendilerine belirlenen alanda ülke faydasına uygun şekilde hizmetlerini özgürce sürdürebilme hakkıdır. Yerel demokrasinin önemli ilkelerinden olan özerklik kavramının ortaya çıkış amacı incelendiğinde:

- Merkezden uzak bölgelerdeki artan ihtiyaçları gidebilmek açısından yerel odaklara belirli yetkiler ve esneklikler tanınmıştır.
- Yerel anlamda demokrasinin gerçekleşebilmesi için birimlere kendilerine uygun şekilde yönetsel yapıları belirleme özgürlüğü sağlanmıştır.
- Merkez ve yerel arasındaki bürokratik yoğunluk azaltılarak mevcut ihtiyaçların daha hızlı karşılanması planlanmıştır (Yıldırım, 1993: 149).

Şeffaflık

Demokrasi açısından gerekli olan şeffaflık kavramı kurumlar ve makamlar tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin veya politikaların topluma açıklanması, hesap verilebilirlik ve sonuçların değerlendirilmesi amacıyla güven veren bir mekanizmadır. Bu sebeple kamuya ait gelir ve kaynakların hangi politikalar için ne şekilde değerlendirildiğinin bilinmesi ve incelenebilmesi yönünden şeffaflık önem arz

etmektedir. Yerel demokrasi ancak halkın yönetim süreçlerine aktif katılımı ile gerçekleşebilmektedir. Halkın aktif katılımının sağlanması yönetimin bireylere karşı şeffaf olması ile mümkün olmaktadır (Çoruh, 2008: 2).

Yerel yönetimlerin şeffaflığı halk tarafından seçilen belediye meclislerince denetlenmektedir. Belediyelerde yapılan faaliyetler meclis aracılığıyla onaylanmakta ve belediye meclis toplantıları tüm halka açık olarak gerçekleştirilmektedir. Belediyeler bünyesindeki şeffaflığa katkı yapan diğer bir organ ihtisas komisyonlarıdır. Komisyonlar yerel ile ilgili kararları alırken farklı görüşteki meclis üyelerinden oluşarak temsiliyeti artırmanın yanında aldıkları tüm kararları halkın inceleyebileceği şekilde açık olarak yayınlamaktadırlar. Belediyeler mali açıdan özerk oldukları için bütçenin gereken şekilde kullanımını ve planlamasını üçer aylık mali durum raporları şeklinde şeffaf bir biçimde ilgili yerlerde halka açık ilan edilmektedir (Bayrakçı, 2001:30).

Yerel demokrasinin temsil edildiği bir alan olan yerel yönetimler halk ile yakın etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Bu çerçevede gerçekleştirdikleri hizmetler halkın yararına olması sebebiyle kendi içinde alınan kararlardan ve atılan adımlardan birbirine haberdar eden bir aile gibi yerel yönetimler de şeffaf bir biçimde, halkı aldıkları kararlar hakkında bilgilendirmek durumundadırlar. Yerel süreçlere şeffaflık ilkesinin entegre edilmesiyle beraber yönetenden yönetilene doğru gerçekleşen bilgi akışı daha sağlıklı bir yerel demokrasiyi beraberinde getirmektedir (Taner, 2012: 27-50).

Halk Katılımı

Yerel yönetimlerde demokratikleşmeyi sağlayan diğer bir önemli etmen halkın katılımıdır. Yerel demokraside halkın katılımı dar ve geniş anlamlarda farklı açılardan değerlendirilmektedir. Dar anlamda katılım olgusu seçmen olarak oy vermekle sınırlıyken geniş anlamda ise hizmetlerden yararlanan bireylerin politika yapma süreçlerinde de aktif rol alması ve yönetime dahil olma sürecidir. Katılım olgusu başlangıç niteliğine göre de farklı kısımlara ayrılır. Halk tarafından yerel siyasete olan ilgi çerçevesinde kendiliğinden gerçekleşen durumlara “aktif katılım” denirken, süreç yerel bir otorite tarafından başlatıldığında ve halkın sonradan dahil olduğu duruma “pasif katılım” denilmektedir (Yalçındağ, 1996: 131).

Halkın katılımının sağlanması ile yerele dair problemlere ilişkin daha nitelikli çözüm önerileri geliştirilebilir. Bu sebeple karar alma süreçlerine halkın aktif katılımı

yerel demokrasinin önemli bir ilkesidir (Pustu, 2005: 129). Yerel demokraside katılımı gerçekleştirmeye yarayan birçok araç bulunmakla birlikte bunların başlıcaları: Kent konseyleri, mahalle meclisleri, halk oylaması ve yerel komisyonlar olarak örneklendirilebilir. Halk katılımı tüm bu araçlar sayesinde hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentlilik şuuru, demokratik yaşama katılım, uzlaşma kültürü, yerel karar alma mekanizmalarına etki edilebilmesi açısından demokrasiyi güçlendirmektedir (Yahşi ,2014: 115). Yönetenler halkın aktif olarak katıldığı demokrasilerde alacakları kararlarda ve uygulayacakları politikalarda toplumun baskısının üzerlerinde olduğunu hissetmektedirler. Bu sebeple demokratik bir yöntem ile seçilen yöneticiler mevcut görevlerini sürdürebilmek açısından halkın fikir ve önerilerini dikkate almaktadırlar. Bu yüzden halk tarafından seçilen yöneticiler bir otokontrol mekanizması dahilinde halkın sürecin içerisinde yer alması sebebiyle sürekli denetim altındadırlar (Eryılmaz, 2007: 133).

Halkın yönetime katılımı, bireylerin demokrasi bilincinin gelişmesine ve görevdeki yöneticilerin daha etkin bir şekilde çalışmasına katkı sağlamaktadır. Katılım demokratik açıdan toplumun sosyalleşmesine de öncü olmaktadır. Kolektif bilinç ile yerele dair alınan kararlarda bireyler daha anlayışlı ve eşitlikçi bir süreç yürütmektedirler (Ağırbaş, 2008: 122).

Yerel demokrasilerde halk katılımının sağlanması için bazı şartlar karşımıza çıkmaktadır:

- 1- Katılımın tam anlamıyla gerçekleşebilmesi için yöneticilerin demokratik usullerle halk tarafından seçilmesi gerekmektedir.
- 2- Mevcut yapıyı göreve getiren halkın politika yapım sürecinde rol alabilmesi sağlanmalıdır.
- 3- Halkı sürece dahil eden kent konseyleri ve halk oylaması gibi yöntemler aktif olarak kullanılmalıdır.
- 4- Yerel yönetim süreçlerinde çoğunlukçu bir anlayışından ziyade çoğulcu bir anlayış benimsenmelidir (Bayrakçı, 2001:103).

Yerellik

Yerellik kavramı, yardımlaşma, ikincil veya yerel olarak da bilinen “subsidiarite” kavramı ile benzer özellikler taşımaktadır. Fransızcadan dilimize geçmiş olan subsidiarite kavramı dilimizde yetki devri, yerindelik ve yerellik gibi tanımlamalarla anlatılmaya çalışılmıştır. Bir başka deyişle merkezi otoritelerin hizmetlerin yaygınlaştırılmasında halka en yakın konumlarda faaliyette bulunmalarıdır. Yerellik bu açıdan bireyi merkeze almakla beraber bireyin hizmetlere ulaşması için çaba göstermesinden ziyade otoritenin hizmetleri bireye götürmesi durumudur (Bezci ve Coşkun, 2007:6).

Yerellik ilkesi kısaca hizmet sunumunda halka en yakın yönetsel birimin süreci idare etmesi olarak tanımlanabilir. Hizmetlerin en yakın birim tarafından ve kısa sürede sunulması vatandaşlar için daha verimli bir yönetim sürecinin hayata geçirilmesidir. Vatandaşların ön planda olduğu yerellik ilkesi sadece yerel yönetimler açısından değil merkezi yönetiminde hizmetlerini ulaştırırken vatandaşlara en yakın şekilde faaliyet göstermesi durumudur. Gerek merkezi gerekse yerel yönetimler açısından hizmetlerin vatandaşlara en yakın birimler tarafından sunulmasıyla kaynakların etkin kullanılması ve hesap verilebilirliğinin daha şeffaf olması da sağlanmaktadır (Çevik, 2007: 115).

Yerellik ilkesine dair başka bir tanımlama ise “kamu hizmetini kamuya sağlamak” şeklinde yapılmıştır. Günümüzde devletler tarafından sunulacak hizmetlerin tümünün merkezi yönetim tarafından sağlanması hem coğrafi olarak hem de ulaşılabilirlik açısından zor bir durumdur. Yerellik ilkesi hizmet sunumuna ilişkin bu tip zor süreçleri olabildiğince minimum düzeye indirmektedir. Hizmet sunumunu yerellik ilkesine göre gerçekleştiren yönetim organları vatandaşların problemlerini daha çok tespit etmekte ve daha etkin çözüm önerileri geliştirebilmektedir. Vatandaş ile ilişki içerisinde yürütülen yerellik olgusu aynı zamanda yerel demokrasi kavramında destekler niteliktedir (Keleş, 1995: 3-14).

1.3.3. Yerel Siyasetin Ulusal Politikalara Demokratik Yansımaları

Yerel yönetimler ele alındığında eşdeğer anlamda akla gelen yerel siyaset olgusu merkezi yönetim politikalarının yerel düzeyde hayat bulması olarak tanımlanmakla birlikte yerel demokrasi olgusu katılımın gerçekleşmesi için mecburidir (Ortaylı 1994: 26-30).

Bu çerçevede yerel yönetimlerin geçmişten günümüze gelişimi ve hizmetleri ele alındığı takdirde ulusal anlamdaki merkezi yönetime dair işlerin yürütülmesinde

destekleyici bir mekanizma görevi görmüştür. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki bu ilişki siyasal, idari ve toplumsal anlamda süreklilik göstermesi sebebiyle “temsilcilik” ve “ortaklık” gibi farklı modellemeler üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur. Temsilcilik modeline göre yerel yönetimler hizmetlerin gerçekleştirilmesinde merkezi yönetimlerin bir organı gibi tanımlanmıştır. Ortaklık teorisine bakıldığında da yerel yönetimler ve merkezi yönetim arasında eşit anlamda bir yönetim anlayışı olduğu vurgulanmaktadır. Yerel yönetimler ve merkezi yönetimler arasındaki etkileşim açısından merkezi yönetim ön planda değerlendirilse de genel anlamda yerel yönetimler gerek hizmet gerekse demokratik anlamda temel oluşturması açısından önemlidir (Bilgiç, 1998: 28-29).

Yerel siyaset yapısı niteliğiyle yerel ölçekte değerlendirilse de karar alma mekanizmalarına etki ederken yerel dışındaki merkezi kurumlar ve makamları da etkileyebilmektedir. Yerel siyaset kapsamında yalnızca yerel yöneticiler değil merkezi irade tarafından görevlendirilmiş bürokratlar, genel siyaset ile seçilmiş milletvekilleri, sendikalar ve kamu görevlileri gibi birçok karar alıcı mekanizmayla etkileşim halindedir (Üçer, Yenigül ve Varol, 2014: 8). Yerel yönetim birimleri hizmet sunumunda merkezi yönetime aracılık etmek ile birlikte toplumsal anlamda demokratik katılımın gerçekleştirilmesi açısından da önemli bir göreve sahiptir. Demokratik katılımın başlangıç kademesini oluşturan yerel yönetimler demokratik hayatın yaygınlaşmasında ve katılım olgusunun mikro düzeyden ulusal düzeye ulaşmasında önem arz etmektedir. Yerel anlamda demokrasinin tabana yayılmasında önemli bir role sahip olan mahalli idareler, demokratik tercihlerin gelişmesinde ve alınan kararların ülke düzeyindeki politikaların şekillenmesine etki etmektedir (Beyazyıldız, 2010: 5-7). Şehirlere göre farklılıklar gösterebilen yerel siyaset ulusal siyaset ve politikalardan ayrı düşünülemez. Yerel siyasetle ilişkili olarak neticelenen yerel seçimler merkezi iktidara yönelik bir ön seçim hazırlığı olarak da değerlendirilmektedir. Hatta bazı durumlarda yerel siyaseti güçlü bir düzeyde yürüten siyasal partiler merkezi yönetimin paydaşı rolüne bürünmektedir.

Ülkemizde yerel siyaset ulusal siyasetin arka planında kalması sebebiyle güç odakları merkezileşerek rant olgusu nedeniyle yerel yönetimlerin alanı daraltılıp merkezi yönetimin karar yetkisi genişletilmiştir. Siyasetin ulusallaşması olarak değerlendirilen bu

süreç ülkemizde genel siyasetin, yerel siyaseti kapsadığını gösteren seçim sonuçlarıyla da kanıtlanmıştır (Çitçi, 2005: 38).

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK VE SİYASAL KATILIM

2.1. Gençlik

İnsan, doğduğu andan hayatının son bulduğu evreye kadar bazı aşamalardan geçmektedir. Bu aşamalar çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılıktan oluşmaktadır. İnsanın en hareketli olduğu evre kuşkusuz ki gençlik aşamasıdır (Castells, 2005: 12-17). Gençlik bireyin hayatının çocukluk ile yetişkinlik dönemlerinin arasındaki geçiş dönemidir. Bu dönem çocukluk döneminin bittiği kişisel gelişimin devam ettiği ve bireyin toplumsal süreçlere entegrasyonunun arttığı dönem olarak da tanımlanmaktadır (Akın, 2004: 10-11).

Gençlik kavramı TDK'da “*İnsan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemi*” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, Sözlük). Dünyadaki toplumsal vakalar geçmişten günümüze incelendiği zaman gençlerin ön planda olduğu bilinmektedir. Gençler toplumsallaşma yolunda ilk deneyim ve gelişimini ailede yaşamaktadır. Her toplumun kendisine has kültürü, gelenek ve görenekleri olduğundan dolayı gençlik doğduğu yerdeki kültürün niteliklerine göre şekillenmektedir. Bu sebeple gençler toplumla kaynaşmış bir vaziyette olup, onları toplumdan farklı düşünmek olağan kabul edilmemektedir. Ülkelerin bulunduğu konum dikkate alındığında her ülkeye göre farklı şekillenen gençlik kavramı, tanımının da farklı anlamlarda ifade edilmesine sebep olmuştur. Bu nedenle gençlik kavramının net bir tanımı yapılamamaktadır. (SEKAM, 2016: 11).

Gençlik insan hayatının önemli bir kısmını ve geleceğe etki edecek bölümünü oluşturmaktadır. Gençlere yönelik Avrupa Birliği projeleri kapsamında Ulusal Ajans birtakım programları hayata geçirmektedir. Ulusal Ajans, 15-30 yaş grubunu genç yaşlar olarak belirlemiş ve gençliğin daha geniş bir yaş grubunda olduğunu tanımlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı gençlik kavramının 14-29 yaş grubunda olduğunu ifade etmiştir. Birleşmiş Milletler (BM) ise gençliğin yaş grubunu 15-24 şeklinde ifade etmiştir (Yıldırım ve Yenihan, 2003). Gençlik kavramının sadece biyolojik olarak değil aynı zamanda sosyolojik olarak da tanımlaması bulunmaktadır.

Gençlerin sosyal çevre içindeki görevleri ve toplumsal dönüşümlerdeki etkileri gençlikle ilgili sosyolojik tanımlamalarda mevcut olmaktadır (Beşirli, 2013:26).

Bireylerin gelecekteki davranış biçimlerinin oluşmasında çocukluk dönemi etkili olsa da üzerinde durulması gereken asıl süreç gençlik dönemidir. Gençlerin sosyal bütünleşmelerinde aldıkları eğitim, ekonomik durum, ailelerinin pozitif ya da negatif tutumları, davranışları ve yaşanılan ortamın etkisi oldukça önemlidir. Gençlerin bazı sosyal ya da siyasal projelerde aktif olarak rol alabilmeleri kendilerini gerçekleştirebilmeleri açısından son derece önem arz etmektedir. Gençlere fikirlerini hayata geçirebilecek ortamlar oluşturulduğunda başarılı ve iyi işler gerçekleştirecek olup liderlik özellikleri daha çok baskın hale gelecektir (Smith ve Ellison, 2012: 6).

Gençlik kavramı; sosyal, ekonomik vb. pek çok faktörden etkilenmektedir. Bu durumda lise gençliği, üniversite gençliği veya çalışan gençlik gibi gruplaşmalar mevcuttur. Üniversite gençliği gençlik çağının en önemli bölümü olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı kültürlerden insanlarla tanışıp aynı ortamlarda bulunan üniversite gençliği, sosyalleşme sürecine girer ve bu bakımından diğer gençlik kategorilerinden ayrılmaktadırlar.

Kişisel gelişimlerini ileri taşıyıp birçok değerle tanışan üniversite gençliği bu süreçte daha önce karşılaşmadıkları kültürlerle etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Bir diğer ifadeyle bireyler, sosyalleşme sürecinde bir ölçme seviyesi olarak kullanacakları değerleri şekillendirerek toplumsal hayatlarında güncelleştirmeler yapmaktadırlar.

Gençler bu şekilde içerisinde yer aldıkları toplumun kurallarını ve değerlerini öğrenerek diğer taraftan da kendi kişisel gelişimlerini toplum yaşantısında tartabilecekleri özelliklerini biçimlendirmektedir. Üniversite gençliğinin hayata olan bakış açısının şekillenmesinde diğer kültürlerle etkileşim kurmalarının yanı sıra birden fazla yeni değer öğrenmeleri etkili olmuştur (Aydın, 2003:129).

Gençlik kavramına ilişkin çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Örneğin biyolojik yaklaşımda gençlik sınırlı yaş grubu aralığında tanımlanarak nesiller açısından değerlendirilmektedir. Sosyo-ekonomik yaklaşımda ise nesiller arası farklılaşmalara odaklanmanın ve yalnızca yaş unsurunu dikkate almanın nesillerde ki farklılaşmalara duyarsız kalmaya neden olduğu ifade edilmektedir. Son yaklaşım olarak sentezci yaklaşım aynı yaş kategorisindeki gençlerin birbirine benzer tecrübeler yaşayacağını

ancak bu benzerliklerin ve tecrübelerin farklı sosyal kategorilerde deneyimleneceği ifade edilmektedir (SEKAM, 2016: 11). Gençlerin yetiştiği toplum ve ortam yapısı ele alınarak arkadaş çevresinde ya da iş ortamında deneyimlediği bazı etkileşimlerin neticesinde elde edilen kazanımlar sentezci yaklaşımın dayanak noktasını oluşturur. Gençler sosyal çevrelerinde kazandıkları tecrübelerle farklı çevrelerdeki tavırlarını değiştirip geliştirmektedirler.

Genç olma durumu göz önünde bulundurulduğunda 20’li yaşlarında üniversite okuyan bir genç ile aynı yaşlarda aynı bölgenin bir fabrikasında çalışan bir gencin ya da kırsal bir yerleşim yerinde evli ve çocuk sahibi olan bir gencin gençlik tecrübesinde farklılıklar gözlemlenmektedir. Çünkü biyolojik olarak aynı kategoride yer alan bu grubun gençlerinin aynı yaşta olmalarına rağmen sosyal ve ekonomik açıdan değerlendirildiğinde aralarında bazı farklılıklar bulunmaktadır (SEKAM, 2016: 10).

1800’lü yıllardan sonra siyasi arenada kendini iyice göstermeye başlayan gençler en önemli siyasal olaylarını 1960’lı yıllarda gerçekleştirmişlerdir. Dünya genelinde gençliğin siyasete olan merakının artmasına sebep olan 1960’lı yıllarda hız kazanan ve dünyayı etkileyen gençlik eylemleri, gençliğin siyasi arenada bu kadar aktif olmasına ve hükümetleri somut adımlar atmaya başlayarak gençlerin siyasette söz sahibi olmasının önünü açmıştır.

1980’li yıllarda uluslararası yazılarda gençlikle yapılan projeleri BM koordine etmiştir ve gençliğin hızla artan öneminin altı daha çok çizilmeye başlanmıştır (Özer, 2011: 45). 1985 yılı BM tarafından ilk defa ulusal gençlik yılı ilan edilmiş ve bu yılda gençlikle ilgili gerçekleştirilecek olan projelerin konusu “Katılım, Gelişme ve Sonuç” olarak tanımlanmıştır. Gençliğin, ulusların inşası vazifelerinde sosyal ve kültürel olarak gelişimini amaçlayan bu çalışma aynı zamanda insan hakları çerçevesinde gençler arasındaki barışı daim kılmayı amaçlamaktadır (BM, 2018).

Gençliğe yönelik 2002 yılının 7-8 Mart tarihleri arasında Avrupa Konseyi’nce Polonya’nın Krakow şehrinde düzenlenen “Kent Bölgesinde ki Hayatın Aktörleri” konulu projesi gençlerin siyasal katılımı için önemlidir. Gençlerin sorunlarına çözümlerin arandığı bu konferansta aynı zamanda gençlerin siyasi arenadaki rolleri ile ilgili tartışmalar düzenlenmiştir (AK, 2003: 5).

Türkiye’de ise gençlikle ilgili ilk uygulamalar planlı kalkınma döneminde meydana gelmiştir. Gençlik olgusu yaş aralığı açısından 15-25 olarak kabul edilmiştir. İlk beş kalkınma döneminde yaş aralığı belirtilmesine karşın altıncı kalkınma döneminde ise herhangi bir yaş aralığı belirtilmemiştir. Birinci Gençlik Toplantısı ile gençliğin yaş aralığı 12-24 olarak ifade edilmiştir (SEKAM, 2016: 10). Gençliğin yaş aralığından bağımsız olarak her toplum bir zaman süre durağan olma durumuyla karşı karşıya gelecektir. Ancak bu vaziyetin gençlik hareketleri için geçerli olduğu söylenemez. Gençlik devamlı olarak yenilendiği ve dönüştüğü için belirli kalıplara sığdırılamayacak bir kuvvettir. Bu nedenledir ki genç nüfus, meydana gelen toplumsal olaylarda dış dünyaya etki etme gücüne sahiptir. Dünya genelinde meydana gelmiş olan toplumsal olaylara bakıldığında zaman gençlerin çoğu zaman etkisinin olduğu görülmektedir (Öz, 2014: 84).

2.1.3. Gençlerin Özellikleri

Toplumlar nezdinde önemli bir yer tutan gençlik, ülkelerin geleceğini şekillendirmesi açısından önemlidir. Birinci dünya ülkelerinin gençlikle ilgili önemli projeleri olduğu zaten bilinmektedir. İnsan sermayesi için gelişmişliğin ön planda tutulmasıyla beraber gerçekleştirilen projeler oldukça yerinde olmaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler düşünüldüğünde gençlere gerekli yatırımın yapılmadığı, gerekli plan ve projelerin gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir. Bunun neticesinde gençlerin içinde bulundukları kültürler, kendilerine sunacağı fırsatlar ve olanaklar dahilinde tavırlar ortaya koymaktadır (Saygılı, 2011: 371).

Gençlerin davranış şekillerine etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Gençler, doğuştan itibaren kazandığı özelliklerden, yaşadığı çevreden, kazanımlarından ve aldıkları eğitimden çok fazla etkilenmektedirler.

Sosyo-ekonomik durumlar ve aldıkları eğitime kadar gençlerin bulunduğu konumun verimlilikleri üzerinde etkisi olduğu söylenebilir (Sedlak, Bruce, 2010: 1-3).

Türkdoğan konu hakkında değerlendirme yaparak gençliği 5 farklı açıdan ele almıştır. Bunlar sıra ile şu şekildedir (Türkdoğan, 1985: 127):

1. Yabancılaşmış gençlik: Bulundukları toplumdan farklı davranışlar gösteren gençlik

2. Eylemci Gençlik: Siyasi ve sosyal olaylarla ilgili olan, bireylerin otoritesini sorgulayan gençlik,

3. Ferdiyetçi-Bencil gençlik: Sisteme itaat eden gençlik,

4. Yapıcı gençlik: Toplumsal ve politik konularla ilgili olan toplum düzeni içerisinde var olmayı savunan gençlik,

5. Siyaseti takip etmeyen gençlik.

Orhan Türkdoğan, gençliği tüm yönleriyle ele alacak şekilde gözlemlemiş ve kısımlara ayırmıştır. Türkiye'deki genç nüfusu bu kategorilerden birinde bulmak oldukça olası olmaktadır. Tüm yorumlar gençliği daha farklı bir şekilde ele almak üzerine kurulmuştur. Gençlik, toplumların aşama kaydetmesi açısından oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Gençliği farklı bakış açılarıyla ele almak onu daha iyi anlamak için oldukça etkili olmaktadır. Gençler yaşadıkları dönem itibarıyla kontrolü güç olan ve hareketli bir dönemde yaşamaktadırlar.

Toplumun değerlerini iyi öğrenerek kendini toplumun içerisinde alt kümenin bir elemanı olarak görmek gençlerin toplumla daha sağlıklı bütünleşmesini sağlamaktadır. Bu hususta gençlerin toplumsallaşma aşamalarında desteklenmesi elzem olmaktadır. Gençler tek başlarına bazı durumların üstesinden gelemeyizler. Toplumla sağlıklı bir bütünleşme yakalanması açısından gençlerin topluma daha fazla katkı sağlayıp destek olabilmeleri için resmi ya da sivil toplum kuruluşları tarafından yeterli desteği görmeleri gerekmektedir. İleriki yaşantılarında başarılı olabilmeleri için gençlerin bu dönemi sorunsuz bir şekilde aşmaları gerekmektedir. Gençler bu dönemde bazı kişiler ve gruplarla iletişim ve etkileşim içerisinde bulunur ve bu durum bazen pozitif katkı sağlarken kimi zaman da negatif durumlar ortaya çıkarabilmektedir (Beşirli, 2013: 42).

Gençler birbirlerini basit şekilde etkileyebilirler ve aynı şekilde kolayca etkilenmektedirler. Yaşadıkları olaylar karşısında çoğu zaman akıl ekseninden çıkıp daha duygusal kararlar ve tepkiler ortaya koyabilmektedirler. Bu da gençlerin toplumsal problemlerle karşılaşmalarıyla sonuçlanmaktadır. Gençler, içinde yaşadıkları topluma iyi bir şekilde adapte edilip doğru yönlendirilebilirse toplumsal gelişmeye önemli katkılar sağlayabilmektedirler. Gençlerin bu dönemde gerekli katkıları görüp iyi bir eğitim almalarının sağlanması gerekli olmaktadır.

2.1.4. Gençlik ve Demokrasi

İlk kez Antik Yunan'da kullanılan demokrasi kelimesi Yunancada “demos” ve “kratos” anlamlarına gelmektedir. Bu ifadeyle demokrasi “halkın iktidarı” anlamında ifade edilmektedir (Tanilli, 1982: 19). Halkın iktidarı konusu demokrasi açıklamalarında epeyce fazladır. Bu durumda demokrasi “*egemenliğin halk tarafından yönetildiği, siyasi iktidarın halka dayalı olduğu, halkın kendisini yönettiği yönetim şekillerini tanımlar*” (Gündüz, 2005: 202).

Siyasi iktidarın değiştirilme durumunun ve dolaylı olarak muhalefetin yapılaştığı bir siyasal sistem olan demokrasi, eşit oy hakkı, gizli ve açık sayım ilkesine temel almış seçim sistemidir (Köker, 2010: 13). Bir diğer ifadeyle demokrasinin ana gereksinimlerinden yola çıkarak demokrasi, kamusal vazifelerin her şekilde tartışmaya açık olduğu, laik ve bilimin ön planda olduğu, insanların düşüncelerin özgür bir şekilde açıklayabildiği özgür bir ifade şeklidir (Sezen, 2000: 37).

Demokrasi şeffaf bir kelimedir. Demokrasi, sözlük anlamına göre halkın iktidarı demektir (TDK, Sözlük). Demokrasi teriminde temsil edilen olgunun sözlükteki haline uyum göstermediği, tam olarak uyum sağlanamadığı ifade edilmektedir (Sartori, 1996: 8).

Farklı yaş gruplarından bireyler toplumsal nüfus dinamikleri içerisinde farklı özelliklere sahiptirler. Toplumsal alanda en fazla görünen kısım ise genç kısım olmaktadır. Sosyo-ekonomik anlamda ve güvenlik konusunda gençler toplumda önemli bir rol üstlenmektedir. Gençlik döneminde bireyler daha çok sosyalleşme ve başkaları ile iletişime girme çabasında olmaktadır. Davranışlarında ve düşüncelerinde gençler bu dönemde özgür olmak ve kendilerini keşfetmek isterler. Ancak gençlerin kontrolsüz bir biçimde ortaya koydukları tavır ve düşünceler problem yaratabilmektedir. Bu sorunlar gençlere verilecek etkili bir eğitimle neticeye ulaşabilmektedir. Gençlerin düşünce özgürlükleri kapsamında bir taraftan düşüncelerini özgürce ifade edebilecekken diğer taraftan ise başkalarının düşünce özgürlüğünü engellemeyecek bir düzeyde olmaları oldukça önemli bir konudur. Aksi takdirde haklarını sürekli ve tamamen arayan ancak sorumluluk almaktan kaçan kişilere dönüşmektedirler. Bu bağlamda özellikle gençler için son derece faydalı bir sistemdir (Dahl, 2010: 20).

Bireylerin toplumsal süreçlere dair demokratik farkındalıkları, aile içerisinde başlamakla birlikte eğitim süreçlerinde katlanarak daha ileri düzeye doğru gelişme göstermektedir (TCGSB Politika Belgesi, 2012: 26).

Dünyaya geldikleri zamandan itibaren bireyler demokrasinin ana faktörleri ile tanışmaktadırlar. Bu sebeple ebeveynlerin başta kendilerine daha sonra çocuklarıyla olan etkileşimlerinde demokrasi değerlerini devamlı kılması büyük ölçüde önemlidir. Çocukların en hızlı ve kolay öğrendikleri zaman bu zamanlardır. Hiçbir ayırt edici kullanılmadan çevrelerinde ne olup bittiğini anlamaya çalışıp uygulayan çocuklar üzerinde, yaşadıkları çevrenin yapısı ve davranışları olumlu veya olumsuz çeşitli durumlar yaratacaktır. Gençlik dönemine geldiğinde çocuklar aile içinde demokratik süreçlerin nasıl yaşanıldığına ya da yaşanılmadığına göre belirli davranış kalıplarına sahip olacaklardır.

Eğitim çağına gelmiş çocukların öğretim süreçlerinde demokratik bilincin yerleşmesi ile alakalı hazırlanmış eğitim içerikleri ile zenginleştirerek gelişimlerini daim kılmaları büyük ölçüde önemli olmaktadır. Müfredatın uygunluğu ve öğrenme yaş gruplarına bağlı olarak okullarda demokratik değerler konusunda çocukların sağlıklı bir düzeye ulaşması oldukça önemlidir (Glaeser, Ponzetto, Shleifer, 2007: 79-82). Gençlik döneminin gelmesiyle birlikte gençler okul dışında ve diğer ortamlarda bulunma hususunda daha fazla eğilim göstermektedirler. Demokrasi konusunda, gençlik döneminde bireyler için sivil toplum kuruluşları da önemli bir rol oynamaktadır. Sivil toplum kuruluşları gençlerin sosyal katılım yönlerini destekleyecek bir biçimde çeşitli projeler gerçekleştirmektedirler ve bu projeler vasıtasıyla demokratik değerleri yansıtabilmektedirler (Dahl, 2010: 35).

Gençleri daha mutlu hale getirecek olan şey demokratik değerler kapsamında bir hayat yaşamaları olmaktadır. Hazırlanan gençlik politikaları gençleri daha sosyal yapmak açısından oldukça önemli olmaktadır. Gençlerin özgüven kazanacakları ve kendilerini en iyi şekilde ifade edebilecekleri ortam ve eğitim projeleri devlet kurumları ya da sivil toplum örgütleri tarafından sağlanmalıdır. Gençlerin topluma kazandıracağı faydanın niteliği bakımından düşünüldüğünde demokratik değerlerin eğitimi gençlerin daha üretken olması için gereklidir (Esen, 2007: 15).

Gençlerin siyasal ve sosyal katılımlarında artışında son zamanlarda devlet destekli projelerin etkisinin olduğu bilinmektedir. Değişen ve gelişen dünyaya yetişmeye çalışıp ayak uydurmaya çalışan gençler kendilerini daha ileri noktalara taşımanın yöntemlerini keşfetmektedirler. Sivil toplum örgütlerinin de bu hususta önemli katkılarda bulundukları göz ardı edilememektedir (Çeltikçi, 2005: 42).

2.2. Siyasal Katılım

2.2.1. Siyasal Katılım Kavramı

İktidarı kullanma biçimi Antik Yunan zamanından beri tartışma konusu olmuştur. Agora meydanlarında toplanarak halk site adı verilen şehirler için fikirlerini doğrudan doğruya belirtmiş. Fakat Antik Yunan zamanında oy kullanma hakkı her yurttaşın hakkı olmamıştır. Eşit oy kullanma hakkının yaygınlık göstermesi ve modern medeniyetlerin de kurulmasıyla her yurttaşın siyasal katılım hakkı doğmuştur. Yurttaşların karar verme sistemlerine direkt olarak katılımı olanaklar dahilinde olmayacağından dolayısıdır ki temsili katılım uygulanmaya başlanmıştır (Şimdi, 2019: 30). Yunan toplumunda halk ve kölelerin birbirinden ayrıldığı görülmektedir. Yunan toplumuna bakıldığında yurttaş kavramı altında çok sınırlı sayıda ki kişiye siyasal katılım hakkı verilmiştir. Bu hususta modern demokraside tanımlanan yurttaş kavramı ile Yunan demokrasisinde ki yurttaş kelimesinin birbirine kıyasla farklılık göstermektedir. Modern toplumlarda “yurttaş”, “halk”, “toplum” birbirleri ile etkileşim içerisinde bulunan kelimelerdir. “Klasik demokrasi” ve “Modern demokrasinin ana unsurlarında yatan farklılıklar, Yunan toplum yapısında netleşmektedir (Akkoç, 2014: 41).

Toplumları yönetecek kuralları yapma aşamasına 17-18. yüzyıllarda başlanmıştır. Meşrutiyetin temelini geliştiren ise bu hususta temsil yöntemi ve vatandaşların katılmasıyla başlayan ulus devlettir. Bu şekilde ulus devlet yapısına demokratik katılım şekli girmiştir (Ateş, 2007: 42).

Geçmişten günümüze üzerinde durulan konulardan biride siyasete karşı toplumların ve bireylerin izlemiş olduğu tutumlardır. Çünkü toplum kendisini etkileyen ve ilgilendiren konulara katılmak istemektedir. Demokrasinin meşruluğunu daim kılan etken farklı düşüncelerin var olmasıdır. (Sumbas, 2012: 43). Siyasal katılımın kavramı da demokrasinin meşruluğunu sağlanması açısından önemli bir unsurdur. Katılımın

yaygınlaşmasını sağlayan önemli etmenlerden birisi de siyasal katılımın gerçekleşip toplumsal sistem içerisine yayılmasıdır (Karaçor, 2009: 127).

Sosyal ağ, etkinlik ve sosyal ilgi, bireyi siyasal katılıma yönlendiren faktörler arasında gösterilebilmektedir. Siyasal süreçle beraber birey bu sürece katılabileceğini gördüğünde siyasi karar alıcılar arasında ya da karar alıcılara etki edebileceğini hissettiğinde siyasal katılıma olan ilgisi artacaktır (Ayhan Yılmaz ve Yaşar, 2020: 198).

Demokratik yapılanmanın temeli olan eşit katılım, bireylerin kendilerini özgür bir şekilde ifade edebilmelerinde geçmektedir. Bu şekilde bireyler demokratik süreçler içinde yer alabilmekte; siyasal karar alma mekanizmasına katkıda bulunmaktadırlar (Duran, 2015).

Bireylerin dolaylı olarak karar alma mekanizmasında etkili olması ve yönetimde söz sahibi olmaya başlaması geleneksel devlet yapısından modern devlet yapısına dönüşümde etkili olan faktörler arasında olmaktadır (Çadır, 2011: 9).

Bu hususta önemli olan şey bireylerin değişen tutumlarının siyasal katılım içerisinde bütünsel olarak değerlendirilebilmesidir. Bununla beraber Huntington ve Domingez sosyolojik ve ekonomik gelişimle siyasal katılım bağlantısındaki etkileşimi maddeler şeklinde ifade etmektedirler (Akt. Bozdoğan Tulum, 2014: 12) Bu maddeler;

- Siyasal katılım seviyesi bir toplulukta sosyo-ekonomik statüye göre değişme eğilimi göstermektedir. Daha çok eğitim almış olanlar, daha fazla gelir elde edenler, üst seviye mesleklerde çalışanlara göre daha katılımcı olma eğilimine sahiptir.
- Daha fazla kişinin sosyo-ekonomik gelişme ile örgüt ve derneklere katılımıyla siyasal katılımı artış yaşanmaktadır.
- Sosyal gruplar arasında çatışmalara neden olan sosyal ve ekonomik modernleşme ile yeni gruplar ortaya çıkar, yerleşik grupların varlığı tehlikeye girer, düşük seviyeli gruplar daha iyi bir durumda olmak için fırsatlar yakalar. Sosyal çatışma yükseliş gösterir ve bu da grup bilincinde artışla neticelenir. Bundan dolayı grubu kolektif eylemlere mecbur bırakan grubun isteklerini diğer gruplar karşısında savunma düşüncesidir. Özetle bahsi geçen grup siyasete katılmak mecburiyetinde kalmaktadır.

- Bireyin devletle içselleşmesi vatandaşlık aracılığıyla anlatılır, vatandaşlığın sınıf ayrımını arka planda bıraktığı ve kitlenin siyasal katılım sürecinde bir ana unsur olduğu varsayılabilmektedir (Akt. Bozdoğan Tulum, 2014: 12).

Yukarıdaki maddelerde de ifade edildiği gibi siyasal katılımın sosyo-ekonomik alanla ilişkisi ve katılım sürecine etkisi açıktır. Bu ifadelerde de açıklandığı üzere ekonomik ve sosyal gelişmelerle doğru orantılı olarak siyasal katılımın arttığı söylenebilmektedir. Siyasal katılımın artmasında ekonomik ve sosyal gelişim etkili olmaktadır (Bozdoğan, 2014: 12-13).

Ekonomik ve sosyal açıdan gelişim gösteren topluluklarda gerçekleşen tüm bu bahsi geçen vaziyetlerde kişiler siyasal katılım sürecine girerek katılım olanaklarını fazlaştırmaktadırlar. Özetle, sosyo-ekonomik refah seviyesi fazla olan toplumlarda, sosyo-ekonomik düzeyi düşük toplumlara nazaran siyasal katılım oranlarında artış gözlemlenmektedir (Dursun ve Altunoğlu, 2018: 107).

Genellikle siyasal katılım adıyla kalıplaşan bu olgu rejim fark etmeksizin çoğu toplumda ele alınan bir konudur. Bundan dolayıdır ki siyasal katılım sadece demokratik toplumlara münhasır bir durum olmamaktadır. Ancak halkın maksimum düzeyde siyasete katılıyor olması demokrasinin en önemli kısımlarından bir adım olarak adlandırılabilir. Demokrasinin sağlam esaslara dayanmasında yerel yönetimlerin önemli etkilere sahip olduğu bilinmektedir. Yerel yönetimler halkın sorumluluk duygusunu ve siyasi bilincini ileri noktaya taşımada önemli bir etkidir. Günümüz şartları düşünüldüğünde değişime kapalı ve otoriter yapıya sahip devlet organları, dünyadaki değişimler noktasında demokratik yönetim çizgisinde yapılanma süreçlerini uygulamaktadırlar (Görün, 2006: 160).

Siyasal katılımın ifade edilmesi bu açıdan ele alındığında önemli olmaktadır. Sadece bir tanımlama yapmanın zor olmasının yanında siyasal katılım kavramı geniş bir yelpazede araştırılmaktadır. Literatürde geniş perspektiflerin bulunmasının sebebi, kavramın ifade edilmesinde herhangi bir uzlaşının sağlanamıyor olmasıdır. Katılım kavramının üzerinde durmak siyasal katılımın açıklanması için doğru bir tanımlama olmaktadır. Katılım geniş açıdan ele alındığında bürokrasi ve siyasal karar alma mekanizması içinde her aşamada katılım olarak değerlendirilirken dar anlamda seçimlere katılım olarak tanımlanabilmektedir (Kocaoğlu, 2011: 29).

Katılım, siyasi bireyleri ve portföyleri etkisi altına almak için uyguladıkları yasal tutumlardan ortaya çıkmaktadır. Yasal tutum ve davranışlarla beraber bazen yasa dışı girişimler de katılıma örnek olarak gösterilebilmektedir. Siyasi kararları etkisi altına almayı hedefleyen tüm olayları katılım sürecini kapsamaktadır (Bat ve Vural, 2010: 151-152).

Toplumdaki vatandaşların siyasi sistem çerçevesindeki tutumlarını siyasi katılım belirlemektedir. Bu durumu yalnızca seçimlerde oy kullanma olarak değerlendirmek hatalı bir bakış açısı olacaktır. Toplum fertlerinin hepsi siyasi gelişmelere dair etkileşim içerisinde bulunmazlar. Katılım basit meraklardan başlayıp geniş faaliyetlerde bulunmaya kadar gidebilmektedir. Bazı vatandaşlar siyasi olaylara kayıtsız kalırken bazı vatandaşlar ise gece gündüz siyasetten bahsetmektedir. Bu noktada Aristoteles'in "İnsan siyasi bir hayvandır" sözü, genel bir ifadeyle değerlendirildiğinde tüm insanların siyasi bir toplulukta yaşamalarını devam ettirmesi bakımından doğru olduğu söylenebilmektedir (Kapani, 2015: 144).

Siyasal katılım süreci toplumun hükümete yönelik beklentileri, ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda tercihlerinin dolaylı yollardan aktarılmasını sağlayan bir süreçtir (Rudolph ve Cho, 2008: 274). Kişisel ya da toplumsal çıkarlar doğrultusunda siyasi kararları etkileme, siyasi mekanizmada yurttaşların yöneticilerini seçme hedefleriyle gerçekleştirdiği tutumların hepsi siyasi katılım çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu hususta kişi sadece kararlara tesir eden değil, karar veren taraf da olabilmektedir (Çağlar, 2011: 41).

Toplum içerisindeki siyasi olaylara duyulan ilginin, izlemekten daha fazlası bir durum olduğunu söylemek siyasi katılımı farklı bir bakış açısı katmaktadır. Gerekli olduğu zaman siyasi olayların dengesini ve akışını değiştirmek, bu hususta girişimler ve eylemlerde bulunmak siyasi olayları haberleşme kaynaklarından ya da sosyal medyadan takip etmek de siyasi katılım olarak isimlendirilebilmektedir (Koru, 2019: 10). Toplumun bir parçası olan bireylerin siyasi tutumları olarak değerlendirecek tüm sosyal, siyasi ve ekonomik kararlar için verilen tepkiler de siyasi katılım olarak ifade edilebilmektedir (Öztekin, 2014: 251).

Geraint Parry (1992), hükümet tarafından alınan kararlarla beraber yurttaşların eylemlerinin siyasi katılım sürecini etkilediğini, topluma yönelik politikaların

yurttaşlara aktarılması ve politikaların uygulama aşamasında siyasal katılımın önemini vurgulamaktadır (Parry, 1992: 16).

Lester Walter Milbrath (1965) siyasal katılıma dair uygulamaları niteliksel olarak değerlendirmiştir. Bunlar seyirci, geçiş ve oyuncu etkinlikleri olmak üzere üç grupta toplamıştır. Bu gruplaşmalar incelendiğinde hiyerarşik bir yapılaşma belirtilmektedir. Siyasi konulara olan katılım, başkalarının fikirlerini seçimlerde değiştirme gibi uygulamalar hiyerarşinin en aşağı tabakasında bulunmaktadır. Orta kısımda ise geçiş uygulamaları yer almaktadır. Bu kısımda yer alan bazı etkinlikler ise siyasi toplantılarda yer alma, bir parti ekseninde toplanıp adaya destek olma, siyasi mecralarla veya kamu görevlileri ile etkileşim içerisinde olma gibi faaliyetler bu kategoriye örnek olarak gösterilebilmektedir. Hiyerarşi tabakasının en üst kısmında ise oyuncular yer almaktadır. Siyasal kampanyalar sürecinde yer alarak bir partinin aktif üyesi konumunda bulunmak, yönetimi ilgilendiren toplantılara katılmak ya da resmi görevlerde bulunmak gibi birçok siyasi tutum ve davranışları göstermektedir (Aktaran: Atabey ve Hasta, 2018: 487- 489).

Siyasal katılımın birden fazla olanağı olmasına rağmen ilk olarak düşünülen oy kullanma yetkisi olmaktadır. Siyasal katılımında bulunan bireyler ülkeyi yönetecek olan kişileri veya politikaları onaylayıp reddederek bu sürecin neticelenmesini sağlamaktadırlar. Toplumlarda yaşanan gelişmeler, klasik demokrasinin gereksinimlere cevap vermekte eksik kalması neticesinde “katılımcı demokrasi” faktörü hayatımızda yer edinmiştir (Eser ve Sarışahin, 2016: 53). Bu açıdan değerlendirme yapıldığı zaman siyasi yönetimin hali hazırdaki gücünü halka yansıtmak, yurttaşların yönetim sürecine katkı sağlamak amacıyla ortaya çıkan bir anlayıştır.

Yurttaşların beklentilerinin ilgili makamlara taşınmasını sağlayan siyasi katılım, büyük toplulukların siyasi beklentilerinin de anlaşılabilmesi hususunda oldukça önemli bir konuma sahiptir. Oy kullanma yetkisinden farklı olarak siyasal katılım yurttaşların kendilerini ifade edebilmek için bir araç vaziyeti görmektedir (Canbaz vd., 2019). Gerçekten siyasal katılım göstermenin en demokratik kısmında bulunan seçim davranışları, oy kullanmanın daha ilerisinde, toplumsal ve siyasal durumlara ilişkin yurttaşların ilgisiyle başlayıp, karar alma mekanizmalarına karşı protesto süreçlerine doğru ilerleyebilen hamleler bütünüdür (Öztekin, 2014: 251).

2.2.2. Siyasal Katılım Boyutları

Bireyleri kendi siyasi yöneticilerini seçmek amacıyla yaptığı tüm eylemler siyasi katılım olarak ifade edilebilmektedir. Bireylerin tepkilerini gösterme şekilleri değişkenlik gösterdiği için siyasal katılım amacıyla yapılan uygulamalarda oldukça değişkenlik göstermektedir. Aynı şekilde siyasal katılım biçimleri yönetim şekillerine bağlı olarak farklılık göstermektedir (Erdoğan, 2003).

2.2.2.1. Siyasi parti üyeliği ve savunuculuğu: Siyasi partiler, siyasal katılımı birincil araç olarak görülmekte ve bireyler temsilcisi oldukları gruplar ile kamu politikalarını yönlendirmektedirler. Siyasi parti ekseninde bulunan ve parti üyelerinden oluşan aktivistler, siyasi partiler ve vatandaşlar arasında ciddi bir iletişim vazifesine sahiptir. Yurttaşların karar alma aşamasında yurttaş- siyaset eksenindeki katılımı demokratik bir biçimde gerçekleştiren savunuculuktur. Seçim aşamasında başarılı olmanın önemli etkenlerinden biri olarak da siyasi parti üyelerinin aktiviteleridir. Demokrasi sürecinin oluşmasında iktidar ve yurttaşlar arasında önemli bir köprü vazifesi gören siyasi partilere önemli görevler yüklenmiştir (Ertürk, 2016: 3)

Parti üyelerinin siyasal sürece katkısı beş madde altında toplanabilir:

- Üyelerin en önemli görevleri gönüllü çalışmalarıdır. Öncelikle dernek toplantılarına, sosyal etkinlikler gibi organizasyonlara katılım gerçekleştirerek partinin mesajları yurttaşlara iletilir.
- Kamuda veya partide önemli vazifelerde bulunarak insan kaynağı oluşturma yanı sıra, siyasi partide kendilerini ileri noktaya taşımaları ve parti üyelerinin siyasi sosyalleşme aşamalarını tamamlamalarıdır.
- Üçüncü katkı ise yurttaşların sorunlarını partiye taşıyarak çözüm yolu üretilmesinde katkı sağlanmasıdır.
- Parti üyelerinin dördüncü görevleri ise partinin değişen sosyal şartlara göre şekillenmesini sağlayarak gelişiminde sorumluluk sahibi olmaktır.
- Diğer katkılardan biride üyelerin partilerine sağladığı ekonomik destektir. Gösterdikleri siyasal katılımı demokrasi sürecinin gelişiminde önemli katkı sağlamaktadırlar (Albayrak, 2020: 18-19)

Toplumda politik dönüşümü meydana getirecek ve refahı arttıracak pek çok kişinin çalışmaları aktivizm içermektedir. Siyasal aktivizm ise siyasal katılım ve siyasi dönüşümle paralel anlamlara gelmektedir. Bazı araştırmacılar ise düzenlenen siyasi kampanyaları, gazetelerde boy göstermeyi bir siyasi aktivizm olarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda siyasi aktivizm farklı kollara ayrılmakta olduğu söylenebilmektedir. Siyasal aktivizmin kısımları olarak siyasi düşüncelerin paylaşılması, siyasi hedefler doğrultusunda gerçekleşen siyasal katılım uygulamaları, siyasi eylemlere yönelik düzenlemelerin yapılması gösterilebilmektedir (Al-Owaa, 2019: 38-39).

2.2.2.2. Seçimlerde oy kullanma: Antik Yunan’da sadece hür olan bireylerin oy kullanma yetkisine sahip olduğu siyasal katılım şekli varken, siyasetteki gelişmeler ile birlikte siyasi katılım tabana kadar yayılmıştır. Eşit oy hakkına yurttaşların sahip olmasıyla beraber siyasi katılımında bulunan vatandaşların miktarında artış yaşanmıştır ve “temsili demokrasi” ortaya çıkmıştır. Vatandaşlar siyasetin içinde yer alabilir hale gelmiş ve seçme seçilme hakkına nail olmuşlardır (Ertürk, 2016: 346).

Ülkemiz özelinde ise seçme ve seçilme süreçlerinin tarihçesi 1930’lu yıllara dek dayanmaktadır. Özellikle kadınlar özelinde seçme ve seçilme hakkına erişim diğer ülkelere kıyasla çok daha erken bir döneme tekabül etmektedir. Zamanla anayasal güvence altına alınan seçme ve seçilme hakkı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup gerekli şartları sağlayan her bir bireyin siyasi hakkıdır.

Oy kullanma sürecini etkileyen çeşitli durumlar söz konusudur. Bireyler sosyal çevresinden ya da aile üyelerinden etkilenebilmektedirler. Oy kullanma süreci içerisine yaş, gelir, cinsiyet ve eğitim gibi unsurlar etkili olduğu söylenebilmektedir. Psikolojik unsurlar olarak siyasal bilgi gibi unsurların oy kullanma aşamasında etkisinin olduğu belirtilebilmektedir (Yılmaz, 1994: 5-6).

Siyasal katılım açısından seçimlerde oy kullanma yeterli olmamakta ve seçmenlerin oy kullanırken en uygun kararı vermeleri doğrultusunda siyasi düzenlemelere gereksinim duyulmaktadır. Bu bağlamda siyasi partilerin de rolü büyüktür. Siyasi partilerin seçim aşamalarından gerçekleştirecekleri eylemlerin siyasi kültür anlamında da yararlı olacağı belirtilmektedir (Özkan, 2010: 225).

Bir toplulukta demokrasi mekanizmasının tam olarak işleyebilmesi için yurttaşların siyasal katılımında aktif olarak yer almaları gerekmektedir. Yurttaşların

memnuniyetini ve taleplerini görmenin bir yöntemi olarak toplumda bazı dönemler seçimler gerçekleştirilmektedir. Yurttaşların oy verme tutumlarının biçimlenmesinde ise kültürel faktörler, bireysel değerler ve siyasetçilerin tutumları önem kazanmaktadır. Vatandaşlık vazifesi olarak da görülen seçimlerde oy verme olayı, yönetici mecra ile etkileşimde bulunmanın bir yöntemi olarak da anlaşılabilmektedir (Aktan, 2017: 20).

Yurttaşların bireysel ya da örgütsel bazı etkinliklere katılması siyasi katılımın bir diğer boyutu olarak görülmektedir. Bu boylam siyasi dernek ve partilere üye olmakla doğrudan bağlantılıdır. Etkinlik ve eylemlerin başarıya ulaşması noktasında herhangi bir siyasi partiye üye olmayan kişi ve grupların üyeliği bulunanlara kıyasla daha dezavantajlı durumda olduğu söylenebilmektedir. Amaca ulaşmak için örgüt üyelerinin desteği önemlidir ve bu şekilde fikirler kitlesel bir boyut kazanabilmektedir. Siyasi otoriteye baskı uygulayarak problemlere çözüm bulmaya çalışan siyasi eylemlere katılım gösteren insanlar, sosyal problemlere karşı halk bilinci oluşturmaktadırlar. Eylemsel davranışlar, siyasi yapılanmaların haklarını aramalarındaki en büyük kozları olmaktadır (Öztekin, 2014: 262). Siyasal katılım faaliyetlerinin yasal ya da yasadışı olması siyasi sistemin durumu bakımından önemlidir. Yasal olarak görülen eylemler şu şekilde tanımlanabilmektedir (Öztekin, 2014: 262);

- Grev düzenleme yetkisi
- Mitingler düzenlemek,
- Kamu politikaları için bildirimler düzenlemek,
- Gösteri faaliyetlerinde bulunmak,
- Yetkililere göstermek için dilekçeler hazırlamak,

Yasadışı sayılan siyasi katılım faaliyetleri ise şu şekilde sıralanabilir (Öztekin, 2014: 262);

- Başkaldırıları yürütmek ve ihtilal düzenlemek,
- Kamu binalarına zarar vermek,
- Kamu görevlilerin canına veya malına kastetmek

Görüldüğü gibi siyasi eylemler yasal olan ve yasal olmayan faaliyetleri içermektedir. Yasa dışı eylemler ise daha çok kurumlara zarar veren şiddet içerikli faaliyetleri kapsamaktadır.

2.2.2.3. Bağışta bulunma: Bağışta bulunma, çoğu zaman varlıklı insanların siyasal katılımına özgü olmaktadır. Herkes üyesi olduğu siyasi kuruluşa aidat ödeme yoluyla ya da dergilerini alarak katkıda bulunabilmektedir. Fakat varlıklı kişilerin daha fazla menfaatlerinin bulunması destek verdikleri partiye daha çok katkıda bulunmalarının önünü açmaktadır. Gerçekten de siyasi yapılanmalar kendilerine daha yakın olan kesimden daha çok yardım talep etmektedirler. Sanayileşen tüketim topluluklarında, zaman sorunu yaşamayan, gelir bakımından yüksek seviyede olan, eğitim ve statü sahibi olan kişilerin daha çok katılımda bulundukları bilinmektedir (Yücekök, 1987: 30).

Bir siyasi yapılanmaya katkıda bulunmak veya imza kampanyalarına katılım sağlamak gibi siyasi katılım davranış örnekleri çağımızda elektronik ortamlarda hayat bulmakta ve post modern bir katılım olarak kabul edilmektedir. Özetle yaşanan çağın özelliklerine göre siyasi katılımın niteliği farklılık gösterebilmektedir. Bu hususta bağışta bulunma davranışının siyasal katılım için önemli olduğu ve karşılıklı çıkar ilişkisi bağlamında değerlendirildiği söylenebilmektedir (Erdoğan, 2003).

2.2.2.4. Siyasi ve hukuki sistemin düzenlenmesi: Bireyin siyasi arenaya yöneliminde etkili olan unsurlardan biridir. Yasaların olmadığı bir toplum yapısında siyasal katılımdan doğal olarak bahsetmek mümkün olmamaktadır. Bu hususta ulusal kanunların toplumda siyasal katılımı şekillendirmesini zorunlu kılan insan haklarına yönelik maddelerdir (Hasırcı, 2008: 36).

Siyasi yönetimlerde aşamaların kat edilmesi ve bireylerin süreçlere dahil olması bazı kurallar ve değerler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Siyaset çizgisinde belirli sınırlar çizilmesi başta anayasa olmak üzere diğer yasaların vazifesidir. Vatandaşlar siyasal haklarını kullanırken itaat etmek mecburiyetinde oldukları kurallar ve siyasi katılım süreçleri yasalar tarafından düzene sokulmaktadır (Turan, 2014: 198).

Siyasal hakların belirlenmesi hukuki olarak dar ve geniş anlamıyla siyasal katılım ortamının oluşturulabilmesi bakımından oldukça önemli kabul edilmektedir. Toplumun hukuk yapılanmasına göre dar anlamda siyasal haklar kimlere siyasal katılım hakkının verildiğini açıklamaya yaramaktadır (Eroğul, 2018: 232).

Siyasal sisteme farklı anlamlar kazandıran bir diğer etken de siyasal sistemlerin bazen totaliter bir yapıda olabilmesidir. Siyasal katılım totaliter yapılanmalarda bağımlı katılım şeklinde gerçekleşmektedir. Yurttaşların özgür iradeleri ile tercihlerini göstermeleri ve iktidarı etkilemeye çalışmaları ihtimaller dahilinde olmamaktadır. Yurttaşların siyasal katılımında daraltıcı ve genişletici etkileri olan durumlar demokratik sistemin çok partili yapısı, seçim sisteminin çoğunluk için ya da göreceli olması, uygulamada yaşanan değişiklikler örnek olarak gösterilebilmektedir. Vatandaşların siyasi katılımında siyasi önderlerin kişilik özelliklerinin bulunduğu söylenebilmektedir. Vatandaşların siyasi katılımına hitap gücü yüksek olan karizmatik ve güven verici önderlerin pozitif bir katkısının olduğu bilinmektedir. Siyasal sistemde kişinin hak ve özgürlüklerinin ön planda tutulmasının ve siyasal mekanizmanın özgür ve demokratik değerlere sahip olmasının siyasal katılım sürecine pozitif bir katkı sağladığından bahsetmek yerinde olacaktır. Siyasal sistem ve hukuk düzenlemelerinin siyasal katılımın niteliği üzerinde ciddi bir etkisinin olduğundan bahsetmek mümkün olacaktır (Dursun, 2018: 112).

2.2.3. Siyasal Katılım Biçimleri

Demokrasi fikri, günümüzde halkın iktidara ortak olma fikrini de ortaya çıkarmıştır. Bireyin toplumsal konularda karar verme mekanizmasına dahil olmasını sağlayan en önemli faktör dünyanın her geçen gün gelişmesi ve değişmesidir. Bundan dolayı kişilerin bu karar verme mekanizmasında yerlerini alabilmeleri için iletişim teknolojilerinden yararlanmaları gerekli olmaktadır. Özellikle milenyum çağında temsili modelden katılımcı modele geçiş yaşanmıştır. Bu geçişler pasif olandan aktif olana geçişi konu almaktadır (Akbal, 2018: 11).

Kamu politikasını etkilemeyi hedefleyen uygulamalara katılmak için bireyler birçok kez çeşitli fırsatlar yakalamışlardır. Bireysel oyların toplandığı seçim uygulamaları en çok gözlenen katılım faaliyetlerinden biridir. Seçim zamanlarında vatandaş bir kampanya ya da aday için çalışarak en çok ön planda tuttıkları ya da sevdikleri adayı destekleme fırsatına sahip olmaktadır. Demokrasinin kaynağı Antik Yunan'a kadar uzatılabilir fakat zamanla bu kavramların dönüşüme uğradığı gözlemlenmektedir. Demokrasinin zaman içinde değişime uğramasının sebebi olarak çağımızda ekonomik, sosyal ve siyasal kültürde yaşanan değişimler olarak gösterilebilmektedir. Cumhuriyet

sistemlerine dönüşümün yaşandığı 1900'lü yılların ortaları, yani ikinci Dünya Savaşı sonrası birçok ülkenin siyasi yapısında değişikliklere sebebiyet vermiştir. Bu zamanlarda yurttaşların yönetim üzerindeki rolü yalnızca oy vermektir. 2000'li yılların başında yalnızca oy kullanmanın yetersizliğine vurgu yapılmış ve böyle bir demokrasi artan eleştirilerle karşılaşmıştır. Bireylerin yönetim süreçlerine de katılması gerektiğinin ve bireyin yalnızca seçim zamanında var olmasının yetersiz kaldığı vurgulanmaktadır (Akıncı ve Eriş, 2019: 36). Diğer bir anlatımla bireylerin politik karar alma sistematiğine dair etkinliğin artırılması gerekmekte ve bireylerin siyasal mekanizmaya katılım sürecinin değişmesi gerektiği, yalnızca oy verme üzerine olan demokrasinin yeterli olmadığı ortadadır. Bu şekilde katılımcı demokrasinin etkisinin 1900'lü yılların ikinci yarısından itibaren gelişen sosyal, siyasal ve toplumsal problemlere daha fazla çözüm bulacağı düşünülmektedir.

Bunlara ek olarak nüfus artışı seçimde kullanılan oyların bireysel olmaktan çıkıp daha kitlesel bir vaziyetle sonuçlanmasına neden olabilmektedir. Bu kitlesel oyların kendileri lehine olması için politik mecralar çeşitli yolları denemişlerdir. Ana amaç olarak siyasi otoriteyi kazanıp daim kılmak ve ellerinde tutmaktır. Kadın kolları, gençlik kolları gibi yapılanmalar bu yöntemlerin başında gelen siyasi yapılanmalara örnek olarak gösterilebilir (Akbal, 2018: 11-12).

Oylama, para bağışlama, başkalarını ikna ederek siyasi adaylar için faaliyetler yürütme siyasal konuların odaklandığı geleneksel eylemler olmaktadır. Her ne kadar bu geleneksel faaliyetler önemli olsa da gençlerin siyasal katılım için interneti kullanması ve katılım için kullanılan diğer yollara yetişememektedir. İnsanların geleneksel olarak kaç kampanyaya katıldığı ya da gönüllü olarak oy verdiği siyasal katılımın tanımının yapılmasında katkı sağlamaktadır (Ceylan, 2021: 27-28).

2.2.4. Siyasal Katılıma Etki Eden Faktörler

İnsanın toplumsal bir varlık olması siyasal katılım açısından farklılıklar doğurmaktadır. Bunlar arasında sosyo-ekonomi, çevresel ve siyasal unsurlar gösterilebilmektedir. Toplumsal siyasal davranışlara dönüşen bireylerin davranışları; ortak amaçlar, arzular ve dış unsurlar gibi etmenlerle belirli bir hedef doğrultusunda yol kat edilebilmektedir (Eyidiker, 2019: 707- 708).

Siyasal katılım süreçleri yalnızca oy vermek değil, karar alma süreçlerine de etki eden uygulamalardır. Bireyler pek çok toplumsal dinamiğe bağlı olarak iktidarın aldığı kararlardan etkilenmekte ve aksiyonda bulunmaktadırlar. Ancak siyasi faaliyetleri basit bir etki-tepki sistemi olarak okumak hatalı olacaktır. Bununla beraber siyasi eylemi etkileyen birçok unsur vardır. Bunlar arasında yaş, eğitim, örgüt üyeliği ve gelir gibi birey ve toplumu ilgilendiren faktörler sayılabilmektedir (Bozdoğan Tulum, 2014: 12).

Yaş, siyasal katılımı etkileyen unsurlardan biridir. Bireylerin siyasal katılımını etkilemede yaşadıkları tarihsel süreç ve bağların etkisi bulunmaktadır. Toplumlardaki genç nüfusun kendi gündelik meselelerinden ülke siyasetine vakit ayırmamaları siyasal katılımın düşük seviyelerde seyretmesine sebep olmaktadır. Herhangi bir sivil toplum örgütünde yer almamış olmaları, eğitim kaynaklı alan değişimleri ve mesleki tecrübe edinmemeleri gençlerin siyasal katılımı aktif rol almalarının pek çok sebebi arasında gösterilebilmektedir. Bundan dolayı bilgi birikiminin artmasıyla alakalı olarak deneyim kazanmış olmanın siyasi katılımı direkt olarak etkisinin olduğu söylenebilmektedir (Çadır, 2011: 14- 15).

Siyasal katılımın seviyesi yaşla beraber değişimlere uğrayabilmektedir. Örnek olarak genç nüfusun mevcut düzene başkaldırıp değişim odaklı bir politika benimsemesi gençlerin muhalefete olan ilgisini arttırabilmektedir. Bununla beraber kişilerin yaşlarının ilerlemesiyle beraber değişimler konusunda daha radikal kararlar aldıkları söylenebilmektedir. Yaşlı kesimin bu bağlamda daha muhafazakâr partileri desteklemesindeki sebebin daha tutucu oldukları ve düzen yanlısı olmalarından kaynaklandığı gösterilebilmektedir (Altan, 2011: 322). Katılım oranının düşmesinde önemli olan etmenlerden biride bireylerin yaşlarının ilerledikçe hayattan beklentilerinin azalmasıyla beraber siyasal katılımı gerçekleştirebilecekleri değişim ümitlerinin azalmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda bireylerin yaşları ve siyasal katılımı arasında ters orantı oluşturduğu ifade edilmektedir (Çadır, 2011: 14- 15).

Cinsiyet, siyasal katılımın önemli etmenlerinden biridir. Cinsiyete yönelik katılım, tarihsel süreçte önemli karşılıklara sahip olmaktadır. Genel olarak erkek egemen yapısı antik yunandan modern çağın son aşamasına kadar sürmüştür. Siyaset yalnızca erkek olmanın değil aynı zamanda zengin bir erkek olmanın da sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun yarısını oluşturan kadına, erkek egemenliği altındaki kamusal

alan, siyaset ve karar alma mekanizmaları açısından imkân tanımamıştır. 1700’lü yıllarda Avrupa’yı etkisi altına alan eşitlik kavramı kadının az da olsa ön plana çıkmasına neden olmuştur. Hak mücadelesine temel oluşturması açısından kadınların eşitlik ve özgürlükler konusundaki rol ve önemi artış göstermiştir. Başlangıçta kadınların sesleri kısık çıkmış ancak ilerleyen süreçlerde oldukça etkili bir örgütlenme görülmüştür. Mücadelenin sonuç vermesiyle beraber kadınlar siyasal katılım açısından bazı haklar kazanmıştır (Doğanay vd., 2007: 235).

Önemli hakların kazanılmış olmasına rağmen kadınlar hala günümüzde siyasi ve sosyal mecrada çeşitli problemlerle karşılaşmakta ve ikinci planda kalarak varlıklarını eşit bir şekilde gösterememektedirler. Siyasal katılım alanında da bu konuda cinsiyet önemli bir faktör olmuştur. Kadınların sosyal ve siyasi arenada geri planda kalmış olmaları onların siyasi arenada etkili olmalarının önüne geçmiştir. Bunun yanında kadınların dünyanın birçok yerinde erkeklerden sonra seçme ve seçilme hakkına sahip olmaları siyasal katılımı cinsiyetçiliğin olduğunun bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Doğanay vd., 2007: 235-236).

Siyasal katılım sistemlerinin dışındaki diğer alanlarda da cinsiyetçilik etkisinin olduğu görülmektedir. Siyasal, sosyal, ekonomik alanlarda erkeğin gerisinde kalarak ev içine hapsedilip eğitim haklarından mahrum bırakılmaları kadınların erkeklerden geri kalmasının sebebi olarak açıklanabilmektedir. Kadın hareketleri neticesinde kazanılmış olan uğraşlar söz konusu olsa da siyasal haklar hususunda kadınlar siyasette yeteri kadar temsil edilememektedir (Türk, 2011: 12-13).

Eğitim bireylerin siyasi katılımını etkileyen önemli unsurlardan biridir. Eğitim küçük yaşlardan başlayarak insanların kendilerini siyasi, toplumsal ve psikolojik olarak geliştirebildiği, diğer insanlarla etkileşime girdiği alandır. İlkokuldan üniversiteye doğru her bir aşama kişinin sosyal süreçlerinin içerisinde yer almaktadır. Siyasal katılım sürecinde bireyin davranışlarının değişmesinde toplumsallaşmanın her aşamasında bilinç, düşünceler ve hayatı anlamlandırma biçiminin etkisi olduğu söylenebilmektedir. Bireyin siyasal katılımı ve eğitim düzeyi arasında doğru orantı bulunduğundan dolayı birey eğitim seviyesini ve siyasal katılımını arttırarak çevresel faktörlerin etkisini en düşük düzeye indirmektedir. Bu şekilde bilinçli birey siyasal katılım olgunluğuna erişmektedir (Akyüz, 2018: 33).

Eğitim toplumun her alanında olduğu gibi siyasal katılım süreçlerini de etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte siyasi katılım artmakta ve siyaset daha çok ilgi duyulan bir alan olmaktadır. Bununla beraber olaylarla ilgili daha geniş bakış açılarından bakabilen bireyler siyasi fikir ve eylemler gerçekleştirebilmektedir (Çadır, 2011: 16). Siyasal davranışa yön verme konusunda eğitim oldukça önemli bir husustur. Bilgi seviyesinin artmasıyla beraber bireyler olaylara daha farklı yelpazelerden bakmakta ve en uygun kararı vermeye çalışmaktadırlar. Bireylerin ve toplumun gelişim kat etmesi için siyasi yönetime ortak olması, memuriyet hayatında ya da bulunduğu sektörde daha başarılı olmak için daha fazla eğitim alması önemli bir kriterdir.

Bazı durumlarda katılım süreçlerini etkileyen faktörler birbiriyle ilişkili olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede cinsiyet ve eğitim faktörlerini örneklendirecek olursak, erkek bireylere alan açmak için ataerkil toplumlarda eğitim çeşitli şekillerde düzenlenmektedir. Kadınlar içinse genel olarak annelik ve bileşenleri ekseninde dönen sınırlı alanları içermektedir (Gök, 1993: 183). Özet olarak erkekler, içinde yaşadıkları ataerkil sistemin bir parçası olarak özgür bir şekilde eğitim ve meslek hayatlarına devam ederken kadınlar kendilerine biçilmiş olan roller çerçevesinde katılım süreçlerine entegre olabilmektedirler. Bu durum kadınların yalnızca sosyal hayatlarını değil aynı zamanda siyasal katılım süreçlerini de olumsuz etkilemektedir.

Bireylerin sosyal ve siyasi davranışlarının şekillenmesinde mesleklerinin de önemli bir katkısı bulunmaktadır. Genel olarak bürokrasi ve ekonomideki meslekler erkek işleri olarak adlandırıldığı için alınan politik kararlardan da etkilenmektedir. Annelik ve kadınlık görevleri doğrultusunda iş gücünde olan kadınlar ise erkek mesleklerinden uzaklaştırılmakta ve bu şekilde alınan kararlardan dolayı bir şekilde etkilenmektedirler. Mesleklerin karar alma süreçlerine dahil olmasında siyasal katılım ekseninde alınan kararların da etkisi bulunmaktadır. Alınan kararlardan etkilenen bireylerin siyasal katılıma katılma yüzdeleri de artmaktadır. Çalışanların siyasi katılımını yönlendiren unsurlar arasında ekonomik, sosyal ve siyasal ilişkilerin yoğunluğu bulunmaktadır. İş adamları, ticaretle uğraşan bireyler, üst düzeydeki yöneticiler ve bürokrasiyle ilgilenen meslek grupları örnek olarak verilebilmektedir (Özgül, 2019: 80-81).

Bireylerin toplumdaki konumlarını belirleyen etken meslekleri olmaktadır. Toplumsal itibarı yüksek olan meslek gruplarında bulunmaları bireylerin siyasete olan ilgisini arttırmakta, bürokrasiyle ilişki içinde olmaları meslekleri vasıtasıyla kolaylaşmaktadır. Üst düzey yöneticiler ve siyasi katılımı etkileyen diğer mesleklerin yanında işçi sendikalarının da siyasi katılımları kendi çıkarları doğrultusunda artmaktadır (Özdemir, 2019: 260). Meslek gruplarındaki bireyler çıkarlarına uygun olan partiyi seçerek siyasal katılımında bulunmaktadır (Altan, 2011: 322). Bu şekilde partiler kendi tabanlarını bireylerin mesleklerine göre değişen siyasal katılımlarla gerçekleştirmektedirler.

2.3. Gençlerin Siyasal Katılımı

“Siyasal katılım” kavramı toplumsal olaylara yönelik yönetim erkine dair ilgi ve meraktan doğan davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Toplumu oluşturan her bir bireyin toplumsal süreçlere aynı derecede katılımını görmek mümkün olmamakla birlikte büyük bir çoğunluk toplumsal olaylara ilişkin aktif bir bilinç göstererek siyasal katılımı gerçekleştirmek için çaba sarf etmektedir (Akman, 2021: 158). Bu kapsamda toplumun büyük bir kısmını oluşturan genç bireyler (UNESCO tarafından 15-25 yaş olarak, BM tarafından ise 12-24 yaş aralığında genç olarak tanımlanmaktadır.) toplumsal olaylarda bir aktör olarak rol aldığı tüm ülkelerde görülmektedir. Geçmişten günümüze siyaset bilimi açısından gençlerin siyasal katılımlarına yönelik bir perspektif incelemesi yapıldığında daha çok vatandaşlık bilinci kapsamında oy verme ve destekleme boyutundaki yöntemler karşımıza çıkmaktadır. Tüm bunların yanında siyasi partilerin gerek gençlik gerekse kadın örgütlenmelerine katılmak veya bu örgütlenmelerin gerçekleştirdikleri organizasyon ve programlarda görev almak gibi faaliyetlerle bu kapsam genişletilmektedir. Yalnızca siyasi partilerin örgütlenmelerinden farklı olarak gençler siyasal katılımını gerçekleştirirken dilekçe hakkının kullanılması, kamu hizmetinde bulunma, çeşitli toplumsal olaylara tepki gösterme, sivil toplum kuruluşlarında görev alma ve de en önemlisi yerel yönetimleri etki edecek karar alma mekanizmalarında seçilerek veyahut atanarak katılımlarını gerçekleştirmektedirler (Özyurt, 2010: 291).

Gençlerin siyasal katılımı değerlendirildiğinde toplumsal ve kültürel süreçlerden bağımsız olarak hareket etmediği görülmektedir. Bu kapsamda genç bireylerin siyasal

katılıma ilişkin tercihlerinde siyasal kültür büyük önem arz etmektedir. Devlet, hukuk, gelenekler, partiler, sivil toplum kuruluşları ve kamu gibi birçok etken siyasal kültürün oluşmasında ve alışkanlıkların elde edilmesinde önem arz etmektedir. Gençlerde toplumun ayrılmaz parçaları oldukları için belirtilen öğeler ile etkileşim halindedir ve siyasal katılım sayesinde görüşlerini ifade etme yolculuğunda siyasal kültür ile bir bütün olarak ele alınmalıdır (Öztekin, 2014: 209). Çok farklı olgularla ilişkili olarak yer edinen siyasal katılma kavramı yalnızca siyasal aktivitelerle ilgili değil toplumsal birtakım ayrımlar ile de ilişkisini sürdürmektedir. Bu çerçevede eğitim düzeyi, yaş, cinsiyet, aile yapısı, arkadaş çevresi ve gelir düzeyi gibi öğeler gençlerin siyasal katılımında önem arz etmektedir (Şahinbaş, 2016: 48).

Ülkemiz açısından yakın geçmişteki gençlerin siyasal katılımı incelendiğinde 1980 yılındaki 12 Eylül Darbesi ile birlikte bir düşüş söz konusu olmuştur. Bu tarihsel dönüm noktası gelecek nesillerin de siyasal katılımını etkilemiştir. Bu süreçte siyasal katılım için önem arz eden parti örgütlenmelerine getirilen yasaklamalar ve siyasal kültür açısından hayata geçirilen kısıtlamalar ancak 1997 yılından sonra kaldırılrsa da bu süreç aralığında gerek aileler gerek genç bireyler için siyasal katılımı etkilemiş ve yalnızca belli başlı fikirler etrafında toplanan politik gruplar oluşturan gençler göze çarpmıştır (Taşkın, 2007: 97-126). Yakın tarihimizdeki bu olay, ülkemiz açısından siyasal katılımın neden düşük olduğunu açıklamaktadır. Gençler açısından da darbe zamanlarını bizatihi yaşayan ebeveynleri tarafından etkilenmeleriyle azalan katılım olgusu, ülkemizde sürekli meydana gelen ekonomik krizler, değişmeyen siyasal aktörler, hukuksal beklentiler ve kurumlara olan güvensizlik duygusu ile katılım olgusu gittikçe geri plana itilmiştir.

Siyasal katılım tarihimizde yaş şartı, emlak sahibi olma şartı, eğitim şartı, cinsiyet şartı ve askerlik şartı gibi öncüllere bağlanarak bazı kısıtlamalara başvurulmuştur. Bu şartlardan en önemlisi olan ve geçmişten günümüze kadar devam eden yaş şartı dönemsel açıdan farklılıklar göstermekle birlikte bireyin erginliği ve idrak edebilme kapasitesine göre yukarı veya aşağı yönde değiştirilmiştir. İlk olarak katılımın en önemli aşaması olan seçme şartı 1921 Anayasası'nda 18 yaş olarak belirlenerek gençler için büyük bir katılım aracı olmuştur. Fakat ilerleyen süreçte 1924 Anayasası'nda 22 yaş 1961 Anayasası'nda 21 yaş sınırlamaları getirilerek genç seçmen sayısı düşürülmüştür. Son olarak 1982 Anayasası'nın ilk halinde 21 olarak belirlenen seçmen yaşı 1987 yılındaki anayasa değişikliği ile 20'ye daha sonrasında da 1995 yılında 18'e indirilmiştir. Gençlerin karar

alma mekanizmalarına etki edebilmesi vesöz sahibi olabilmesinde büyük öneme sahip olan seçilme hakkının gelişimi ise 1921 Anayasası'nda 25 yaşında olmak iken 1924 ve 1961 anayasalarında 30 yaşında olmak olarak yer almıştır. 1982 Anayasası'nın ilk halinde 30 olarak belirlenen seçilme yaşı 2006 yılı ile beraber 25'e daha sonrasında yapılan 2017 Anayasa değişikliği ile beraber 18'e indirilerek gençlerin siyasal katılımı açısından büyük bir ilerlemeye vesile olmuştur (Güveyi, 2018: 37-66). 2018 yılında yapılan 27. dönem milletvekili seçimlerinde oy kullanan kitlenin %24,8'ini 18-29 yaş arasındaki gençler oluşturmaktadır (Yüksek Seçim Kurulu, 2019). Buna ek olarak 2023'te yapılması planlanan seçimlerde ilk defa oy verecek kitlenin niceliksel büyüklüğü, yadsınamaz boyutlardadır. 2023'te oy kullanacak nüfusa 5-7 milyon arasında gencin eklenmesi beklenmektedir. Ayrıca 2017 yılında yapılan değişiklikle milletvekili seçilme yaşı 25'ten 18'e düşürülmüştür. 2019 yılında ise yerel yönetimlerde seçilme yaşı 18 olarak uygulanmıştır. Milletvekili seçilme yaşının düşürülmesinden sonra yapılan ilk seçim olma özelliği taşıyan 24 Haziran 2018 seçimlerinde yarışan 4851 milletvekili adayının 674'ü, 18-29 yaş arasındadır. Bu sayı, toplam adaylar arasında %13,9 oranına denk gelmektedir (Yüksek Seçim Kurulu, 2019). Ülkemiz genelinde baktığımızda 2017 Anayasa değişikliğinden sonra gidilen ilk seçim olan 24 Haziran 2018 genel seçimleri kapsamında milletvekili sayısının da artması ile beraber seçilme yaşındaki 25'ten 18'e olan gerileme Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde genç milletvekillerinin yer almasını sağlamıştır. Partilerin tüzükleri incelendiğinde 18-30 yaş aralığını genç olarak nitelendirdikleri ve bu çerçevede 2018 genel seçimlerinde 8 milletvekilinin gençlerin temsilinde görev aldığı görülmektedir. Analiz edildiğinde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin genç kontenjanındaki milletvekili sayısı 5, Cumhuriyet Halk Partisi'nin 2 ve Halkların Demokratik Partisinin 1 milletvekilinin seçimlerin yapıldığı tarih itibarıyla 18-30 yaş arasında yer aldığı tespit edilmiştir. 31 Mart 2019 mahalli idareler seçiminde ilk kez 25 yaşının altında gençler kendilerine belediye meclislerinde ve belediye başkanlıklarında temsil edilme fırsatı yakalamışlardır.

2020 yılında Türkiye Gençlik STK'ları Platformu tarafından gerçekleştirilen bir araştırma kapsamında, gençlerin dikkatini çeken konulardan birisinin “politik ve siyasi” olayların yer alması bu anlamda ilerleyen süreçte siyasal katılımın gençler açısından gerek merkezi yönetim gerekse yerel yönetimleri kapsayacak şekilde artacağını kanıtlar niteliktedir. Bu çerçevede atılan adımlar gençlerin politika üreten erkler ve karar alan

organlar ile diyalogunun artırılması, gençlerin bakışıyla genç politikaların hayata geçirilmesi sağlanarak 18 ile 30 yaş arasındaki bireylerin ailelerine ve geleceğine dair toplumsal ümidinin artmasına yardımcı olacaktır. Politik katılım yöntemlerinin yanında her 10 gençten 1'i sivil toplum kuruluşlarında üye veyahut gönüllü olarak yer almaktadır. Araştırma kapsamındaki gençlerin %40.1'i ise sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarında aktif olarak görev alıp katkı sağlamaktadır (TGSP, 2021). Tüm bu katılım yönlerine ek olarak gençlerin post-modern bir yöntem olarak görüşlerini dijital ortamlarda dile getirmesidir. Bu çerçevede Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada “Hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre İnternet kullanım oranı, 16-24 yaş grubundaki genç nüfusta 2020 yılında %93,0 iken 2021 yılında %97,1 olmuştur. İnternet kullanım oranı, genç erkeklerde 2020 yılında %95,0 iken 2021 yılında %98,4, genç kadınlarda ise 2020 yılında %91,0 iken 2021 yılında %95,6 olarak gerçekleşmiştir.” Bu istatistikler özelinde yapılacak değerlendirmeler neticesinde internet aracılığıyla gençlerin katılımında artış görülmektedir. Ülkemizde son yıllarda gerçekleşen gelişmelerle beraber merkezi yönetimdeki e-devlet ve e-insan atılımları, hemşehrilik bilincinin artırılması amacıyla kurulan kent konseyi gençlik meclisleri, siyasi partilerin gençlik örgütlenmeleri gibi yollarla karar mekanizmalarına etki edilmesi ve gerek yerel yönetimlerdeki gerekse genel seçimlerde seçilme yaşının 18'e indirilmesi ile siyasal katılım olgusu gençler açısından ilerleme kaydetmiştir. Günümüz perspektifi incelendiğinde olumlu yönde atılan adımlar görülse de pratik anlamda gençlerin katılımının artırılması için çalışılması gerektiği ve gençlerin kararların alınması sürecinde daha aktif olarak değerlendirilmesi kapsamında mevcut adımların somutlaştırılması gerekmektedir.

2.3.1.Gençlerin Katılımındaki Aktörler

Gençlerin siyasal katılımına, gerek sosyo-ekonomik faktörler gerekse bireyin sosyolojik durumunun etkisinden bahsetmek mümkündür. Bu kapsamda gerek günümüzün iletişim olanakları gerekse bireylerin toplumsal olaylara olan ilgileri katılımın temel etkileyicileridir. Fakat siyasal katılım sürecinde toplumun tüm bireyleri gibi gençler için de sayılabilecek cinsiyet, yaş, gelir durumu, ilgi alanları, iletişim olanakları, yaşanılan çevre ve arkadaş grubu gibi belirleyiciler ile yapılan genellemelerde tek bir sonuca ulaşmak söz konusu değildir.

Gençlerin katılımına etki eden faktörleri değerlendirmek için bir noktadan başlayacak olursak katılımı ilgili geçmişten günümüze kadar başat etkileyici faktör olan cinsiyet olgusunu ele almak gerekmektedir. Her ne kadar gençlik kavramı daha çok “yaş” ile sınırlamaya tabi tutulsa da genç bireyler arasında katılım incelendiğinde toplumun genelindeki gibi cinsiyete dayalı farklılıklar karşımıza çıkmaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde karşılaşılan koşullar sebebiyle genç kadınların eğitim, seçme ve seçilme hakkı ve yönetici pozisyonlarında görev alma hakkı sağlanmamasından kaynaklı genç kadınların karar alma süreçlerinde geri plana itilmesine sebep olmaktadır. Kadınların siyasal katılımı tıpkı kadınların aile içi karar alma mekanizmalarına katılımında da arka planda kalınması gibi sorunlar yaşanmakla birlikte siyasal katılımında da geri planda kaldıkları görülmektedir (Sezer, 2022: 82). Genel anlamda kadınlar birçok ülkede siyasal haklara ve katılıma ilişkin önceliklere erkeklerden daha geç erişmiştir. Avrupa ülkelerinin bazılarında ise kadınlara eşit oy hakkı birçok tarihsel mücadeleden sonra verilmiştir. Ülkemizde ise kadınlar 1930 yılında belediye seçimlerine, 1933 yılında muhtarlık seçimlerine ve son olarak 1934 yılında milletvekilliği seçimlerine katılma haklarını elde etmişlerdir (Eser ve Sarışahin, 2016: 41).

Günümüzde artık kadınlar tüm katılım süreçlerine erişebilmek ile beraber mevcut siyasi parti örgütlenmelerinin gençlik kolları veya örgütleri içerisinde kendilerine yer bulabilmektedir. Ancak incelemeler yapıldığında kadınların sayısının gençlik örgütlenmeleri düzeyinde erkeklerin sayısından az olduğu görülmektedir.

Siyasal katılma olgusu incelendiğinde diğer bir etmen olan yaş ile doğru orantılı olarak artış gösterebilmektedir. Bu çerçevede bireylerin yaşları arttıkça siyasete olan ilgileri artmaktadır. Ancak genç bireylerin siyasete olan ilgisi çok fazla olmamakla birlikte günümüz politik ortamında üniversite ile beraber artış göstermektedir. Siyasal katılım açısından 18 yaş sınırı aşıldıktan sonra gençler için birçok katılım aracı daha fazla kullanılabilir hale gelmektedir (Çam, 2011: 170-175). Bununla beraber gençler her ne kadar siyasal katılım olgusuna mesafeli olsalar da daha fazla vakit ve enerjiye sahip olmalarından ötürü siyasal katılma mekanizmalarına (sivil toplum kuruluşlarında görev alma, tartışmalarda yer alma, protestolara katılma, dijital ortamda fikirlerini belirtme vs.) zaman ayırabilme olasılıkları yaşlı bireylere nazaran daha fazladır. Reel konjonktürde yaşlı bireylerin siyaset içerisinde daha fazla yer aldıkları görülse de bu bireylerin sağlık,

zaman ve sorumlulukları açısından ilerleyen süreçte katılımlarını olumsuz etkileyen durumlarla karşılaşmaktadır (Duran, 2015).

Eğitim seviyesi ile beraber bireylerin yönelim ve tercihlerinde farklılıklar karşımıza çıkmaktadır. Eğitim seviyesinin ilerlemesiyle beraber siyasete olan merak ve ilginin artması sebebiyle siyasal katılımı artışlar görülmektedir. Gençlerde siyasal katılmaya yönelik faaliyetlere ilişkin artışlar lisans eğitimi düzeyinde görülmektedir (Çetin, 2003: 495-499). Ancak bazen eğitim düzeyi siyasal katılmanın en önemli basamaklarından olan oy kullanma hakkını sınırlayıcı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982) 68. Madde'ye göre; *“Yükseköğretim elemanlarının siyasi partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir. Kanun bu elemanların, siyasi partilerin merkez organları dışında kalan parti görevi almalarına cevaz veremez ve parti üyesi yükseköğretim elemanlarının yükseköğretim kurumlarında uyacakları esasları belirler. Yükseköğretim öğrencilerinin siyasi partilere üye olabilmelerine ilişkin esaslar kanunla düzenlenir.”* şeklindeki yasa ile gençler 18 yaşını doldursa dahi lise düzeyinde eğitim almaları halinde siyasi partilere üye olarak katılamamaktadırlar.

Aile yapısı ve arkadaş çevresi de gençlerin siyasal katılımını etkileyen önemli faktörlerdendir. Aile, bireylerin çocukluk döneminden itibaren siyasetle tanıştığı ilk kurumdur. Edinilen bilgiler çerçevesinde gençlik döneminde bireyin siyasete ve politikaya ne şekilde yaklaşacağı ve de bu süreçlere nasıl katılacağına dair yönlendirici etkisi bulunmaktadır. Genç bireylerin üzerindeki aile etkisi ilerleyen dönemde değişen arkadaş çevresi ile birlikte siyasal katılım düzeyini ve ilgi alanlarını değiştirerek yeni bir çerçeve çizmesine olanak tanımaktadır (Çolak, 2021: 52). Arkadaş çevresi siyasal katılımı yönlendirmede ve genç bireylerin görüşlerini yönlendirmede oldukça büyük bir etkiye sahiptir. Gençlik döneminde bireyler daha çok kendi görüş ve düşüncelerine yakın kişilerle arkadaşlık kurarak benzer siyasal katılım yöntemlerini ve siyasal düşüncelerini devam ettirirler. Bazı durumlarda bireyin sosyalleşmesinde önemli bir yere sahip olan arkadaş çevresi, aile ile farklı düşünce yapılarında olabilmektedir. Gençlere ilk defa farklı fikir ve görüşler ile karşılaştığı bu durum gerek siyasal tercihleri gerekse katılım süreçlerine bakış açılarının tekrar gözden geçirilmesine sebep olmaktadır. Bu ikili ayrım neticesinde yapılan araştırmalar incelendiğinde aile ve arkadaş çevresi arasında farklı görüşlere maruz kalan genç bireyler çoğunlukla arkadaş çevrelerinden edindikleri

görüşlerin etkisinde kalmaktadır. Ancak bilindiği üzere gençlik döneminde edinilen arkadaş çevreleri sıklıkla değişiklik göstermesinden ötürü katılım açısından çeşitli fikirler ve farklı görüşlerden etkilenme durumu süreklilik arz edecek şekilde devam etmektedir (Çam, 1977: 378).

Gençler açısından değerlendirildiğinde kentleşme olgusu siyasal katılıma etkisi olan diğer bir etmendir. Şehir merkezlerinde yaşayan kişiler sivil toplum kuruluşları, gençlik merkezleri, gençlik meclisleri, siyasal örgütlenmeler ve tartışma gruplarına gelişim açısından daha avantajlı konumundadırlar. Şehir merkezi dışında yaşayan genç bireyler ise toplumsal baskıya maruz kalmalarının yanında mevcut coğrafi ve sosyolojik yapı sebebiyle merkezdeki imkanlara göre gelişim yönünden dezavantajlı durumda oldukları için siyasal katılım açısından da geri plana düşmektedirler. Bu sebeple genel anlamda köy ve benzeri yerlerde yaşayan genç bireylerin büyükşehir veya il merkezlerinde yaşayan gençlere göre siyasal katılım imkanları açısından daha dezavantajlı olduğu görülmektedir (Çukurçayır, 2000: 89).

Siyasal partiler düzeyinde gençlerin örgütlenmesine bakıldığında il örgütlenmeleri ana merkeze alınıp daha sonrasında ilçe, mahalle ve köy örgütlenmelerine önem verilmektedir. Bu sebeple de gençlerin katılımı açısından il merkezlerinde ikamet edenler doğrudan destekledikleri siyasi örgütlenmelere erişimleri daha kolay sağlamaktadır.

2.3.1.1. Gençlerin Katılımında Ülke Düzeyindeki Aktörler

Siyasal katılımın birçok yönü olmakla birlikte gençler açısından öneme sahip olan ülke düzeyinde bazı aktörler vardır. Bunlar siyasi partilerin gençlik örgütlenmeleri, sivil toplum kuruluşlarının gençlik oluşumları ve günümüzde kurulma aşamasında olup ilerleyen süreçte tüm ülkenin gençlerinin temsilinde büyük öneme sahip olacak Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi olarak örneklendirilebilmektedir.

2.3.1.1.1.Siyasal Partilerin Gençlik Kolları

Siyasi partiler seçim süreçlerinde ve gerçekleştirecekleri politikaların desteklenmesinde çok farklı görüş ve düşüncelere sahip seçmen kitlelerine etkileri altına alma amacındadırlar. Bu sebeple siyasi partilerin merkez kuruluşlarının dışında gençlik kolları, kadın kolları ve özel örgütlenmeler yer almaktadır. Merkezi örgütlenmeyi

destekleyici rol üstlenen organlar partiden partiye değişmekle beraber parti program ve geçmişine göre farklılıklar göstermektedir. Tüm bu oluşumlar partilerin içyapısına göre dizayn edilmekle beraber aynı amaç ve hedef çerçevesinde faaliyetlerini ortaya koymaktadırlar (Poguntke, 2006: 398). Partiler tarafından oluşturulan gençlik ve kadın örgütlenmeleri gibi yardımcı kuruluşlar partinin ideoloji ve politikasının toplumun tüm tabanına yayılmasında etki göstermektedir. Partiler yalnızca belli bir kitleyi değil seçimde oy kullanacak tüm seçmen tabanına ulaşmak ve çıkarları doğrultusunda bireyleri temsil etme amacıyla oldukları için ülke vatandaşları arasındaki tüm seçmenlere dokunabilmeyi hedeflemektedir. Siyasi parti örgütlenmelerinin gençlik ve kadın kolları farklı toplum kesimlerine erişerek parti programının daha mikro düzeyde seçmenlere aktarılmasını sağlar (Kömürcü, 2014: 281). Gençlik kolları açısından siyasal katılım süreçlerini değerlendirdiğimizde genç bireylerin partilerin bu tarzdaki oluşumlarına katılarak siyasal anlamda donanımlı hale gelmek, mevcut politika ve çalışmaları yakından takip etmek ve karar alma süreçlerinde fikirlerini dile getirebilmektedirler. Gençler katıldıkları örgütlenmeler sayesinde edindikleri sosyal çevreye karşı duygusal bir bağ oluşturmaları sebebiyle bu tip kuruluşlara psikolojik bağlılık duymaktadırlar (Sarı, 2008: 127). Her geçen gün artış gösteren siyasi partilerin yan organı konumunda olan gençlik kollarının (örgütlenmelerinin) tarihimizin bazı dönemlerinde faaliyetleri durdurulmuştur. Ülkemizde 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi ile birlikte gençlerin siyasal katılımını kısıtlamaya ilişkin alınan önlemlerden biriside partilerin gençlik kollarının kapatılmasıdır. 1980 Darbesi ile beraber kapısına kilit vurulan gençlik örgütlenmeleri dinamik ve aksiyon alabilen yapıları sebebiyle toplumsal olaylarda baskı grubu olarak yer alma güçlerini yitirmişler, siyasal anlamda sosyalleşme imkânları ortadan kaldırılmıştır. Bu sebeple gençlerin siyasete ve yönetim süreçlerine katılmada gecikmiş, ancak 1997’li yıllardan sonra gerçekleşen hukuksal düzenlemeler çerçevesinde gençlik örgütlenmeleri tekrar faaliyete geçer duruma getirilmiştir. (Boyraz, 2010: 129-149).

Günümüzde genç nüfus açısından yoğun bir profile sahip olan Türkiye, siyasi partiler tarafından gençlik alanında yapılan çalışmaların da artmasına sebep olmuştur. Genç bireylerin siyasal açıdan katılımının arttırılması ve aynı siyasi görüşe mensup çevrelerle olan sosyalleşmesinin sağlanması amacıyla kurulan siyasi parti gençlik örgütlenmeleri bu açıdan önem arz etmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi düzeyinde grubu bulunan siyasi partiler incelendiğinde: Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları,

Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Örgütü, İYİ Parti Gençlik Politikaları Koordinatörlüğü ve Halkların Demokratik Partisi Gençlik Meclisi adı altında yalnızca gençlerin katılacağı oluşumlar görülmektedir. Milliyetçi Hareket Partisi ise diğer partilerden farklı olarak resmi bir gençlik kolu, örgütlenmesi veya meclisine sahip olmamakla birlikte gençliğe dair faaliyetlerini vakıf statüsüne sahip olan Ülkü Ocakları isimli kuruluşla devam ettirmektedir.

Gençlerin katılımında önemli bir yere sahip olan gençlik kollarına dair geçmişte partilerin gerçekleştirdiği çalışmalar analiz edildiğinde parti politikası çerçevesinde şekillenen siyasal faaliyetler yer edinmektedir. Bu çalışmaların gelişim sürecinde olan gençlerin fikir ve kişisel gelişimlerine katkısı sınırlı olması sebebiyle genç bireylerin parti gençlik örgütlenmelerinin çalışmalarından uzaklaşması ve siyasete ilgisinin azaldığı anlaşılmaktadır. Fakat günümüz dijital süreçlerin artması ve gençlerin seçilme yaşının 18'e indirilmesi ile birlikte genç bireylerin siyaset ve beklentileri de olumlu yönde gelişmiştir (Sarı, 2008).

Siyasal partilerin üst yönetimindeki karar alıcıların tutumunun gençlerden tarafa olması seçim süreci ve öncesinde genç bireylere merkez karar yürütme kurullarında, parti meclislerinde, milletvekilliği kadrolarında ve yerel yönetimler seçimlerinde daha fazla görev verilmesi gençlerin siyasal parti kollarına katılımını ve motivasyonunu arttırmaktadır (Eriş ve Akıncı, 2019: 35-55). Aynı zamanda siyasi parti gençlik örgütlerinde görev alan gençler edindikleri bilgi ve tecrübeleri ilerleyen zamanda değerlendirebilecekleri makamlar için bir staj veya eğitim gibi anlatmaktadırlar. Yine gençler, parti gençlik kolları bünyesinde gerçekleştirilen bazı spesifik alanlarla ilgili çalışmalar sayesinde formel anlamda bilgi edindiklerini belirtmektedirler. Gençlerin parti faaliyet ve programlarına katılmasıyla karar alıcı başkan, lider, koordinatör vb. kişilere yakın olması otonomi sorununu ikili yakınlıklar ile ortadan kaldırmayı amaçladıkları görülmektedir. Gençlerin katılımında siyasi parti gençlik örgütlenmeleri 18-30 yaş arasındaki gençlerin siyasi kariyerlerinin başlangıç noktası olarak da tanımlanabilmektedir. Mitingler, parti toplantıları, gençlik buluşmaları ve daha birçok farklı yöntem ile gençlerin siyasi katılımı pekiştirilmekte ve siyasi kariyerlerine katkı yapmaktadır (Erdoğan, 2007: 87-94).

Siyasi parti gençlik örgütlerinin katılım açısından belirlediği kıstaslar incelendiğinde aralarında farklılıklar gözükmemektedir. Meclis içerisinde grubu olan siyasi partilere bakıldığında, Adalet ve Kalkınma Partisi'nde gençler için ayrı bir tüzük belirtilmemiş mevcut parti tüzüğü içerisinde bölüm ayrılmıştır. Bu çerçevede “83.2-Gençlik Koluna Üye Olmak başlıklı.9) Tüzüğün; ikinci kısmında yazılı şartlara göre Parti üyeliğini kazanmış ve 30 yaşından büyük olmayan her üye, ayrıca gençlik kolu üyeliğine mahsus deftere kaydedilmekle gençlik kolu üyeliğini kazanmış olur.” (Adalet ve Kalkınma Partisi, 2019: 87). Ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi incelendiğinde ise gençlik örgütlenmesi için ayrı bir yönetmelik düzenlendiği göze çarpmaktadır. Bu yönetmelik çerçevesinde “Cumhuriyet Halk Partisinin her genç üyesi, Cumhuriyet Halk Partisi gençlik kollarının da üyesidir.” şeklinde değerlendirme yapılarak tüm parti üyesi gençler gençlik kollarına otomatik olarak dahil edilmiştir (Cumhuriyet Halk Partisi, 2001: 6). Gençlerin katılımının tanımlanması açısından ise yönetmelikte “Bu kollarda, otuz yaşına kadar (otuz yaş dahil) olan partililer görev alırlar.” şeklinde yaş sınırlaması getirilmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi'nin gençler için oluşumuna baktığımızda gençlik kollarının yan kuruluşlar arasında ismen geçtiği fakat parti çatısı altında faal bir yapının olmadığı görülmektedir. İlgili tüzük incelendiğinde

“MADDE 15- Kadın Kolları ve Gençlik Kolları, Merkez Yönetim Kurulu kararı ile; merkezi Ankara'da olmak üzere il, ilçe ve beldelerde kurulabilir. Kadın ve gençlik kollarının teşkilatlanmaları ile teşkilât kademelerinde yer alacak organların görev yetki ve sorumlulukları ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar çıkartılacak yönetmelikle belirlenir.”

Milliyetçi Hareket Partisi'ni destekleyen gençlerin yer aldığı fakat resmi anlamda parti ile ilişkisi olmayan Ülkü Ocakları'nın gençlerle ilgili tüzüğüne açık kaynak olarak yer verilmemektedir (Milliyetçi Hareket Partisi Tüzüğü, 2009).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan Halkların Demokratik Partisi'ne ait gençlik örgütlenmesi “Gençlik Meclisi” adı altında yapılanmaktadır. Parti tüzüğüne göre;

“Madde 39 - Parti, gençlik sorunları konusunda çalışma yapmak ve gençlerin sorunlarına çözüm bulmak amacıyla Gençlik Meclisi kurabilir. 18 ve 25 yaşları arasındaki parti üyeleri aynı zamanda Gençlik Meclisi üyesidir. Gençlik Meclisi'nin

kuruluş, işleyiş ve çalışma yöntemleri Parti Meclisince onaylanacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

Halkların Demokratik Partisi diğer partilerden farklı olarak gençlik yapılanmasını 18-25 yaş aralığında tutmakla beraber gençlerin katılımını daha dar bir yaş aralığına almıştır (Halkların Demokratik Partisi Tüzüğü, 2014).

Son olarak meclis çatısı altında grubu bulunan İYİ Parti'nin gençlik örgütlenmesi analiz edildiğinde kendine özgü bir yönetmelikle kurulduğu ve desteklendiği görülmektedir. İYİ Parti Gençlik Politikaları Başkanlığı adı altında örgütlenen yapı (İYİ Gençlik, 2021);

“Madde 1- Bu yönetmeliğin amacı, İYİ Parti'nin Tüzük ve Programında yer alan amaç ve hedeflere yönelik olarak; İYİ Parti Gençlik Politikaları Başkanlığı tarafından Genel Merkez, il, ilçe, belde ve gerekli görüldüğü takdirde köy ve mahallelerde kurulacak olan teşkilat birimleri ile birlikte partinin siyasal duruşuna ve değerlerine uygun olarak hareket etmeyi şiar edinen 18 - 30 yaş arasındaki genç üyelerin katılımları ile oluşacak olan kuruluş niteliğindeki Gençlik Kollarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.”

Bu yönetmelik özelinde İYİ Parti gençler için 18-30 yaş aralığını öngörmüş ve yerel birimlerin oluşturulması için de adım atılmıştır.

25.10.2022 tarihi itibarıyla meclisteki partilerin gençlik oluşumları dikkate alındığında Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları Başkanı Eyüp Kadir İnanc (29) , Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Örgütü Başkanı Gençosman Killik (31), İYİ Parti Gençlik Koordinatörü Orhun Ertürkmen (28), Halkların Demokratik Partisi Gençlik Meclisi Başkanı Dersim Dağ (26) ve Ülkü Ocakları Başkanı Ahmet Yiğit Yıldırım (35) yaşında olduğu görülmektedir.

2.3.1.1.2. Gençlik Sivil Toplum Örgütleri

Geçmişten günümüze katılım şekilleri dinamik tutum sergilemiştir. Önceleri siyasal katılım kavramı değerlendirildiğinde seçimlere katılmak, mitinglere gitmek ve parti toplantılarına iştirak etmek olarak örneklendirilirken bugün ise sosyal medya ile tepkilerin dile getirilmesi, televizyon programları ile gündemin değerlendirilmesi gibi örnekler ön plana çıkmaktadır. Bunların yanında günümüzde siyasal katılım sivil toplum

kuruluşları, dernekler ve sendikalar aracılığıyla da etki alanını geliştirmiştir (Kutlu, 2018: 90-105). Siyasal katılımın önemli aktörlerinden birisi olan sivil toplum örgütleri demokratik oluşumların meydana getirdiği kurumsal kuruluşlardır (Aziz, 2003). Türk Dil Kurumuna göre “toplumdaki çeşitli sorunları bağımsız olarak ele alıp kamuoyunu bilgilendirme ve aydınlatma görevi yapan, öneriler sunan her türlü birlik, sivil toplum örgütü” olarak nitelenmektedir (TDK, Sözlük). Ülkemiz bazında incelendiğinde sivil toplum kuruluşları geçmişte vakıf temelli yapılar olarak örgütlenmiştir. Dernek adı altındaki kurumlar ise 20. yüzyılda görülmeye başlanmış daha sonraları 1990'lardan başlayarak artışlar görülmüştür. Avrupa Birliği'ne katılım süreçleri ile ilişkili olarak sivil toplum anlayışında ilerleme görülmüş bu da dernek ve vakıf sayılarına arttırmıştır. Genel hatlarıyla sivil toplum kuruluşları hükümet dışı yapılar olması ve özel sektör dışında hareket alanı bulması sebebiyle toplumsallaşmada bir üçüncü yol olarak görülmektedir (Özel İhtisas Komisyonu, 2018: 4). Sivil topluma dair tanımlamalar yapılsa da bu kavram farklı amaç ve yöntemlere göre değişiklik göstermektedir. Ancak tanımların ortak noktaları incelendiğinde gönüllü, vatandaş, birey, katılım ve kamu-özel kavramları ortak paydada buluşmaktadır. Literatürde karşımıza çıkan ortak tanımlamalardan hareketle sivil toplumun bireyi temel alan ve vatandaşların özgür bir şekilde hareket edebildiği kuruluşlar olarak açıklanmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının ana şartlarından birisi ne kamu ne de özel sektörle ilişkisi olmayıp kendi özerk alanlarında faaliyet göstermelidir. Bireylerin özgürlüğünü temel alan sivil toplum kuruluşları kuruluş ve faaliyet alanında belirli kesimlere yönelik olmaktan ziyade toplumsal faydayı hedefler nitelikte hareket etmektedir (Çaha, 1999).

Sivil toplum kuruluşları bireyden yola çıkarak demokratik yönetimlerin ve karar alma mekanizmalarının yönlendirilmesinde temel kurumlar olarak kabul edilmektedir. Sivil toplum kuruluşlarına mensup bireyler, toplumun isteklerinin iletilmesinde veya yönetici pozisyonundaki kişilerin bu isteklere yönelik olarak dikkatinin çekilmesi de fikir birliği oluşturmaktadır. Siyasal perspektifte değerlendirildiğinde sivil toplum kuruluşları demokrasinin gelişmesine ve katılımın artırılmasına büyük katkı sağlamaktadır. Bu kuruluşlar toplumsal problemlere farklı çözüm önerileri geliştirerek kamu politikalarına yönlendirici rol üstlenip siyasal alandaki katılımı desteklemektedir (Şahin, 2013: 63-64).

Sivil toplum kuruluşları toplumdaki tüm bireylere hitap etse de gönüllülük bilincine sahip gençler açısından siyasi partiler haricinde katılım odaklı olarak daha

serbest bir ortam oluşturulduğu söylenmektedir. Genç bireylerin siyasal katılıma yönelik tercihlerinin olumlu yönde seyretmesi açısından siyasi partiler kadar sivil toplum kuruluşları da ön plana çıkmaktadır. Bu kuruluşlar aracılığıyla gençler yönetsel anlamda birikim elde edip, sosyal anlamda ise kişisel gelişimlerine katkı sağlamaktadırlar. Ülkemizde gençlerin sivil toplum alanında ilerleyebilmesi ile ilgili sorunlar karşımıza çıkmaktadır. Gençler sivil toplum kuruluşlarının dinamik ve aktif parçaları olarak görülse de yönetsel süreçlerde görev almaları açısından geri plana itilmektedirler (Akman, 2021: 176). Günümüzde gençlerin sivil toplum kuruluşları ile katılımına yönelik Gençlik Örgütleri Forumu tarafından 2021 yılında yapılan Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu'na göre; gençlerin %70,9'u hiçbir grup veya kuruma üye olmadıklarını belirtmekle beraber %10,6'lık oranla gençler en çok öğrenci kulüpleri, spor kulüpleri ve eğlence kulüplerine üye olduğu görülmüştür. Yine aynı araştırma kapsamında dini dernekler, vakıflar ve sivil toplum kuruluşlarına üye olan gençlerin oranı %3,8 olarak ölçülmüştür. Araştırma kapsamında “Şehirdeki sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerine gönüllü, izleyici ya da destekleyici olarak katılım oranları” ölçüldüğünde gençlerin %62,6'sı sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine gönüllü, izleyici ya da destekleyici olarak katılmadığı görülmüştür. Gençlerin %31,6'sı ise sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılım gösterdiği değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında gençlerin sivil toplum kuruluşu bilincine sahip olmalarından öte hak temelli yaklaşımlardan ziyade yardım temelli anlayışlarının getirisi olarak yardım kuruluşlarına yönelimlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde katılım oranlarındaki düşüklüğün sebeplerini ölçmek için gençlere yöneltilen “Sizce katılmanızın önündeki engeller nelerdir?” sorusuna verilen cevapların başında %27,5 ile organize sosyal eylemle ilgilenmediğini cevabı yer almaktadır. Diğer açıdan bakıldığında %20,8'lik bir kısım da, sivil toplum 25 örgütlerinin gençleri dâhil etmek için yeterince kapsayıcı olmadığını düşünmektedir (Gençlik Örgütleri Forumu, 2021: 22-24).

Gençler açısından sivil toplum kavramının ortak paydalarından birisi “gönüllülük” olgusudur. Gönüllülük 1990'lı senelerde katılımın artırılmasındaki dayanışma bilinci ile gelişmiştir. Bu sayede gençler, gönüllülük bilinci ile toplumsal ve demokratik süreçlere katılımını dayanışma olgusu içerisinde yükselmiştir. Geniş perspektifte toplumsal gerekliliklerin yerine getirilmesinde kamu ve özel alan tek başına

bütünü kapsayıcı bir rol üstlenememiştir. Bu tip problemlerin aşılmasında toplumun içerisindeki bireylerin gönüllülük bilinciyle hareket ettiği, farklı boyutlarda sosyal sorumluluk faaliyetlerinde yer aldığı sivil toplum kuruluşları etkili olmuştur (Kocaoğlu, 2015: 85-90). Genç bireylerin yönetsel süreçler bazında tecrübe sahibi olması ve kamu hizmetlerini gerçekleştirilmesinde sivil toplum kuruluşları açısından gönüllülük önem arz etmektedir. Gönüllülük olgusu ile gençlerin yönetimde söz sahibi olması açısından sivil toplum kuruluşları dikkate değer bir rol üstlenmektedir (Kutlu, 2019: 20). Yine gençlerin bu kuruluşlarda temsiliyetinin artırılması ile birlikte demokratik katılım anlayışının yaygınlaşacağı düşünülmektedir. Sivil toplum kuruluşları bünyesinde bulunan üyeleri ve gönüllülerinin gençlerden meydana gelmesiyle daha dinamik bir yapıya sahip olarak etki alanının artacağı savunulmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarına gönüllü gençlerin katılımının artırılması amacıyla üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iletişim geliştirilmeli ve gençlere bu kuruluşlar bünyesinde staj imkanları sağlanmalıdır. Sivil toplum kuruluşları yalnızca demokratik katılım açısından değil aynı zamanda gençlerin işsizlik düzeyinin azalmasında ve genç bireylere geleceğe dair kariyer planlamasının yapılmasında da katkı sağlamaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2018: 64-65).

Ülkemizde yer alan sivil toplum kuruluşları, her ne kadar gençler tarafından yeterince keşfedilememiş alanlar olsa da problemlere çözüm önerileri geliştiren önemli mekanizmalar konumundadır. Genç bireylerin problemlerinin çözülmesi, toplumsal süreçlere entegrasyonu, örgütsel yapılarla ilişkisi, karar alma mekanizmalarına etkisi ve demokratik katılımın yaygınlaştırılması gibi sebeplerle önemli bir göreve sahiptir. Toplumun gelişmesinde katkı sağlamaya çalışan sivil toplum kuruluşları gençlerin katılımını arttırmak için köklü bir hukuksal ve etik değişikliğe gitmeleri gerekmektedir. Yine ülke çapında aktif bir sivil toplum yapısı siyasal katılım açısından gençlere daha geniş kapsamlı bir özgürlük alanı sağlayacağı da görülmektedir. Topluma yönelik sivil örgütlenmeleri içinde gençlerin aktif rol almasıyla her bir genç bireyin sesi olarak ifade özgürlüğüne de katkı sağlayarak demokratik bir güç ortaya koymaktadır (Sevin, 2007: 7-10).

2.3.1.1.3. Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi

Demokratik katılımın tam anlamıyla gerçekleşebilmesi için toplumun tüm bireylerinin olduğu gibi gençlerinde bu süreçlerde yer alması gerekmektedir. Bu çerçevede gençlerin toplumsal süreçlere katılma açısından bilgi ve gerekliliklerin sağlanması önemlidir. Bu kapsamda desteklenen genç bireyler yalnızca yerel aktörler bazında değil uluslararası katılım mekanizmalarına etki edilmesi açısından görevler üstlenmektedir. Gençlerin karar alma, politika yapım ve uygulama süreçlerine katılımını artırmak, gençler ile karar alıcılar arasında işbirliğinin geliştirilmesi, gençlerin sosyal, ekonomik ve siyasal alanlarda toplumsallaşmaya dair süreçlere aktif katılımlarını ve kişisel gelişimlerini tamamlamasını sağlamak ve gençlik habitatında faaliyette bulunan gençlik organizasyonları arasında koordinasyonu sağlamak ve ülkemizi uluslararası gençlik platformlarında temsil etmek üzere kurulan üst (çatı) yapıya “Ulusal Gençlik Konseyi” denilmektedir.

Gençlerin ve gençler tarafından oluşturulan toplulukların demokratik katılıma katkıda bulunabilmesi için önlerindeki tüm engeller ortadan kaldırılarak fırsat tanınmalıdır. Batı Avrupa, en eski Ulusal Gençlik Konseylerine (UGK) ev sahipliği yapmaktadır. 1933 yılında İsviçre Ulusal Gençlik Konseyi kurulmuştur. Daha sonraları İsveç (1948), Almanya (1949) ve Belçika (1956) gençlik konseyleri kurulmuştur. Gençlerin katılımı ve ulusal gençlik konserleri yapıları Avrupa Konseyi'nin çabaları neticesinde hayata geçirilmiştir. Avrupa3 Konseyi 40 yıla yakın süredir “birlikte yönetim” olgusundan hareketle “gençler için ve gençlerle birlikte” sloganı ile yol haritasını çizmiştir (Avrupa Konseyi, 2002). Kasım 2002 tarihi gençlerin katılımı ve ulusal gençlik konseylerinin temellendirilmesi açısından önemli bir tarihtir. Selanik'te yapılan 6. Avrupa Gençlikten Sorumlu Bakanlar Konferansı ile beraber gençlerin demokratik süreçlerin ilerlemesi ve politikaların toplumsal açıdan işlevselliğinin sağlanması amacıyla önemli bir rolü olduğu belirtilmiştir. Deklarasyon neticesinde alınan en önemli kararlardan birisi gençlerin yalnızca yerel anlamda temsiliyetinin yanında gerek ulusal gerekse Avrupa bölgesi anlamında bütüncül bir katılımın önemi belirtilmiştir. Avrupa Konseyi tarafından öncülüğü yapılan ulusal gençlik konseyi oluşumu Konsey'e üye olan devletlerin genç temsilcilerinin yer aldığı oluşumların hayata geçirilmesi için çaba gösterilmiştir. Günümüzde Avrupa Konseyi'ne üye olan ülkelerden

38’inde ulusal gençlik konseyleri kurulmuştur ve birçok ülkede konseye ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır (Directorate of Youth and Sport – Council of Europe, 2003).

Ulusal gençlik konseyleri bulunan ülkelerden temsilciler bir araya gelerek Avrupa Gençlik Forumu’nda çatı yapılanma olarak birleşmiştir. Avrupa Gençlik Forumu, farklı uluslardan oluşan gençlerin birleşmesi ile yaşadıkları toplumları şekillendirmeye ve aktif katılımı arttırmaya çalışmaktadır. Gençlerin yaşam şartlarını iyileştirmek amaçları arasında olan Avrupa Gençlik Forumu aynı zamanda ulusal gençlik konseylerinin yanında birçok gençlik oluşumuna destek sağlamaktadır. Ülkemiz Avrupa Konseyi üyesi olmasına rağmen ulusal gençlik konseylerinin bulunduğu çatı yapılanmada yer alamamasının en büyük sebebi henüz ülkemizde böyle bir yapılanmanın kurulamamış olmasıdır (Avrupa Gençlik Forumu, 2022).

Ülkemizde mevcut durumda bir ulusal gençlik konseyi bulunmamakla birlikte bazı hukuksal düzenlemeler yapılarak bu yapıya dair temellerin atıldığı görülmektedir. İlk olarak 2004 yılında ulusal gençlik konseyi kurulmasına yönelik farklı sivil toplum kuruluşlarından gençlerin bir araya gelmesiyle yapılan girişimler görülmektedir. Fakat gerçekleşen girişimler kamusal anlamda yasal dayanaktan yoksun sivil bir yapılanma olmaları sebebiyle süreklilik arz edememiştir. Gençlerin görüşlerinin anlaşılmasında ve siyasal katılımın artırılmasında en makul oluşumlardan birisi olan ulusal gençlik konseyi ile ilgili ülkemizdeki yasal düzenlemelere bakıldığında;

İlk olarak karşımıza Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nde yedinci bölümde Gençlik ve Spor Bakanlığı başlığı altında düzenlenmektedir.

“Madde 215 - Bakanlık bünyesinde; gençlerin sosyal, ekonomik ve siyasal alanlarda topluma aktif katılımlarını ve kişisel gelişimlerini sağlamak, gençlik alanında üretilen politikalara katkıda bulunmak, ulusal ve uluslararası çalışma ve projeler uygulamak, gençler ve gençlik alanında faaliyet gösteren organizasyonlar arasında koordinasyona yardımcı olmak ve gençlerin karar alma ve uygulanma süreçlerine katılımını artırmak amacıyla gençlerin oluşturduğu veya gençlik alanında faaliyette bulunan dernekler, vakıflar, federasyonlar, konfederasyonlar, gençlik kulüpleri, öğrenci konseyleri, kent konseyi gençlik meclisleri ve benzeri organizasyonların üye olabileceği Türkiye Ulusal Gençlik Konseyi kurulur. Konseyin kurulması, işleyişi, yönetimi, görevleri

ve denetimine ilişkin hükümler ile Konseyin çalışma usul ve esasları ve sair hususlar Cumhurbaşkanlığı tarafından düzenlenir.”

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk kalkınma planı olan On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) kapsamında gençlerle ilgili kısımda;

“620.2. Türkiye Ulusal Gençlik Konseyinin aktif hale getirilmesine yönelik çalışmalar tamamlanacaktır.” hükmüne yer verilerek Konsey için gereken önemin verilmesine yönelik vurgu yapılmıştır.

Gençlik ve Spor Bakanlığına ait 3289 sayılı *“Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu”* 34. Maddesinde Türkiye Ulusal Gençlik Konseyinin finansmanına dair yasal dayanak göze çarpmaktadır.

“Madde 34 – Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde kurulan Türkiye Ulusal Gençlik Konseyinin faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için Bakanlık bütçesine yeterli ödenek konulur.”

Ulusal Gençlik Konseyleri çatı organizasyonlardır. Birçok ülkede hükümet ile gençlik organizasyonları arasında bağlantı işlevi görmektedir. Gençlerin demokratik katılımı arttırmak ve temsiliyetini güçlendirmek açısından öneme sahip olan bu kuruluşlar ülke düzeyinde temsiliyeti sağlamak amacıyla gençler ve gençlik organizasyonları, öğrenciler ve öğrenci organizasyonları, kamu kurumları, genç politikacılar ve parti gençlik kolları, yerel gençlik konseyleri gibi aktörler gösterilebilmektedir. Gençlerin katılımı açısından toplayıcı görevler üstlenerek demokratik süreçlere katkı sağlamaktadır.

2.4. Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımı

Katılım bilinci gibi kavramların oluşmasında yerel yönetimlerin etkisi büyüktür. Bu kapsamda demokratik katılım olgusunun gerçekleşmesi için yerel yönetimlerde gençler için istisnasız en önemli oluşumlar belediyeler ve belediye meclisleridir. 2017 Anayasa değişikliği ile birlikte 25 yaştan 18 yaş sınırına indirilen mahalli idare organları seçilme koşulu ile birlikte yerel yönetimlere katılım anlamında gençlerin önü daha çok açılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen ilk seçim olan 31 Mart 2019 Mahalli İdareler seçimi ile beraber gençler artık belediye meclislerinde 18 yaşından itibaren temsil edilerek yerel yönetimlerde seçilmiş olarak söz bulma hakkı artmıştır.

Tüm bunları birlikte ele aldığımızda yerel yönetimler demokratik katılım anlamında vatandaşlara en yakın yapı olması açısından hizmette yerellik olgusuyla birlikte yerel demokratik katılım kavramının hayata geçirilmesinde olumlu bir etkiye sahiptir. Gençler için geniş bir perspektiften baktığımızda yerel yönetim kavramının demokratik katılım kavramına büyük bir etkisi olduğu görülmektedir (Çiftçi, 1996).

2.4.1 Belediye Meclisleri

Kavramsal çerçeve kapsamında katılım olgusunu yerel yönetimler açısından değerlendirdiğimizde demokratik katılım, şeffaf yönetim, toplumsal eşitlik gibi olgular karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizdeki yönetim tarihçesi genellikle merkeziyetçi yapılardan oluşmak ile beraber belediye meclisleri organizasyon yapısı ve yönetim şekli bakımından yerel katılımı önemseyen ortak akla önem veren bir yapıya sahiptir. Günümüzde yerel demokrasinin sağlanması, katılımcı demokrasi ve yönetimde ortak akıl kavramlarının yaygınlaşması, yerel düzeyde yönetimin paylaşılması ve politika oluşturma süreçlerine tüm vatandaşların temsilcilerini dahil ederek katılımın desteklenmesi gibi amaçların hayata geçirilmesi belediye meclislerinin başlıca amaç ve hedeflerini oluşturmaktadır.

Demokratik temsilin en güçlü bir argümanlarından biri olan belediye meclisleri 5 yılda bir yapılacak il ve ilçe bazlı seçimler çerçevesinde oluşturulmaktadır. Belediye meclis üyeliği seçimleri de mahalli idareler seçimleriyle eş zamanlı olarak gerçekleştirmektedir. Belediye meclis üyeleri seçimlerden önce her ne kadar siyasi erkler çerçevesinde aday gösterilseler de nihai anlamda tüm il ve ilçe halkını temsil ettiklerinden dolayı belediye işlerinde tüm hemşehrilerin temsilini sağlamakla görevlidirler. Genel bir değerlendirme yapıldığında vatandaşlar kendi karar alma yetkilerinin belediyelerde belediye meclis üyeleri aracılığıyla temsil edilmesine razı olurlar. Bu anlamda meclis üyeleri görüş ve savundukları düşünceler açısından halkın istek ve taleplerine eksenine uyumlu şekilde dile getirmeleri gerekmektedir (Aksu ve Kurtuluş, 2011). Temsil olgusu genel geçer anlamda değerlendirildiği takdirde; iki grup arasındaki yazılı olmayan bir anlaşmaya dayanan, farklı nitelikteki görev ve davranışları ortaya koymak açısından vekil niteliği ile bir temsilciyi görevlendirmek ya da temsil eden ve temsil olunan arasındaki karşılıklı etkileşimi ifade etmektedir. Temsil kavramını tek bir yön ile sınırlamak olanaksız olmakla birlikte karşılıklı anlaşmaya dayanan sözleşme veya izne bağlı olarak temsil olunan adına işlem gerçekleştirilmesine hukuki temsil bireyin genel manada belirli bir topluluğu

tanımlamak için kullanılan kültür, dil veya toplumsal davranış normlarını içeren bireysel niteliklerden dolayı bir gruba atfedilmesine sosyolojik temsil denilmektedir (Heywood, 2004).

Belediye meclis üyelerinin temsil olgusunu yasal temellere dayandıran ve temsil yetkisini seçimle kendilerine sağlayan yasal dayanak kanunda belirtildiği üzere “*Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelerden oluşur.*” (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005). 5 yılda bir gerçekleşen bu seçimler yerel demokrasi açısından büyük bir temsil fırsatı doğurmaktadır.

Tablo 4. 2019 Yerel Seçim Katılım İstatistikleri

<i>Kadın Seçmenler</i>		<i>Erkek Seçmenler</i>		<i>Toplam</i>
<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Sayı</i>
28.929.732	50,7	28.128.904	49,3	57.058.636

Kaynak: Yüksek Seçim Kurulu, 2022

İstatistiki verileri incelediğimizde Türkiye’de demokratik katılım açısından önem arz eden mahalli idareler seçimine her seçim dönemi gerek nüfusun artmasında dolayı gerekse de toplumun katılım olgusuna olan bağlılığında ki gelişmeden dolayı seçimlerde oy kullanmaya olan yönelimin arttığı gözlemlenmektedir. Yine yerel yönetimlerde katılım olgusunun en önemli mekanizmasını oluşturan belediye meclis üyelikleri açısından 2019 Mahalli İdareler Seçimlerinin ayrıntılı olarak incelediğinde demokratik katılım ve temsiliyet olgusunun somutlaşarak hayata geçirildiği görülmektedir.

2019 Mahalli İdareler Seçimine yönelik Yüksek Seçim Kurulu tarafından açıklanan resmi istatistikler değerlendirildiğinde katılım açısından yüksek bir oran gözlemlenmek ile beraber farklı siyasi ve sosyal tabakalara hitap eden partilerin mahalli idarelerde temsil edildiği görülmektedir. Rasyonel tercihler çevirisine göre seçmenler tercihlerini gerçekleştirirken siyasi görüşüne göre oyunu kullanarak temsiliyetini kazanmasını istediği partiden yöne kullanmaktadır. Teoriye göre değerlendirildiğinde seçmenler yerel seçimlerde katılımlarını daha çok hizmet alabilmek için genel seçimlerdeki siyasal konjonktüre göre şekillendirerek tercihlerini gerçekleştirmektedirler

(Yıldırım ve Özcan, 2019). Yine resmi istatistiklerden yola çıkılarak yapılacak değerlendirmeye göre toplumsal ve siyasal kültür açısından da katılım olgusunun gerçekleştiği, bununla beraber temsiliyet olgusunun tüm siyasal tabana yayıldığı görülmektedir.

Tüm bunlarla birlikte ülkemizde gün geçtikçe gelişen yerel yönetimlere katılım olgusu ile beraber halkın katılımı, yerel yönetimlerin sürekli bir denetleme kapsamına dahil olması için önem arz etmektedir. Bireylerin katılım olgusuna olan bağlılığının ve katılım mekanizmasının gelişmesi ile birlikte toplumsal sosyal ve siyasal konular hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Bu süreçte bireylerin elde ettiği katılım bilinci ile beraber yalnızca yerel yönetimlerde değil gündelik yaşam çerçevesinde de bireylerin daha aktif roller üstlendiği ve de toplumsal süreçte birçok kararın alınmasında dahil olduğu izlenmektedir. Toplam etki açısından bir değerlendirme yapılacak olursa, katılım olgusunun gerek siyasal gerekse toplumsal hayatta gelişmesiyle beraber birçok alanda yönetim ve yürütme kavramları tabana da yayılarak demokratik sürecin daha geniş kitlelere yayılmasına sebep olmaktadır (Uysal, 1984).

Dünyada son yıllarda sosyal kültürel ve teknolojik açıdan ortaya çıkan gelişmeler ile birlikte ülkemizde de güncel süreçlere entegre olabilmek açısından 2002 yılı itibarıyla ortaya konulan Acil Eylem Planı çerçevesinde gerek merkezi yönetim gerekse yerel yönetimler açısından köklü birçok reform çalışması ortaya konulmuştur. Acil Eylem Planı çerçevesinde yerel yönetimler için yapılan reformlar ile birlikte *Belediye Kanunu*, *Büyükşehir Belediyesi Kanunu* ve *İl Özel İdaresi Kanunu* yasal zeminde kimlik kazanarak yerel yönetimlerde ki köklü değişimin ve katılım sürecinin bir başlangıcı olmuştur. Ülkemizdeki yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasına dair yasal düzenlemeye baktığımızda bu kanunun amacı:

“Katılımcı, saydam, hesap verebilir, insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir kamu yönetiminin oluşturulması; kamu hizmetlerinin adil, süratli, kaliteli, etkili ve verimli bir şekilde yerine getirilmesi için merkezî idare ile mahallî idarelerin görev, yetki ve sorumluluklarının çağdaş kamu yönetimi ilke ve uygulamaları çerçevesinde belirlenmesi; merkezî idare teşkilâtının yeniden yapılandırılması ve kamu hizmetlerine ilişkin temel ilke ve esasları düzenlemektir” şeklinde belirlenmiştir (Mevzuat Bilgi Sistemi, 1982).

Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde yerel yönetimler açısından vatandaş temel alan katılımcı bir yönetim perspektifi oluşturan anlayışa doğru evrimsel bir süreç ortaya çıkarmıştır (Eroğlu, 2006). Günümüzde ki yasal düzenlemelere yakından bakıldığında karşımıza çıkan tanımsal çerçevede belediye:

“Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak değerlendirilmektedir (Belediye Kanunu, 2005).

Bu maddeden de çıkarılacağı üzere belediyeler şehirlerin birçok isteğine cevap veren canlı yönetsel yapılarıdır. Yine yasal düzenleme çerçevesinde belediyelerin birçok mahalli ihtiyaç ve gereksinimi karşılamak üzere hukuki normlarla donatıldığı görülmektedir. 5393 Sayılı Belediye Yasası’nda açıkça belirtildiği gibi kapsam çerçevesinde bir perspektif çizildiğinde gençlerin yerelde ortaya konulacak birçok ihtiyacını değerlendirmede aktif rol aldığını ve de tüm bunlarla beraber kentlerde yönetsel açıdan güçlü bir temsil mekanizması oluşturduğu söylenebilmektedir.

2.4.2. Belediye Komisyonları

İhtisas komisyonları: Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve ilçe belediyelerinin hepsinde önemli bir göreve sahiptir. 3-9 kişi aralığında farklılık gösteren meclis üyelerinin katılımıyla oluşan bu komisyonlar görev sahasıyla ilgili konuları görüştüktan sonra meclis aracılığıyla neticelendirir. İhtisas komisyonları yaptıkları çalışmaları en fazla 10 iş günü içerisinde neticelendirmektedir. *“Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.”*(Belediye Kanunu, 2005).

Yerel yönetimlerde seçilme hakkının 18 yaşa indirilmesiyle birlikte gençler belediye meclisi ihtisas komisyonlarında kendilerine daha fazla yer bulmuştur. Bu sebeple belediye meclislerindeki gerek zorunlu gerekse meclis kararıyla kurulan ihtisas komisyonlarında gençlerin temsiliyetinde artış yaşanmıştır. Bazı belediyelerde yalnızca gençleri temsil edecek “Gençlik, Spor ve Eğitim” adı altında komisyonlar hayata geçirilmiştir (Pamukkale Belediyesi, 2022). İlçe belediyelerinde meclis kararıyla

kurulmakta olan gençliğe dair komisyonlar il ve büyükşehir belediyelerinde kurulması zorunlu komisyonlar arasında gösterilerek gençler için önemli bir alan açılmıştır.

2.4.3. Gençlik Meclisleri

Gençlik kavramı üzerine birçok çalışmada farklı tanımlamalar ve aralıklar kullanılabilmektedir. Genel kabul ve değerlendirmeye baktığımızda BM'ye göre genç sınırlandırması 15-24 yaş arasını kapsamaktadır. Bu yaş aralığındaki gençleri ele alacak olursak yetişkinliğe geçmeden önceki dönemde toplumsal yaşama katılım ve sorumluluk bilincinin arttırılması önemlidir. Tüm bunlar bir arada düşünüldüğünde genç bireylerin eğitim kurumlarında edindikleri ve öğrendikleri izlenimlerin yanında toplumsal süreçlere katılım ve karar alma süreçlerinin gelişiminin desteklenmesi açısından farkındalık oluşturulması yalnızca eğitim aldıkları anlar ile sınırlandırılması mantıklı olmayacaktır. Yine gençlerin katılımı konusuna baktığımızda katılım kavramının yol ve yöntemlerinin arttırılması gerektiği ifade edilmektedir. Demokratik katılım kavramı yalnızca oy verme ile sınırlandırılmayacak kadar geniş bir kapsama sahiptir. Bunlardan bazıları siyasi süreçleri yakından takip etme, gündemi yorumlama, medyayı yorumlama ve gönüllülük faaliyetleri gibi olgulardır (Schusler ve Krasny, 2008). Genç bireyler toplumun diğer kesimlerinden farklı olarak fikir belirtmede ve katılım gösterme etkinliklerinde daha aktif ve açık sözlü oldukları görülmektedir. Fakat zamanla görüşlerin alınmasında ve uygulanmasındaki güvensizlik ortamı fikir belirtmede tereddütlere yol açmıştır. Bu kapsamda gençlerin görüşlerinin değerlendirildiği ve önemsendiği sivil toplum kuruluşları ve organizasyonlar arttırılmalı ve sürekli hale getirilmelidir. Özetleyecek olursak gerek yerel gerek ulusal düzeyde gençler sorunların kaynağı olmaktan ziyade yaratıcı çözüm önerileri geliştirebilme kapasitesine sahip bireylerdir (Akt: Özer, 2011). En geniş perspektiften kentte yaşayan tüm paydaşların ortak akıl çerçevesinde toplanmak için oluşturulan kent konseyleri ile birlikte toplumun birçok kesiminin yerel yönetimlerde politika yapım süreçlerine katılmasına olanak sağlamaktadır (Erdoğan, 2019). Ülkemizde gençlik alanında birçok sivil toplum kuruluşu, örgütlenmeler ve sendikalar bulunmaktadır. Tüm bunların yanında yerel yönetimlere etki edebilme ve şeffaflık açısından gençlik meclisleri önemli bir konuma sahiptir. Yasal bir zemine sahip olan gençlik meclisleri belediyelerin karar alma mekanizmalarına yönelik gençlerin yararına olacak projeler üretip gerçekleştirebilir ve belediyeler ile koordinasyon içerisinde çalışabilirler. Yerel yöneticilerin ve karar alıcıların ise demokratik katılımı önemli bir

yer arz eden gençlik meclislerine gereken önemi vermelidir. Aksi takdirde demokratik katılım beklenildiği gibi adil ve şeffaf olmayacaktır (Emrealp, 2005).

2.4.3.1. Kent Konseyi Gençlik Meclisleri

Yerel yönetimlere katılımda önemli bir argüman olan kent konseylerinin kuruluşu 1990'lı yıllara dayanmaktadır. BM tarafından 1992 yılında düzenlenen Yeryüzü Zirvesi'nde alınan kararlar kapsamında ortaya yönetim ve katılım olgusunu güçlendiren “Gündem 21” isminde bir belge kaleme alınmıştır. Sürdürülebilir kalkınma ve de toplumsal uzlaşi açısından öneme sahip bu belge aynı zamanda farklı aktörlerin yönetime katılımını desteklemeyi hedeflemektedir. Bu çalışmaların devamında yine BM tarafından 1996 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen HABİTAT 2 konferansı ile ülkemiz “Yerel Gündem 21” sürecine dahil olmuştur (Akman, 2018: 741-743). Kent konseyleri Yerel Gündem 21 çerçevesinde kentin tüm bileşenlerini yani vatandaşları, sivil toplum kuruluşlarını ve kamu kesimleri gibi birçok odak noktasını bir araya getiren katılım ve sürdürülebilir kalkınmayı arttıran önemli yapılardan birisi olan kent konseylerinin kurulmasını sağlamıştır. 1996 yılı ile birlikte yapılan konferans ve toplantılar ile gelişen Yerel Gündem 21 ile kent konseyi yapılarının bazı illerimizde hayata geçirildiği görülmektedir (Güneş, 2004). Kent konseyleri “kentlilik bilinci”, “katılım”, “yönetişim”, ve “sürdürülebilirlik” kavramlarının bir araya gelmesiyle oluşan hep birlikte yönetim olgusunun destekleyen, demokratik katılımı arttıran ve hemşehrilik bilincini geliştiren yapılardır.

Yerel Gündem 21 hedeflerinin ülkemizde hayata geçirilmesinde ön plana çıkan kent konseyleri aynı zamanda 5393 Sayılı *Belediye Kanunu* ile yasal olarak tanınmış ve tanımlanmıştır. Buna göre “*Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.*” tanımlaması karşımıza çıkmaktadır.

5393 Belediye Kanunun 76. Maddesi ile düzenlenen kent konseyleri yapısı daha sonra İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan “Kent Konseyleri Yönetmeliği” ile daha net bir çerçeve altına alınmıştır. Bu yönetmeliğe göre “*kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.*” şeklinde kent konseyleri nitelendirilmiştir. Ülkemizde yasal olarak desteklenen kent konseyleri genel kurul, çalışma grupları ve meclislerden oluşmaktadır. Diğer ülkelere nazaran Türkiye’deki kent konseyleri yürütmeye ilişkin olarak yerel aktörlerin katılımıyla danışma niteliğinin daha ağır bastığı görülmektedir (Çukurçayır, 2011: 16).

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76’ncı maddesine dayanılarak hazırlanan *Kent Konseyi Yönetmeliğine* göre toplumun her kesimine hitap eden kent konseyleri açısından gençler içinde özel bir alan ayrılmıştır. “*Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak*” kent konseylerinin görevleri arasında olduğu görülmektedir. *Kent Konseyi Yönetmeliği* Madde 11 “*Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder.*” yasal olarak da gençlere değer veren yönetmelikte gençlerin katılımını arttırmak açısından kent konseylerinin üst yönetimi olan yürütme kurulunda da gençlere yer verilmesine dikkat çekilmiştir. Madde 4 kapsamında yer alan tanımlamalarda “*Meclisler ve çalışma gurupları: Kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseyinin görev alanlarında, yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapıları*” ifade etmektedir. Bu madde kapsamında gençlik meclislerinin kurulmasına ayrı bir önem verildiği görülmektedir. Gençlerin katılımı açısından önem arz eden kent konseyi gençlik meclisleri şehirdeki tüm geçleri kapsayacak şekilde kurulan oluşumlardır.

Kent konseyi gençlik meclisleri yasal dayanaklarının yanında iç düzen faaliyetlerini kendilerinin oluşturduğu yönetmelik ve yönergeler ile sağlamaktadır. Örneğin Denizli Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi Gençlik Meclisi yönergesine göre meclis çatısı altında:

“Madde – 5: Denizli Kent Konseyi Gençlik Meclisi 15-30 yaşları arasındaki gençlerden oluşur.

- a) Üniversitelerin Öğrenci Konsey temsilcileri,
- b) Üniversite öğrenci topluluk/kulüp temsilcileri,
- c) Lise Öğrenci Temsilcileri,
- d) Gençlik ile ilgili çalışma yapan Sivil toplum kuruluşları gençlik temsilcileri,
- e) Odaların Gençlik temsilcileri,
- f) Kent Konseyi Gençlik Meclisi Çalışma Grubu temsilcileri, (Bireysel katılımcılar çalışma grubu içinde yer alır)
- g) Kamu Kurumlarının Gençlik temsilcileri (SHÇEK, Gençlik Merkezleri, Mesleki Eğitim Merkezleri ve Halk Eğitim Merkezleri)
- h) Mahalle gençlik temsilcilerinden oluşur. (Muhtarın onayı ile belirlenir)
- i) İlgili belediyede grubu bulunan siyasi parti Gençlik Kolları temsilcileri

Mahalle Meclisi olan yerlerde meclis kararı ile temsilci isimleri bildirilir; Mahalle Meclislerinin olmadığı yerlerde ise Mahalle Muhtarının onayı ile belirlenen temsilciler Gençlik Meclislerinde yer alabilirler.” Şeklinde geniş bir yelpaze sayılmıştır (Denizli Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi, 2020).

Gençlerin yerel yönetimlere katılımı ve karar mekanizmalarında etki edebilmesi açısından önemli bir yere sahip olan gençlik meclisleri bazı illerde farklı yapılarda kurulmuştur. Aslında birçok ilde kent konseyi çatısı altında toplanan bu oluşumlar farklı illerde direkt belediye başkanına veya valilere bağlı olarak hayata geçirilmiştir. Bu açıdan gençlik meclislerini incelediğimizde Konya, Trabzon ve Şanlıurfa gibi illerde direkt belediye başkanlarına bağlı olarak; Aksaray ve Mardin gibi illerimizde ise valilikler bünyesinde kurulan gençlik meclislerini görmekteyiz. Ancak gerek kent konseyi gençlik meclisleri gerekse diğer meclisler aynı amaç doğrultusunda çalışmalar yürütmektedir.

Gençlerin problemlerinin araştırılması ve çözüm üretilmesi, gençlerin sosyal yaşamda ve yerel yönetimlerde söz sahibi olması, tarihi ve kültüre sahip çıkılması, Yerel Gündem 21 kapsamında çalışmalar yürütmek, kamuoyunu bilgilendirmek gibi birçok konuda gençlerin süreçlere dahil edilmesini sağlamaktadır (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2021).

Gençlik meclisleri kuruluş aşamasında tek organla yönetilmemektedir. Genel kurul, yürütme kurulu, divan kurulu, danışma kurulu ve disiplin kurulu gibi organlar meclislerin yürütülmesinde önemli yer tutmaktadır. Gençlerin katılımı açısından en geniş çerçeveye sahip organ genel kurullardır. Genel kurul meclislerin en üst karar alma organı olmakla birlikte şehirdeki tüm gençlerin katılabileceği yöntemlerle seçimi yapılmaktadır. Yürütme kurulu ise genel kurul tarafından seçilen gençlerden oluşan uygulayıcı organdır ve yürütme kurulu başkanı aynı zamanda gençlik meclisi başkanı olarak görev yapmaktadır (Denizli Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi, 2020).

Gençlik Meclisleri gençlerin ilgi alanlarına göre katılımlarını arttırmak amacıyla kendi içerisinde tespit edilen başlıklarda çalışma yürütecek gençlerin katılımıyla farklı çalışma grupları, koordinatörlükler veya birimlere ayrılmaktadır. Genel çerçevede incelediğimizde gençlik meclislerinde eğitim, etkinlik, üniversite, spor, sivil toplum, sosyal sorumluluk ve çalışan gençler vb. alt komisyonlara ayrıldığı görülmektedir. Komisyonlar kendi aralarından demokratik olarak seçecekleri bir genci başkan veya koordinatör olarak görevlendirmektedir (Meram Belediyesi, 2014).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERE GENÇLERİN KATILIMINDA BELEDİYE MECLİS ÜYELİKLERİ: EGE BÖLGESİ ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Yöntem ve Teknikleri

Bu bölümde araştırmamıza dair çalışmanın önemi, amacı, örnekleme, araştırma mülakat formu, veri toplama tekniği, sınırlılıkları ve araştırmanın değerlendirme yöntemleri bulunmaktadır.

3.1.1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Toplumsal bütünleşmenin önemli aktörlerinden birisi katılımdır. Bu çerçevede katılım olgusu yalnızca belli olgunluk ve yaş seviyesine gelmiş yetişkinler için değil genç bireyler için de önemli bir olgudur. Katılım kültürü gelişmiş topluluklarda karar alma organlarıyla halk arasında bütünlük sağlamaktadır. Bu noktada gençlere düşen rol oldukça önem arz etmektedir. 21. yüzyıl gençliği ben merkezietçi yapısıyla toplumsal meselelerden soyutlanmış ve modern çağın sunduğu birçok programdan faydalanırken dünyada ve Türkiye’de gerçekleşen sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlere yabancı kalmıştır. Bu problemin çözülüp gençlerin toplumsal hayatta daha fazla rol alabilmesi için siyasi arenada belirli aktiviteler düzenlenmekte ve gençlerin dikkati kazanılmaya çalışılmaktadır. Gençlerin karar alma mekanizmalarında aktif olarak rol alabilmeleri kendilerini gerçekleştirebilmeleri açısından gereklidir. Gençlere fikirlerini hayata geçirebilecek ortamlar oluşturulduğunda başarılı ve iyi işler yapabilmeleri ile birlikte liderlik özellikleri daha baskın hale gelecektir. Günümüzde gençler için çok farklı katılım yöntemleri olsa da yerel yönetimler halk ile en yakın etkileşim içerisinde olması sebebiyle tercih edilebilir bir konumdadır. Gerçekleşen hukuksal değişiklikler ile birlikte gençlerin hem genel hem de yerel yönetimlere katılımının önündeki yaş faktörü düzenlenerek seçme ile seçilme yaşı eşitlenmiş ve yerel yönetimlere katılım daha kolay hale getirilmiştir.

Araştırmanın amacı, yerel yönetimlere katılımda önemli bir göreve sahip olan belediye meclis üyeliği görevinin, 2019 Mahalli İdareler seçiminde halk tarafından

seçilerek görev alan gençler açısından yerel yönetimlere katılım ve karar alma mekanizmalarına etki edilmesi açısından önemi adayların fikirleri ile açıklanmıştır. Bu araştırmada gençlerin yerel yönetimlerde belediye meclis üyesi olarak katılım açısından karar alma mekanizmalarına ne tür etkilerde bulundukları ve belediye meclis üyeliğinin sürece nasıl bir etkisi olduğuna dair bulguların Ege bölgesi belediyeleri özelinde eleştirel olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

3.1.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni 2019 Mahalli İdareler Seçimi ile belediye meclislerinde görev alan ve seçildiği tarih temel alınarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan 4 partinin tüzüklerindeki (Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, İYİ Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Halkların Demokratik Partisi) sınıflandırmalara göre genç olarak tanımlanan 18-30 yaş arasındaki seçilmiş bireylerden oluşmaktadır. Gerek yapılan araştırmalar gerekse belediyeler ile yapılan görüşmelerde Ege Bölgesi özelinde toplam 48 genç meclis üyesine ulaşılmıştır. Örneklem ise Ege Bölgesi'ndeki: Denizli, İzmir, Aydın, Manisa, Afyonkarahisar, Uşak, Kütahya ve Muğla illerinde seçilmiş genç meclis üyelerinden oluşmaktadır. Araştırmanın hedefine erişebilmesi amacıyla bu illerden toplamda 25 genç belediye meclis üyesi ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yöntemi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.1.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın birinci ve ikinci bölümlerinde literatür taraması yapılarak daha önceki tez, makale, rapor ve kanun metinlerinden bilgiler analiz edilmiştir. Üçüncü bölümde ise nitel araştırma yöntemi ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat metodu kullanılmıştır. Bu metot kapsamında araştırmayı kapsayacak şekilde açık uçlu soruların adaylara yöneltilip alınan cevaplar analiz edilmiştir.

Yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yönteminde araştırmacı ve görüşülen kişi olmak üzere iki temel aktör bulunmaktadır. Bu iki aktörün etkileşimli süreci kapsamında bilgi ortaya çıkmaktadır. Mülakat yönteminde sonuçlar önceden tahmin edilememekle birlikte görüşmenin ilerlemesine göre farklı çıkarımlarda bulunmak mümkündür (Tekin,2006: 101-103). Kullanılan yöntem ile genç belediye meclis üyelerinin katılım olgusu ile ilgili düşünceleri hakkında derinlemesine çıkarımlar

yapılmıştır. Görüşmeler katılımcıların müsaitlik durumu ve sağlık tedbirleri açısından yüz yüze veya çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara erişimde siyasal parti ve belediyelerin açık listelerinden faydalanarak kartopu tekniği kullanılmıştır. Katılımcılar ile görüşme öncesi etik kurallara uygun şekilde onay alınarak mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşme süreleri 10 dakika ile 30 dakika arasında değişmektedir. Görüşmeler, kişilerin izni dahilinde etik ihlal oluşturmayacak biçimde kayıt altına alınmıştır. 25 belediye meclis üyesi ile yapılan görüşmelerde 9 farklı soru yöneltilmiş ve paralel doğrultuda olanlar 7 başlık altında toplanarak analiz edilmiştir.

Araştırma için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından düzenlenen 07.12.2022 tarihli, 2022/12 toplantı numaralı, GO 2022/964 karar numaralı Araştırma Projesi Değerlendirme Raporu ile onay alınmıştır.

3.1.4. Araştırma Verilerinin Analizi

Nitel olarak gerçekleştirilen araştırmalarda verilerin analiz edilmesi gerekmektedir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimleme, analiz ve yorumlama olmak üzere 3 adım karşımıza çıkmaktadır. Araştırmanın sorularına ve sonuçlarına yönelik çıkarımlar betimleme adımıyla cevap bulmaktadır. Mülakat sırasında bireylere doğrudan yöneltilmeyen sorular kapsamında dolaylı olarak elde edilen bilgiler analiz adımıyla yorumlama süreciyle bilgilerin harmanlanıp değerlendirilmesi sağlanmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2000: 150-156). Araştırma çerçevesinde genç meclis üyeleri anonim şekilde kullanılacaktır. Analizin daha anlaşılabilir hale gelmesi açısından rastgele anonimleştirilecektir.

3.1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yerel siyaset ve yerel demokrasinin temel birimlerinden olan yerel yönetimler kapsadıkları şehirlere dair karar alma ve yönetme süreçlerinde önemli bir göreve sahiptirler. Birden fazla organın bir araya gelmesi ile oluşan bu yapılar kendi içerisinde karar alma ve uygulama özerkliğine sahip oluşumlardır. Bu çerçevede yerel yönetimlerde seçmenler karar alma güçlerini şehirde yaşayan farklı topluluklara mensup bireyleri içine alan belediye meclisleri aracılığıyla kullanmaktadırlar. Bu kapsamda farklı gruplardan oluşan belediye meclisleri içerisinde genç bireyler de yapılan yasal düzenlemeler ile kendilerine yer bulabilmiştir. Bu çerçevede çalışmanın kapsamı Ege Bölgesinde yer alan

Denizli, İzmir, Aydın, Manisa, Afyonkarahisar, Uşak, Kütahya ve Muğla illerindeki belediye meclisleri ve büyükşehir belediye meclislerinde görevli adaylar ile görüşülmüştür. Mevcut durumda çalışmanın gerçekleştirildiği illerdeki en çok meclis üyesine sahip 4 partinin (Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve İYİ Parti) tüzüklerinde gençlik grubunu 18-30 yaş arasındaki bireyler olarak nitelendirmektedirler. Bu çerçevede çalışma, 2019 Mahalli İdareler Seçimlerinde görev almış, seçildiklerinde 18-30 yaş arasında olan gençler ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıklarından en önemlisi yapılan incelemeler sonucunda birçok il, ilçe ve büyükşehir belediye meclisinde gençlerin sayısının çok az olması veya mevcut görevlerde hiç yer alamamasıdır. Bununla birlikte görev alan meclis üyelerinin iş yoğunlukları ve ulaşılabilirliklerinin az olması da çalışmanın diğer sınırlılıklarındandır. Ulaşılabilirlik konusunda süreçte parti yetkilileri ve belediyeler ile iletişime geçilmiş fakat birçoğu tarafından geri dönüş alınamamıştır.

Araştırmanın önemli bir sınırlılığı bazı adayların siyasi gerekçelerle derinlemesine mülakat aşamasına katılmak istememeleridir. Belediye meclislerinde görev alan genç bireylerden 7'si çalışmaya katılıp görüşlerinin kullanılmasına izin verse de görüşmelerin kayıt cihazı ile kaydedilmesi konusunda olumsuz şekilde fikir beyan etmişlerdir.

3.2. Bulgular

Çalışma çerçevesinde Ege Bölgesi'ndeki seçildiği yıldaki yaşı itibarıyla 18-30 yaş arasında olan genç belediye meclis üyelerine dair nitelikler değerlendirilip sonrasında nitel araştırmaya katılan gençlerin demografik nitelikleri analiz etmektedir. Araştırmanın devam eden bölümünde gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyeliği görevini yürüten bireylerin sürece katkısı incelenecektir.

3.2.1. Demografik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında görüşülen genç belediye meclis üyelerine dair yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, seçtikleri yerel yönetim birimleri ve medeni durumları değerlendirilecektir. Katılımcılara dair bilgiler etik değerlere uygun bir biçimde "G" harfiyle kodlanarak anonimleştirilecektir. Katılımcıların kimliklerinin korunabilmesi için görev yaptıkları partilere ilişkin bilgilere tabloda yer verilmemiştir.

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Eğitim	Medeni Durum	Yerel Yönetim Birimi
G1	29	Erkek	Lisans	Evli	İlçe – Büyükşehir
G2	22	Erkek	Yüksek Lisans	Bekar	İlçe
G3	29	Erkek	Lisans	Evli	İlçe
G4	23	Erkek	Lisans	Bekar	İlçe
G5	23	Kadın	Lisans	Evli	İlçe
G6	28	Erkek	Lisans	Bekar	İlçe
G7	30	Erkek	Lisans	Bekar	İlçe
G8	30	Erkek	Lisans	Evli	İlçe
G9	25	Kadın	Yüksek Lisans	Evli	İlçe-Büyükşehir
G10	29	Kadın	Yüksek Lisans	Evli	İlçe
G11	24	Erkek	Lisans	Bekar	İlçe
G12	26	Erkek	Lisans	Bekar	İlçe
G13	25	Erkek	Lisans	Bekar	İlçe
G14	28	Erkek	Lisans	Evli	İlçe
G15	23	Kadın	Lisans	Evli	İlçe
G16	27	Erkek	Lisans	Evli	İlçe
G17	30	Kadın	Lisans	Bekar	İl
G18	29	Erkek	Yüksek Lisans	Evli	İl
G19	27	Kadın	Lisans	Evli	İlçe
G20	27	Kadın	Lisans	Bekar	İl
G21	29	Erkek	Yüksek Lisans	Evli	İl
G22	30	Kadın	Lisans	Evli	İlçe
G23	24	Erkek	Lisans	Bekar	İlçe
G24	23	Kadın	Lisans	Evli	İlçe
G25	25	Kadın	Lisans	Evli	İlçe-Büyükşehir

Yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yöntemiyle görüşme yapılan genç belediye meclis üyelerinin yerel yönetim birimine göre dağılımını incelediğimizde 3 meclis üyesinin aynı zamanda büyükşehir belediye meclis üyesi olduğu ve 4 belediye meclis üyesinin il belediye meclis üyesi olarak görev yaptığı görülmektedir.

Görüşmeler neticesinde genç olarak 18-30 yaş arası temel alınarak meclis üyeleri tespit edilmiştir. Görüşme yapmayı kabul eden adaylardan en genci, diğerlerine göre daha erken bir yaşta seçilen 22 yaşındaki katılımcı G2'dir . Bu kapsamda bir sınıflandırma yapacak olursak görüşme yapılan meclis üyeleri arasında seçildikleri yaş itibarıyla 18-25 yaş arasında 10 kişi bulunurken 26-30 yaş aralığında ise 15 kişi yer almaktadır. Bunun yanında siyasal katılımı etkileyen faktörler arasında da belirttiğimiz cinsiyet olgusu

açısından genç meclis üyeleri incelendiğinde 10 üyenin kadın olduğu 15 üyenin ise erkek olduğu göze çarpmaktadır.

2019-2024 yılları arasında görev yapmak için seçilen genç belediye meclis üyeleri eğitim düzeyi açısından analiz edildiğinde yalnızca 4'ü yüksek lisans mezunu 1 meclis üyesi de yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. 20 meclis üyesi ise lisans eğitimini tamamlamıştır. Bu çerçevede değerlendirildiğinde genç olarak belediye meclislerinde yer alan bireyler eğitim seviyesi açısından en az lisans düzeyini tamamladıkları ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların medeni durumları incelendiğinde 15'inin evli 10'unun bekar olduğu tespit edilmiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde medeni durumun bazı siyasi otoriteler ve karar alıcılar tarafından meclis üyeliğine seçilmede etkili olduğu dile getirilmiştir.

3.2.2. Gençlerin Yerel Siyaset ve Yerel Yönetimlere Katılımına İlişkin Değerlendirmeler

2019 Mahalli İdareler Seçimi ile beraber Ege Bölgesi'ndeki iller kapsamında yerel siyasette yani belediye meclislerinde görev alan genç belediye meclis üyelerine ilk etapta bu süreçte nasıl bir yol izledikleri ve hangi aşamalardan geçtiklerine dair "Genç olarak yerel yönetimlere katılımınız nasıl gerçekleşti? Belediye meclis üyeliğine giden süreç nasıl başladı?" sorusu yöneltilmiş ve yerel siyasete katılım süreçlerine dair bir perspektif ortaya koymak istenmiştir.

Kadın bir meclis üyesi olan G22 ise meclis üyeliği ve siyasetteki sürecini özetlerken aile olgusuna dikkat çekmiştir. Görüşmeler sırasında birçok aday için etkileyici faktör olan aile katılım süreçlerinde belirleyici olmuştur. Bu konuyu G22 şu şekilde özetlemiştir: "... Aslında geçmişten bu yana ailem hep aynı partiye oy attı ve destekledi. Ben de siyasete onlardan etkilenerек 2014 ile birlikte aktif katılım gösterdim. Sonrasında babam da eskiden belediye meclis üyesiydi ve en son seçimde ben de aday oldum." (Katılımcı G22 ile yapılan görüşme, 06.12.2022).

Görüşme gerçekleştirilen genç belediye meclis üyelerinin siyasete ve yerel yönetimlere katılımına ilişkin süreç sorulduğunda adayların 12'si "il veya ilçe gençlik kolları – örgütlerinde görev aldım." şeklinde bir açıklama yapmıştır. Bu çerçevede yerel

yönetimlere gençlerin katılımı ve siyasetle ilgili tecrübe kazanımı açısından siyasi partilerin il ve ilçe düzeyindeki örgütlenmelerinin önemini vurgulamışlardır. Adayların liderlere olan ilgisi ve hayranlıkları da siyasete olan bağlılıklarının artmasında rol oynamıştır (Katılımcı G6 ile yapılan görüşme, 22.12.2022). Bakıldığında siyasete katılım ve yerel yönetimlere giden süreçte adayların “tanınırlık” faktörünün de etkisi olduğu görülmektedir. Görüşülen adaylara göre, tanınır bir aileye veya sınıfa mensup olmanın katılım süreçlerinde etkisi olduğu belirtilmiş ve bu çerçevede G24 durumla ilgili şu şekilde vurgu yapmıştır: *“Babam ilçe yönetiminde görev alıyor ve MHP’de yıllarca aktif siyaset yürütüyor. Bu anlamda çevresi çok geniş öyle olunca bende gelen teklifi değerlendirdim”* (Katılımcı G24 ile yapılan görüşme, 15.03.2023). Bu anlamda Yunus Emre Özer konuyla ilgili gençlerin katılımının, bireysel, örgütsel ve kültürel faktörlerin bir araya geldiği bir kesişim noktasında yer aldığını belirtmiştir. Bu faktörlerin gençlerin katılımına olanak sağladığı ölçüde, katılım kanallarının da genişleyeceği vurgulanmıştır (Özer, 2011: 48).

Siyasete katılım ve yerel yönetimlere katılım ile ilgili sorulara adaylar tarafından farklı yorumlamalar yapılmıştır. Bu kapsamda verilen yanıtların başında *“parti teşkilatlarında görev almak”* gelmektedir. Buradan anlaşılabileceği üzere katılım süreçlerinde siyasi parti örgütlenmeleri gençler açısından önem arz etmektedir. Yalnızca gençlik örgütlenmeleri değil kadın ve ilçe örgütlenmeleri de katılımın önemli yöntemleri arasında yer almaktadır. Bunun yanında adayların birçoğundan çarpıcı bir söylem olan *“aileden gelen bir geçmişimiz vardı”* şeklinde değerlendirmelerle de karşılaşmıştır. Katılım süreçlerinde gençlerin ailelerinden olumlu veya olumsuz olarak etkilendiği yerel yönetimlere katılımında önem arz ettiği görülmektedir. Adaylardan 14’ü siyasete katılım sürecinde ailelerinin etkisine vurgu yapmıştır. 3’ü ise aileden ziyade gençlik yıllarında tanıştığı siyasi figürlerin katılım süreçlerine etki ettiğini belirtmiştir.

3.2.3. Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımı Sürecinde Dahil Oldukları Mekanizmalar

Katılımcılara yerel yönetimlere ve siyasal katılım bağlamında sorular yöneltildiğinde farklı bakış açılarıyla karşılaşmıştır. Adaylar katılım süreçlerinde gençlik yıllarının başlangıcında daha çok dijital platformlardan desteklemeyle başlayan sürecin yerel örgütlenmelerle aktif bir destekleme biçimine evrildiğini dile getirmektedir.

Bu kapsamda: *“İlgim ilk olarak sosyal medya ile başladı. Şu anda desteklediğim partinin doğru olarak tanıtılmadığı düşünüyorum. Bu çerçevede ilk zamanlarda sosyal medyada mücadele ettim. Sonrasında mitinglere katıldım daha sonra parti teşkilatlarında görev aldım. Bunun yanında elbette oy vermeyi ihmal etmedim”* (Katılımcı G17 ile yapılan görüşme, 09.03.2023).

Yine adaylarla yapılan görüşmelerde sivil toplum kuruluşları ve kent konseylerinin yerel yönetimlere katılımı etkisinin olduğu görülmüştür. Bilindiği üzere kent konseyleri yerel yönetimlere katılımı artıran ve ortak akıl anlayışı temelleri üzerine kurulmuş yapılardır. Bu çerçevede özellikle kent konseylerinde gerek gençlik meclisi gerekse kadın meclislerinde yer alan adaylar, konseylerin yerel karar alma mekanizmalarına etki edilebilmesi açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Konuyla ilgili olarak: *“Üniversite yıllarımda farklı sivil toplum kuruluşlarında görev alma fırsatı yakalamıştım. Daha sonrasında bir arkadaş grubuyla birlikte kent konseyi gençlik meclisi genel kuruluna üniversite topluluğumu temsilen katılım gösterdi. Böylelikle kent konseyi ile ilk tanışmam gerçekleşti sonrasında kent konseyi yürütme kurulunda görev alarak yerel yönetimlere dair ilgim arttı.”* (Katılımcı G2 ile yapılan görüşme, 09.11.2022). Yerel yönetimlere katılım açısından önemli bir mekanizma olan kent konseylerine dair yapılan bir araştırmaya göre, meclis üyelerinin algısı daha çok belediye başkanı ile aynı partiden bireylerin kent konseylerinde yer alabildiği şeklindedir (Güler, 2015).

Katılımcılara yöneltilen “Gençlik döneminizde siyasal katılıma yönelik hangi mekanizmaları kullandınız?” sorularına verilen cevaplar incelendiğinde çoğunun farklı mekanizmalarla katılım süreçlerine adapte oldukları görülmektedir. Görüşülen adaylar arasından 3’ü kent konseylerini bir katılım mekanizması olarak gördüğünü belirtmiştir. Katılımcıların tümü ise “oy verme” mekanizmasını aktif olarak kullandıklarına değinmişlerdir. 5 katılımcı ise “sivil toplum” kuruluşlarında görev aldığını belirterek yerel siyaset anlamında bu kuruluşların önemine dikkat çekmiştir. Sivil toplum kuruluşları yerel demokrasilerde katılımı arttıran ve ortak yönetim anlayışına katkı sunan yapılar olması sebebiyle yerel yönetimler açısından önemlidir (Kaypak, 2012: 187). Yine katılım mekanizması olarak ele alabileceğimiz dijital platformlar yaşları itibarıyla aşına olan adayların kullandıkları başka bir yoldur. Gerek belediyelerin çalışmalarının takip edilmesi gerekse mevcut belediye başkanına ulaşabilmek açısından da sosyal medya kullandıklarını belirtmişlerdir. Yerel yönetimlere katılım sürecinde en önemli faktörün

ilçe yapılanmaları olduğu bu noktada da adaylar tarafından dile getirilen bir husustur. G22 bu anlamdaki fikrini şöyle aktarmıştır: *“24 yaşında ilçe yönetiminde yer aldım. Onun öncesinde hem yerel hem de genel seçimlerde sandıklarda görev aldım. Çeşitli gençlik kamplarına katıldım. Örgütün yaptığı programlara katılım gösterdim”* (Katılımcı G22 ile yapılan görüşme, 09.03.2023).

3.2.4.Gençler İçin Bir Katılım Mekanizması Olarak Belediye Meclis Üyelikleri

Çalışmamıza destek olan genç belediye meclis üyeleri ile gerçekleştirilen görüşmelerde belediye meclis üyeliği görevinin gençler açısından katılıma dair etkisi üzerinde sorular yöneltilmiştir. İlk etapta meclis üyelerine gençlerin siyasal katılımı ne ifade ettiği sorgulanmış daha sonrasında da *“Belediye meclis üyeliklerinin gençlerin yerel yönetimlere katılımında etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?”* şeklinde tezin temelini oluşturan aynı eksenlerdeki sorular yöneltilmiştir. Bu sorular neticesinde adayların neredeyse hepsi *“gençlerin süreçlerde bulunması gerektiğini ve söz hakkı sahibi olması gerektiğini”* dile getirmiştir.

Adayların tümü gençlerin siyasete katılımının önemine vurgu yapmanın yanında yerel yönetimlerde görev almasının da gelecek için önemli olduğunu savunmuştur. Özellikle gençlerin katılım süreçlerinde rol alarak ortaya koyacakları politikalarda fark yaratacağı savunulmuştur. Ancak katılımın artırılması için gençlerin yerel yönetimlere olan ilgisinin önem arz ettiği savunulmuştur. Çünkü genç bireylerin yerel yönetimlere katılımının “farkındalık” ve “istek” ile başladığı sonrasında ise bunun “harekete geçme” ile devam ettiği değerlendirilmiştir. Bu konuda G19 süreci: *“Gençler geleceği konusunda daha bilinçli karar alabiliyor ve yönetimde söz sahibi olabiliyor. Gençlerin bu tip süreçlerde daha fazla bilinçlendirilmesi önem arz ettiğini düşünüyorum. Bunun yanında gençlere sunulan imkanları değerlendirdiklerini görüyorum gerek milletvekilliği gerekse yerel seçimlerde aday adayı olarak bunu kanıtlıyorlar”* şeklinde açıklamıştır (Katılımcı G19 ile yapılan görüşme, 05.12.2022).

Adaylar belediye meclis üyeliği görevinin gençlerin katılımı açısından önemli olduğunu düşünmekle birlikte gençlerin gelecekte siyaset sahnesinde söz sahibi olmaları için bir basamak olarak da düşünenler bulunmaktadır. Siyasetin bir yolculuk olduğu ve başladıktan sonra üzerine katılarak ilerlenmesi gerektiğini savunun adaylar da

görülmektedir: “Gençlerin bana göre siyasette etkin olması zorunlu bir durum. Eğer gençler bu siyasete entegre olmazsa katılım göstermezse siyaset rutin ve dinamiğini kaybetmiş bir şekilde hayatını devam ettirmek zorunda kalıyor. Bana göre günümüzde “z kuşağı” diye tabir ettiğimiz gençler hem iş süreçlerinde hem de siyasi süreçlerde etkisinin olduğunu düşünüyorum. Onlar bizden çok farklı şekilde gündemi okuyor ve analiz edebiliyor. Hatta gelecekte siyasetin devamlılığı için de katılım göstermeleri gerektiğini savunmaktayım. Son olarak gençlerin katılım süreçlerinde yer alarak siyasete farklı bakış açısı katacağını düşünüyorum” (Katılımcı G18 ile yapılan görüşme, 09.03.2023).

Mülakata katılanlar adaylardan bazıları ise gençlerin katılımını yetersiz bulduğunu ve gençlerin siyasal katılım süreçlerindeki mekanizmaları dar anlamda kullandıklarını belirtiyor: “Gençlerin siyasal katılımını çok zayıf buluyorum. Sosyal medya üzerinden yapılan katılımın yetersiz ve bilgi konusundan eksik olduğunu düşünmekteyim. Gençler hangi parti olursa olsun görev alma açısından bana etkisiz gelmekte. Gençlerin ne yapıp ne edip katılımını sosyal medyadan daha fazla aşamaya getirmesini düşünüyorum.” (Katılımcı G8 ile yapılan görüşme, 28.02.2023).

Gençlerin katılım olgusunu değerlendirmek üzere belediye meclis üyeliklerinin yerel yönetimlere katılımında etkisi adaylara sorulduğunda ise 23 adayın da belediye meclis üyeliklerinde gençlerin yer almasının diğer gençlere motivasyon sağladığı ve genel anlamda siyasal katılımı olumlu etkisi olduğuna dair fikirlerini dile getirmiştir. Adaylar meclis üyesi seçildikten sonra alınacak kararlarda ve gençlerle ilgili durumlarda söz sahibi olduklarını hatta bazen gençlerin kararlarda son sözü söylemekte etkili oldukları belirtilmiştir. G12 konuyla ilgili olarak: “Tabi ki etkili. Belediye meclisi denilen kurumlar yerel yönetimlerin TBMM’si gibi görebiliriz. Her belediye meclis üyesi yerelin milletvekili olarak görev alıyor. Biz yalnızca tanıdıklarımızı değil herkesi temsil ediyoruz. Bu açıdan gençler için temsiliyet açısından önemli bir basamak olduğunu düşünüyorum.” (Katılımcı G12 ile yapılan görüşme, 10.03.2023).

Yine belediye meclis üyeliğinin gençlerin katılımını destekler bir yapısının olduğu ve mevcut seçilmiş genç üyelerin çevresindeki gençlerin motivasyonunu artırmakla beraber katılım süreçlerine de teşvik ettiği görülmektedir. Bununla ilgili olarak G6 konuyu şöyle değerlendirmekte: “Belediye meclis üyeliklerin gençlerin yerel yönetimlere katılıma katkısının çok büyük olduğunu düşünüyorum. Çünkü ben belediye meclis üyesi

olduktan sonra gençlere örnek olduğumu düşünüyorum” (Katılımcı G6 ile yapılan görüşme, 22.12.2022). Gençler birçok konuda olduğu gibi yerel yönetimlere katılımında da akranları ile etkileşim halinde olduğu görülmektedir. Özellikle çevresinde bu tür görevler alan gençler olduğunda kendilerinin de siyasete ve yerel yönetimlere olan ilgisinin arttığı görülmektedir.

Yapılan nitel araştırma çerçevesinde yerel yönetimlere gençlerin katılımında belediye meclis üyeliklerinin etkisi incelendiğinde görevli olan tüm genç meclis üyeleri süreçte söz hakkı alabildiğini vurgulamıştır. Bununla beraber 1 genç meclis üyesi belediye başkan yardımcısı olarak görev aldığı için belediyenin üst yönetiminde de gençlerin katılımının arttığını 3 belediye meclis üyesinin ise aynı zamanda büyükşehir belediye meclis üyesi olarak görev aldıkları için tüm il genelinde alınan kararlarda söz sahibi olabildikleri görülmüştür. Özellikle genç meclis üyelerinin çoğunluğu kendilerinden sonra gelen gençleri için de yol açtıklarını ifade etmiştir. Ancak yapılan görüşmelerde belediye meclis üyelerinin seçilme yaşına dair adaylara yöneltilen soruda ise 10 belediye meclis üyesi 18 yaşın erken olduğunu belirtmiştir. Bunlardan 3’ü özellikle üniversite bitirme yaşı olan 23-25 yaş arasının daha uygun olabileceğini vurgulamıştır. Ancak 13 belediye meclis üyesi seçilme yaşının 18’e indirilmesini doğru olduğunu vurgulamıştır. Bu konuyla ilgili olarak G6 adayı aslında özetleyici bir ifade kullanarak *“seçen seçilebilmelidir”* değerlendirmesi ile 18 yaşa indirilmesinin katılım açısından önemine dikkat çekmiştir. (Katılımcı G6 ile yapılan görüşme, 22.12.2022).

Görüşmelerde bazı meclis üyeleri 18 yaşın tecrübe anlamında yetersiz olduğunu vurgulamıştır. Bu görüşü savunan meclis üyelerinin tümü 25 yaş ve üzerinde seçilen meclis üyeleri olduğu görülmektedir. Tecrübenin belediye meclis üyesi seçilecek gençler tarafından elde edilmesinin önemli olduğunu vurgulayan G22 konuyla ilgili olarak: *“Ben 18’i biraz genç buluyorum. Gençlere her zaman saygım var ama en azından üniversite süreçlerinin tamamlamış olmasını tercih ediyorum. Görev bilinci ve sorumluluğa daha uygun oluyorlar o yaşlarda”* şeklinde değerlendirme yaparak tecrübe ve birikime dikkat çekmiştir (Katılımcı G22 ile yapılan görüşme, 09.03.2023).

3.2.5. Belediye Meclis Üyesi Olan Gençlerin Akran Grubundan Aldığı Tepkiler

Araştırma kapsamında görüşülen belediye meclis üyelerine çevrelerinden farklı tepkiler gösterildiği görülmektedir. Bu anlamda aile ve çevresel faktörlerin tepkisinin siyasi düşünce ve tutumlarına göre şekillendiği anlaşılmaktadır. Ancak genel anlamda görüşme yapılan meclis üyelerinden alınan geri dönüşlere göre çevrelerinden olumlu tepkilerle karşılaşmışlardır. Bu çerçevede gelen tepkiler gençlerin yerel yönetimlere katılımını destekler nitelikte bir motivasyon sağlamıştır. Buna göre yapılan mülakatlarda genç belediye meclis üyelerinden G15: *“Ailemden hep iyi tepkilerle karşılaştım çünkü babam çok eski zamanlardan beri CHP’yi destekliyor hatta örgütte görev aldığı zamanlarda oldu. Böyle olunca meclis üyesi olarak aday olduğumu duyan akrabalarımız ve arkadaşlarımız hep destekleyici yorumlar da bulundu.”* (Katılımcı G15 ile yapılan görüşme, 13.03.20223). Genel anlamda siyasal duruş ve tercihler adayların etrafındaki bireylerle benzer şekillendiği görülmektedir. Bununla birlikte gençler yerel yönetimlere katılım göstermek istediklerinde çevresinin desteklediği siyasal ideolojiye paralel partiler ile yol yürüdükleri görülmektedir. Böylelikle katılıma ilişkin tepkiler çoğunlukla olumlu ve destekleyici olduğunu G6 şu şekilde belirtmiştir: *“Bu durumu takdir eden ve başarı olarak gören birçok büyüğümden bu noktada güzel sözler duyduk. Açıkçası helal olsun diyenler var. Yani 29 yaşında 30 yaşında kendinizi geliştirmişsiniz. Bu yaşlarda meclis üyesi olmuşsunuz dediler”* (Katılımcı G6 ile yapılan görüşme, 22.12.2022).

Gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyelikleri özelinde gelen tepkiler değerlendirildiğinde adayların kişilikleri ile de alakalı olarak değişiklik gösterdiği görüşmüştür. Sosyal anlamda aktif ve esnafılık yapan adaylar çevresinden daha çok tepki aldığı görülmektedir. Yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyesi olarak seçilen gençlerle yapılan mülakatlarda çevreden alınan tepkilere dair çoğunlukla olumlu cevap gelse de 3 meclis üyesinin konuyla ilgili olarak sorulan *“Belediye meclis üyesi olduğunuz için akranlarınız/yakınlarınız tarafından herhangi bir olumlu ve olumsuz tutumla karşılaştınız mı?”* sorusuna bazı olumsuz tepkilerle karşılaştıklarını belirtmişlerdi. Bu tepkiler özellikle arkadaş gruplarından gelmekle birlikte çekirdek aile üyeleri daha yapıcı tutumlar sergilediği görülmektedir. Tepkilere örnek olarak G10 süreci şöyle özetlemiştir: *“Çoğunlukla olumlu tepkilerle karşılaştım. İnsanlar beni çok*

destekledi. Bazı arkadaşlarım farklı görüşten olduğu için uzaklaştıklarımız oldu” (Katılımcı G10 ile yapılan görüşme, 03.03.2023).

Adaylar yerel yönetimlere katılımında aldıkları tepkilerden etkilendiğini açıkça belirtmiştir. Bazı durumlarda farklı görüşlere mensup çevrelerden gelen olumsuz tepkiler adayların motivasyonunu düşürmüştür G19 bu durumu şöyle anlatmıştır: *“Çekirdek ailem dışında olumsuz tepkilerle karşılaştım. Çünkü bizim ailemizde farklı görüşler vardır. Bu sebeple bazı akrabalarımızla aramıza küslükler bile girdiği oldu maalesef”* (Katılımcı G19 ile yapılan görüşme, 05.12.2022). Yine adayların belediye meclis üyesi olduktan sonra karşılaştıkları başka bir durum ise bazı çıkar amaçlı odaklar tarafından yerel yönetimlerdeki “rant” kavramına ortak olmak için adaylara yakın davrandıkları tespit edilmiştir. (Katılımcı G16 ile yapılan görüşme, 14.03.2023).

5 belediye meclis üyesi görüşme esnasında bu soruya “olmadı, iyi tepkiler aldım, almadım vb. gibi kısa cevaplar vererek konu hakkında ayrıntılı fikir beyan etmemeyi tercih ettiği görülmektedir.

3.2.6. Belediye Meclislerindeki Genç Oranına Dair Değerlendirme

Yerel yönetimler özelinde belediye meclislerinde gençlerin katılımını artırmanın önemine dikkat çeken *“Belediye meclislerindeki genç sayısını nasıl değerlendiriyorsunuz?”* sorusuna 23 meclis üyesi de yetersiz olduğu yönünde fikir belirtip artırılmasını dile getirmiştir. 2 meclis üyesi ise sayının kendi belediyesinden bakıldığında yeterli olduğunu dile getirmiştir. Gençlerin belediye meclislerinde daha çok yer alabilmesiyle beraber bir lobi oluşturabilecekleri ve farklı niteliklere sahip gençlerle karar alma mekanizmalarına daha net etki edilebileceği savunulmuştur.

5 belediye meclis üyesi, görüşmeler çerçevesinde partiler tarafından uygulanan kotayı vurgulayarak gençlerin görev almasını artıracak şekilde kararlar alındığını belirtmiştir (Katılımcı G7 ile yapılan görüşme, 28.02.2023). Aynı zamanda bu kota – kontenjan konusunu belirten meclis üyelerinin hepsi partilerin ilçe teşkilatları veya örgütlenmelerinde görev aldığı görülmektedir. Adaylar kota uygulamalarını olumlu olarak yorumlasalar da bunun yetersiz olduğunu ilçedeki genç sayısını temel alan uygulamalarında getirilebileceğini savunmuşlardır. Konuyla ilgili olarak G7 durumu şöyle değerlendirmiştir: *“Yeterli değil. Çünkü nüfusa göre oranlamak gerektiğini*

düşünüyorum. Kotalar genelde 4 kişiden 1 i gibi değil de 30 bin kişiye 1 genç gibi sınıflandırmalar yapılabilir” (Katılımcı G7 ile yapılan görüşme, 28.02.2023).

Mülakat gerçekleştirilen adayların katılımın artması için yerel yönetimlerde görev alan gençlerin sayısının da artması gerektiğini belirtmektedir fakat bulundukları belediye meclislerinde tek başlarına kalmalarından ötürü bazı durumlarda problemler yaşamaktadırlar. Özellikle gençler açısından politika üretmek için yaptıkları girişimlerin desteklenmesinde yalnız kaldıklarını belirtmişlerdir. Meclislerde genç sayısının artmasıyla birlikte önerilerin daha çok destekleneceği ve karar alıcıların daha rahat ikna edilebileceğine dair görüş belirten G19 gençlerin süreçte katkılarına şu şekilde dikkat çekmiştir: *“Maalesef benim ilçemde benden başka genç yok. Bu sayı ne denli yetersiz olduğun görmekteyiz. Gençlerin Türkiye’ye katacaklarının daha fazla olduğunu düşünüyorum. Bu sebeple bu sayının artırılması gerekiyor. Bir de yalnız başıma bazı şeyleri savunmam güç oluyor. Yanımda birkaç genç meclis üyem daha olsa rahat hareket edebilirim diye düşünüyorum” (Katılımcı G19 ile yapılan görüşme, 05.12.2022).*

Genç adaylara görüşmeler sırasında belediye meclis üyelerinin belirlenme sürecinde nasıl bir yol izlendiği sorulduğunda alınan cevaplara göre; *“nüfuslu kişiler, tanınır iş adamları, partide görev alanlar, önceki dönemlerde yerel yönetimlerde görev alanlar, aile bağı ile referansa sahip olanlar ve belediye başkanının yakınları şeklinde sıralama yapılabilmektedir. Bu sınıflara mensup üyelerin seçilirken belirli dağılımlar yapılarak meclis üyeliği listelerinde yer verilmektedir. “(Katılımcı G24 ile yapılan görüşme, 15.03.2023).* Meclis üyelerinin belirlenme sürecinde uygulanan kotaların arasında cinsiyete dair kotalarda bulunmaktadır. Bu kapsamda özellikle kadınların yerel yönetimlerdeki temsilinin eksikliği, bunun ortadan kaldırılması ve kadınlar ile erkeklerin temsiliyetinin eşitlenmesi için bazı adımlar atılmaktadır. Bu adımlarda genç kadınlar için pozitif ayrımcılık ve kota uygulamaları karşımıza çıkmaktadır (Sancar-Üşür, 2000: 199-200). Bu çerçevede yapılan bir araştırmada belediye meclis üyesi adaylarının belirlenmesinde siyasi partilerin il başkanlarının rolü önemlidir. Hatta tüm partilerin il başkanlarının belediye meclis üyeleri üzerinde söz sahibi olduğu ve karar alma süreçlerinde etki ettiği görülmektedir (Sezik, 2017: 76).

3.2.7. Belediye Meclis Üyelerinin Gençlere Erişimi ve Karar Alma Süreçlerindeki İkili İlişkiler

Çalışma kapsamında yerel yönetimlere katılım açısından belediye meclis üyelerinin gençlere nasıl ulaşabildiklerine dair soru yöneltildiğinde 4 aday haricinde hepsi maalesef belediye meclis üyelerinin gençlere ulaşamadığını vurgulamıştır. Bunun başlıca sebeplerinin arasında toplantıdan toplantıya mecliste bulunulması, gençlerle ortak bir platformda buluşulamaması ve gençlerin belediyelere mesafeli olan bakış açısı şeklinde sıralama yapılabilmektedir. Konuyla ilgili olarak G4: “*Gençlere ulaşabilmek için belediye meclislerinin herhangi bir tema noktası olduğunu görememekteyiz*” (Katılımcı G4 ile yapılan görüşme, 07.12.2022). Adaylar meclis üyelerinin aslında karar alma aşamasında yetkisinin fazla olmasına rağmen görev alanlarının belediye binasının sınırlarını aşmadığını ve hareket alanının kısıtlı olmasından yakınmıştır. Ancak nadir olarak bazı adayların siyasi parti gençlik kollarından (örgütlenmelerinden) gelmeleri sebebiyle belirli gruplar özelinde gençlik toplantıları yapabildiklerine değinmişlerdir.

G17 seçildikten sonra gençlere ulaşabilmelerinin önünde bazı engellerin çıktığından bahsetmiştir. Bu tip gençlik programlarının daha çok belediyenin üst yönetimini oluşturan başkan ve başkan yardımcıları tarafından koordine edildiğini bu sebeple meclis üyelerine çeşitli siyasi planlar doğrultusunda gençlerle buluşmasına imkân tanınmadığını değerlendirmiştir (Katılımcı G17 ile yapılan görüşme, 09.03.2023).

Gençlere ulaşılabilirdiğini savunan belediye meclis üyeleri daha çok kendi girişimi veya parti teşkilatları aracılığıyla bunun gerçekleşebileceğini vurgulamıştır. Aynı meclis üyelerine belediye başkanınız yerel yönetimlere gençlerin katılımına ilişkin nasıl bir yol izliyor diye yönelttiğimizde çoğunluğu olumlu görüş belirtse de bazı belediye meclis üyeleri siyasi parti farklılıklarından dolayı süreçlerde yeterince söz hakkı sahibi olamadığını belirtmiştir (Katılımcı G3 ile yapılan görüşme, 06.12.2022).

Adaylara yöneltilen diğer bir soru ile mevcut belediye yönetimlerinin gençlerin katılımını ne derecede desteklediğine dair cevap arandığında ise çoğunluğu belediye başkanlarının kendilerine birçok konuda destek olduğunu ve gençlere değer verdiğini belirtmektedir. Ancak 3 aday ise belediye başkanlarının kendilerine çeşitli sebeplerden ötürü yerel karar alma süreçlerinde olumsuz tavır sergilediğini belirtmiştir.

Gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyesi olarak seçilmek ilk adım olarak nitelendirilebilir. Sonrasında ise gençler politika yapım süreçlerinde aktif rol alabilmesi için mevcut üst yönetimlerin desteklemesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu konuda belediye meclis üyeleri toplantılarda gündeme özgürce önerge verebilmektedir fakat bu önergelerin işleme alınabilmesi için belediye başkanının iradesine ve desteğine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Hatta bazı durumlarda belediye başkanı ile aynı partiye mensup olmanın gençler açısından daha avantajlı olduğunu G1 şöyle aktarmaktadır: *“Genç olarak seçilsek de bazen belediye meclislerinde sesimizi tam anlamıyla duyuramıyoruz. Çünkü başkanla farklı siyasi görüşten olunca ne önerirsek önerelim direk grup olarak olumsuz oy kullanıyorlar ve projelerimizin önüne geçiliyor. Ne yazık ki bu durum bizim için olumsuz bir süreç karşımıza çıkarıyor”* (Katılımcı G1 ile yapılan görüşme, 30.11.2022).

Bazı belediye başkanlarının yaş olarak genç olması da süreçte katılımın destekleyici etmenlerden olduğu görülmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediye başkanları ilçelerindeki nüfus ile orantılı olarak en fazla 4 meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005). Bu kapsamda gençlerin yerel yönetimlere katılımını desteklemek ve söz sahibi olmasını sağlamak için belediye başkanları genç belediye meclis üyeleri arasından da belediye başkan yardımcısı görevlendirdiği görülmüştür. Böylelikle gençler belediyelerin üst yönetim kadrolarında da kendine yer bularak bazı proje ve programları daha rahat hayata geçirebildikleri görülmektedir.

Adaylardan G10 gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye başkanının mevcut siyasi görüşüne yakın gençler ile yol yürüdüğünü ve onlardan gelen taleplere daha sıcak baktığını savunmuştur ve bu durumu: *“Başkanımız bizim direk götürdüğümüz projelerde biraz daha mesafeli davranmakta. Daha çok kendi çevresindeki gençlere yönelik faaliyetler yapmaktalar”* şeklinde özetlemiştir (Katılımcı G10 ile yapılan görüşme, 03.03.2023).

3.2.8. Gençlerin Belediye Meclislerine Katılımını Artıracak Öneriler

Belediye meclislerinde gençler açısından verimliliğin çoğaltılması için yerel yönetimlerdeki genç temsiline artırılması önemli bir husustur. Gençleri yerel siyasete daha fazla dahil edebilmek için bunların toplum tarafından desteklenmesi ve talep

edilmesi önemli bir noktadır. Çalışmamız kapsamında belediye meclis üyelerine gençlerin yerel yönetimlere katılımını artırmak için belediye meclislerinde ne gibi kararlar alınabilir ve çalışmalar yapılabilir sorusu yöneltilmiştir. Gençlerin yerel yönetimlere katılımının artırılması için adaylar çoğunlukla ilk etapta sürece dair “ilgi”nin artırılması gerektiğini savunmuşlardır. Gençler ve belediye arasındaki ilişkinin artması için öncelikli sosyal projelere ağırlık verilmesi gerektiği adaylar tarafından savunulmaktadır.

Adaylarla yapılan görüşmelerde “Gençlere yönelik bilinçlendirme faaliyetleri düzenlemek” katılımı artıran diğer bir unsurdur. Yerel yönetimler, gençlere yönelik bilinçlendirme faaliyetleri düzenleyerek gençlerin yerel yönetimlerin işleyişi ve karar alma süreçleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayabilirler. Bu durum, gençlerin karar alma süreçlerine katılımını artırarak, gençlerin yerel yönetimlere olan güvenlerinin de artmasını sağlayacaktır. Gençlerin yerel yönetimlere katılımını teşvik etmek önem arz etmektedir. Gençlerin yerel yönetimlere katılımını teşvik etmek için gençlik meclisleri, gençlik kulüpleri veya gençlik forumları gibi platformlar oluşturulması ve bu platformların, gençlerin yerel yönetimlere olan katılımlarını artıracak ve gençlerin görüşlerini yönetim kararlarına dahil etmelerini sağlayacak şekilde desteklenmesi gerekmektedir (Katılımcı G2 ile yapılan görüşme, 09.11.2022).

Gençlerin katılımının artırılması için ilgi alanlarını dikkate alınması gerekmektedir. Mülakat sırasında adaylar, gençlerin ilgi alanlarına göre faaliyetler düzenlenerek, gençlerin yerel yönetimlere olan katılımları teşvik edilebileceğini savunmuştur. Örneğin, gençlerin spor, sanat, kültür ve çevre gibi konulara ilgi gösterdikleri göz önüne alınarak, bu alanlarda faaliyetler düzenlenebilir ve gençlerin bu faaliyetlere katılarak yerel yönetimlerle etkileşimleri artırılabilir. Bu duruma ilişkin G16 şu şekilde bir değerlendirme yapmıştır: *“Gençler için proje yarışmaları düzenlenebilir. Gençlerin belediyelerden beklentileri üzerine birtakım anketler düzenlenerek taleplerine göre adımlar atılabilir”* (Katılımcı G16 ile yapılan görüşme, 14.03.2023).

Bunun yanında 3 meclis üyesi kent konseyi gençlik meclislerinin desteklenmesi gerektiğini çünkü gençlik meclislerinin farklı görüşleri dile getirerek ve öneriler sunarak yerel yönetimlerin kararlarına doğrudan katkıda bulunabildiklerini savunmaktadır. Bu

durum gençlerin yerel yönetimlere olan ilgilerini artırarak katılım oranlarını yükseltecektir (Katılımcı G8 ile yapılan görüşme, 28.02.2023). 2 meclis üyesi ise belediye meclis toplantılarının canlı olarak yayınlanmasını ve dijital platformlar üzerinden gençlerin katılımı konusunda bir farkındalık oluşturulabileceğinden bahsetmiştir. 4 meclis üyesi ise bu konuda aklına bir fikir gelmediğini beyan etmiştir.

3.3. Gençlerin Yerel Yönetimlere Katılımında Belediye Meclis Üyeliği Görevine Dair Genel Değerlendirme

Gençlerin yerel yönetimlere katılımına geniş bir perspektiften baktığımızda en büyük problemin süreçlere ilgi ve merak olduğunu görmekteyiz. Bu anlamda gençlerin yerel yönetimlere katılımını arttırmak için ilk etapta bilinçlendirme ve ilgiyi artırıcı adımların atılması gerekmektedir. Yapılan görüşmeler ve araştırmalar neticesinde yerel yönetimlerin gençlerin ilgisini çekmek için çoğunlukla sportif faaliyetlere ağırlık verdiği, gençlerin yerel yönetimlere katılma arzusunu artıracak sosyal ve eğitimsel projelerde yetersiz kaldığı görülmektedir. Bazı belediyelerin bünyesinde kurulan kent konseyi gençlik meclisleri ise yerel yönetimlere katılımın arttırılmasında başlıca bir lokomotif görevi görmesi ve gençlerin gerek yönetim gerekse yerel süreçlere olan ilgisinin arttırılmasında önem arz etmektedir. Özellikle kent konseyi gençlik meclisinde görev alan gençlerin üst yöneticiler ile olan ilişkileri ve yerel yönetimlere olan ilgisi sebebiyle belediye meclis üyesi olarak aday olmalarının daha olası olduğu görülmüştür. Denizli, İzmir ve Aydın illerinde bulunan gençlik meclisleri bu açıdan destekleyici rol üstlenmektedir ve diğer illerde de gençlerin yerel yönetimlere katılımının artması için bu konudaki girişimlerinin olması gerekmektedir.

Ege Bölgesi'ndeki gençlerin belediye meclis üyesi olarak yerel yönetimlere katılma sürecinde aile ve tanınırlık faktörlerinin etkisinin önemli olduğu görülmüştür. Ancak gençlerin yaşları itibarıyla tanınırlıklarının az olması sebebiyle çoğunlukla aile geçmişlerinin veya soy isimlerinin tercih edilme aşamasında etkisinin büyük olduğu tespit edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında gençlerin tek başlarına yerel yönetimlere katılmasının zor olduğu, ailelerinden ve çevrelerinden aldığı desteklerin katılımı etkin bir rol oynadığı söylenebilir. Ailenin yanında gençlerin çevresinden aldığı tepkilerin de önemli olduğu görülmüştür. Özellikle akranları tarafından desteklenen adaylar belediye meclis üyeliği sürecinde, gençler için daha aktif ve verimli çalışmalarda bulunabilecekleri tespit

edilmiştir. Çevre faktörünün etkisi yalnızca içsel açıdan değil dışsal anlamda da yerel yönetimlere olan ilginin artmasına, gençlerin meclis üyesi olduğunu gören akranlarının süreçle ilgili sorular yöneltip gelecekte kendileri için de bunun bir katılım mekanizması olarak kullanılabileceğine dair fikirleri güçlendirmektedir.

Görüşmeler sırasında elde edilen diğer bir bulgu ise, belediye meclis üyeliği sürecinde siyasi partilere ait gençlik yapılanmalarında görev almanın katılım süreçlerinde kolaylaştırıcı etkisinin olduğudur. Yerel Siyasette partilerin il başkanı ve ilçe başkanı daha sonrasında belediye başkanı olarak görev yapma yönelimlerinin fazla olması sebebiyle bu yöneticiler, meclis üyesi seçimlerinde de parti yapılanmalarında eskiden birlikte çalıştığı gençleri tercih ettiği görülmüştür. Bu açıdan gençlerin aktif siyasette rol alması ve parti örgütlenmelerinde gönüllü olarak çalışması ileriye dönük yerel yönetimlerde görev alarak politika yapım süreçlerine etki etme olasılığını artıracaktır.

Genel seçimler gibi yerel seçimler için de seçilme yaşının 18'e düşürülmesi ile birlikte belediye meclislerinde görev alma fırsatı artmıştır. 2019 Mahalli İdareler Seçimi'nde daha önce 25 yaş sınırından ötürü seçilemeyen 6 bin 485 genç belediye meclis üyesi aday olarak seçime girme fırsatı yakalamıştır. Bu çerçevede aday olup seçilen gençler ise belediye meclislerinde politika yapım süreçlerinde ve karar alma mekanizmalarını etkilemede söz sahibi olma şansı yakalamışlardır. Çalışma kapsamında adaylar, gençlerin meclis üyeliği görevine başvurduklarını fakat seçilebilecek sıralardan aday gösterilen genç sayısının az olduğunu vurgulamaktadırlar. Bu nedenle belediye meclislerinde gençlerin temsili geçtiğimiz dönemlere göre artış gösterse de meclis bünyesinde gençler için yapılacak projelerde lobi yapmanın zorluğu karşımıza çıkmaktadır. Partilerin genel merkezleri tarafından belirlenen kotalarda gençlerin seçilebileceği sıradan aday gösterilmesi fırsatı kendilerine tanındığı taktirde yerel yönetimlere gençlerin katılımı artacak ve karar alma mekanizmalarına etki edebilme olasılığı çoğalacaktır.

Gençlerin yerel yönetimlere katılımında bir mekanizma olarak kullanılan belediye meclis üyeliği, seçilmenin ötesinde karar süreçlerine daha fazla etki edilebilmesi için üst yöneticiler tarafından desteklenmesi gereken bir olgudur. Belediye meclisleri görev alanı dahilinde karar alma yetkisine sahip olmakla birlikte belediyelerde üst yöneticiler (belediye başkanı ve yardımcıları) birçok konuda son karar mercii olarak hareket

etmektedir. Bu çerçevede genç meclis üyeleri ve üst yöneticiler arasında gerçekleşen uyum ve fikir birliği katılımın önemli bir destekleyicisi rolündedir. Genç belediye meclis üyeleri arasından seçilen belediye başkan yardımcıları ise süreçte gençlerin katılımını artıracak bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Son olarak gençlerin yerel yönetimlere katılımı sürecinde çoğu belediye meclisinde genç belediye meclis üyelerinin toplanıp karar alacağı ve politika üretebileceği bir yapı bulunmamaktadır. Bu kapsamda belediye meclis komisyonları arasında “Gençlik ve Eğitim” komisyonu gibi yapıların kurulması gençlerin yerel yönetimlere katılımını artırıp politika yapım süreçlerinde genç meclis üyelerinin elini güçlendirecektir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türkiye nüfusu baz alındığında genç nüfus, toplam nüfusun %15,3'ünü oluşturmaktadır. Bu anlamda genç ve dinamik bir yapıya sahip ülkemizde gençlerin toplumsal hayatta olduğu gibi siyasal süreçlerde de rol alması önemlidir. Gençler toplumsal gruplar içerisinde enerjisi ve üretkenliği yüksek bir yere sahiptir. Bu kapsamda siyasal katılım süreçlerinde yer almaları ve yerel yönetimlerde görev almaları önemli bir husustur. Sürece demokratik yaklaşım açısından bakıldığında; yerel yönetimlerin eşitlik, katılım ve temsil gibi demokrasideki temel ihtiyaçların hayata geçirilmesinde, toplumların daha özgür olmasında önemli bir etkisinin bulunduğu kabul edilmektedir. Bu durum, yerel yönetimlerin yerel demokrasiler olarak adlandırılmasının temel sebebi olarak belirtilmektedir. Yerel yönetimler gerek halka en yakın kuruluşlar olması gerekse karar alma süreçlerine katılımda önemli bir arabuluculuk üstlenmesi açısından önemlidir. Özellikle belediye meclisleri, farklı nitelikteki bireylerden oluşması, toplantılarının halka açık gerçekleştirilmesi ve vatandaşların katılımına imkân sağlaması açısından yerel demokrasinin önemli bir argümanıdır. Yerel yönetimlerde karar organı olan belediye meclisleri üzerine yürütülen bu çalışmada, meclislerin ve yerel halkın ihtiyaçları, demokratik katılım, temsil gibi hususlarda işlev ve etkileri gençler açısından değerlendirilmiştir.

Belediyeler ulaşılabilirliği ve açıklığı ile katılım açısından gençlere en yakın oluşumlardır. Bu çerçevede belediyeler katılım tabanının yaygın olduğu kurumlar olarak karşımıza çıkmakla birlikte belediye meclisleri geniş tabanıyla yerel katılımın önemli yapılarından. Yerel ölçekte halk tarafından göreve getirilen belediye meclis üyeleri yerel demokrasinin işleyişinde temel unsurlardandır. Bu anlamda belediye meclis üyeleri toplumla ilişki içerisinde olması ve karar verme süreçlerinde etki edebilmesi açısından söz sahibidir. Genel olarak tüm şehirden toplulukları temsil eden oluşum yapısıyla günümüzde belediye meclisleri içerisinde gençler de yer almaktadır. Bu çerçevede, 2017 Anayasa değişikliğinden önce 25 olan seçilme yaşı 2017 ile beraber 18'e düşürülmesiyle gençlerin katılımı hem genel hem de yerel yönetimlerde artış göstermiştir.

İfade edilen bu hususlar doğrultusunda bu çalışmada yerel demokrasi ve yerel katılımın gençler açısından belediye meclis üyelikleri özelinde nasıl şekillendiği araştırılmıştır. 2019 Mahalli İdareler Seçimi ile Ege Bölgesi belediyelerinde (İzmir, Denizli, Afyonkarahisar, Manisa, Uşak, Muğla, Kütahya ve Aydın) meclis üyeliğine

seçilmiş olan 18-30 yaş arasındaki toplam 25 katılımcı ile görüşme sağlanmış, görüşmelerde derinlemesine mülakat tekniği kullanılmış ve çalışma analiz edilmiştir.

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde yerel yönetimlere katılımı belediye meclis üyeliklerinin açıkça gençler tarafından tercih edilen bir yöntem olduğu görülmektedir. Ancak, gençlerin belediye meclislerinde yer alması için birçok engeli aşması gerekmektedir. Bunların arasında gençlerin siyasi süreçlerde yer alması için yeterli bilgiye sahip olmamaları, siyasi süreçlerin genellikle yaşça büyük kişilerin egemenliği altında olması, nepotizm olgusu ve gençlerin oy kullanma oranlarının düşük olması yer almaktadır.

Araştırma çerçevesinde görüşülen genç belediye meclis üyelerinin yerel siyasete ve belediye meclis üyeliğine giden süreçte yaklaşımlarının belirlenmesinde aile faktörünün önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Aile faktörü, gençlerin yerel yönetimlere katılımını etkileyen önemli bir faktördür. Aileler, gençlerin sosyal ve politik katılımına yönelik tutumlarını şekillendirip katılım süreçlerindeki duruşunu etkilemektedir. Eğer aileler, siyasi katılımı destekleyen bir tutum takınıyorsa, gençlerin de siyasi katılım konusunda daha olumlu bir tutum sergilediği görülmektedir. Yine eğitim seviyesi yüksek olan ve iyi gelir düzeyine sahip ailelerin çocukları, genellikle siyasi katılımı daha olumlu bir tutum sergilemekte ve yerel yönetimlere daha fazla ilgi göstermektedirler. Aile faktörünün yanında gençlerin yerel yönetimlere katılımında ve resmi görevlere seçilmesinde siyasi partiler ile olan ilişkileri de önemlidir. Bu çerçevede gençlik kolları, örgütleri ve meclislerinde yer alan gençlerin siyasete ilgi düzeyi yüksektir. İlgi düzeyleri yüksek olan gençler seçimlerde ve süreçlerde daha aktif rol aldıkları için politika yapım süreçlerinde de etki etmesinin daha basit olduğu görülmektedir.

Adayların verdiği cevaplara göre seçilme yaşının 18'e indirilmiş olması gençlerin yerel yönetimlere katılımı açısından olumlu bir durum oluşturmaktadır ve Yüksek Seçim Kurulu verilerine göre daha çok sayıdaki genç meclis üyesinin 2019 yılı itibarıyla aday listelerinde yer aldığı görülmekle beraber bu sayı hala yetersizdir. Bunun için partiler gençlerin katılımını artırmak amacıyla genel merkez kararlarıyla özel kota uygulaması yaptığı tespit edilmiştir. Yerel yönetimlerde gençler için kontenjan ayrılması, gençlerin seçimlerde daha fazla temsil edilmesine yardımcı olmakla beraber gençlerin siyasi

süreçlere katılımını teşvik etmektedir. Her ne kadar gençler için özel kotalar ve seçilme yaşının 18'e indirilmesi gibi uygulamalar destekleyici olsa da pratik anlamında yetersiz olduğu görülmüştür. Özellikle belediyelerin nüfuslarına oranla meclislerde yer alan gençlerin sayısı azınlıkta olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlere giden süreçte genç belediye meclis üyelerinin katılım mekanizmaları açısından tercihleri analiz edildiğinde ise siyasi parti örgütlenmeleri ve gençlik meclisleri karışımına çıkmaktadır. Özellikle yerel yönetimlerde görev almaya giden süreçte birçok meclis üyesinin daha öncesinde partilerin yerel yapılanmalarında görev aldığı ve sonrasında belediye meclis üyesi seçildikleri görülmüştür. Görüşmeler sırasında elde edilen diğer bir bulgu ise adayların medeni durumlarının meclis üyesi adayı olarak gösterilmesinde önem arz etmesidir. Bu durumda adayların açıklamalarına göre partiler meclis üyesi adayı seçerken kişilerin "evli" olmasının bir tercih sebebi olduğuna vurgu yapmıştır.

Çalışma kapsamında görüşülen genç belediye meclis üyeleri seçildikten sonraki görev sürelerinde belediyelerin farklı birimlerinde görev aldıkları ve farklı komisyonlar bünyesinde gençlerin söz hakkı sahibi olduklarını görülmektedir. Bazı meclis üyeleri, meclis bünyesinde gençlerin yer almasıyla birlikte kurulan "Gençlik ve Eğitim" komisyonları ile katılımı artırıcı meclis içi mekanizmaların oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu komisyonlar, belediye meclisi bünyesinde yer alan ve özellikle gençlerin eğitim ve sosyal hayatlarını ilgilendiren konularda çalışan gruplardır. Daha çok meclisteki genç üyelerden oluşan bu komisyon gençlerin belediye meclislerine katılımının artırılması, gençlere yönelik bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi gibi alanlarda politikalar üretmektedir. Bu çerçevede karşımıza gençlerin katılımının desteklenmesi konusunda belediye başkanlarının rolünün önemli olduğu görülmüştür. Başkanların kendi görüşüne ve partisine yakın gençlere değil de tüm görüşten gençlere yönelik destekleyici tutum sergilemesi katılımı arttıracaktır. Karar alma süreçlerine aktif katılımın tek başlarına gerçekleştirilecek bir süreç olmadığını mevcut belediye başkanlarının veya üst yöneticilerin bu konuda destekleyici olması gerekmektedir. Belediye başkanlarının genç meclis üyelerinin yönetim sürecine katılımı üzerindeki etkisi oldukça önemlidir. Belediye başkanlarının gençleri dinlemesi, onların ilgi alanlarını ve sorunlarını anlaması ve buna göre politikalar geliştirmesi için gençlere imkân vermesi, gençlerin belediyeye olan güvenini artırarak onların belediye ile olan ilişkilerini ilerletmektedir.

Bu çerçevede belediye meclis üyelikleri, yerel yönetimlerde karar alma süreçlerinde doğrudan yer alan ve gençlerin siyasi süreçlere aktif katılımını teşvik eden önemli bir mekanizmadır. Belediye meclis üyeleri genel anlamda yerel yönetimlerdeki politikaları ve programları belirler, kararlar alır ve bütçeleri yönetirler. Gençlerin belediye meclis üyeliği ile ilgilenmeleri ve bu pozisyonlara aday olmaları, yerel yönetimlerde gençlerin temsilini artırmaktadır ve gençlerin ihtiyaçlarına daha fazla odaklanılmasını sağlamaktadır. Ayrıca gençlerin belediye meclis üyeliğiyle ilgilenmeleri, gençlerin siyasi süreçlere daha fazla katılımını teşvik etmekte ve gençlerin karar alma süreçlerinde daha etkili bir şekilde yer almalarını sağlamaktadır.

Ege Bölgesi özelinde belediye meclislerinde gençlerin temsilinin ve katılımının artırılmasına katkı sağlayacak faaliyetler konusunda elde edilen bulgular sonucunda somut adımların neler olabileceği noktasında değerlendirme yapıldığında;

İlk adımda farkındalık yaratılması ve gençlerin ilgisinin yerel yönetimlere çekilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede belediye meclislerine katılımı teşvik etmek açısından toplantıların dijital platformlarda yayınlanması önemlidir. Gençler açısından yerel yönetimlere katılımın artmasında dijital platformlarda önemli bir göreve sahiptir. Özellikle sosyal medya gençlerin politikaya olan ilgilerini artırmakta ve gençlerin siyasi süreçlere daha fazla katılımını teşvik etmektedir. Sosyal medya platformları, gençlere siyasi partilerin politikalarını, belediyelerin hizmetlerini ve seçim kampanyalarını takip etme imkânı sunmaktadır. Sosyal medyanın yerel yönetimler üzerindeki etkisi, gençlerin yerel yönetimler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalarına ve yerel yönetimlerin politikalarını tartışmalarına imkân sağlayacaktır.

Gençlerin yerel yönetimlere katılımını artırmak açısından belediyeler özelinde gençlik meclislerinin kurulması, gençler ve belediyeler arasında bir köprü görevi görmektedir. Gençlik meclisleri ile birlikte katılım, lise düzeyinden başlayarak daha geniş bir tabana yayılmasını sağlayacaktır.

Gençlere yerel yönetimlerde staj, gönüllülük gibi fırsatlar sunulmalıdır. Bu sayede gençler, yerel yönetimlerin nasıl çalıştığını ve karar alma süreçlerine nasıl dahil olabileceklerini öğreneceklerdir.

Belediye meclislerinde görev alan gençlerin üst yönetim tarafından desteklenmesi karar alma süreçlerine katılımı kolaylaştırarak gençlerin yalnızca teoride değil pratikte de söz sahibi olmasını imkân verecektir.

Genç belediye meclis üyelerinin kendi aralarında bir araya gelerek, gençler için projeler ortaya koyması ve karar alıcıları etkilemesi gerekmektedir.

Partilerin genel merkezleri tarafından gençler için ayrılan kota ve kontenjan uygulamalarının esnetilmeden uygulanması ve gençlerin bu konuda başvurması için desteklenmesi,

Belediye meclis üyesi seçilen gençlerin belediye başkan yardımcısı, encümen üyesi veya komisyon başkanı gibi görevlere getirilerek kendilerine hareket alanı tanınması,

Özellikle henüz bir işte çalışmayan veya üniversite okumaya devam eden gençlerden belediye meclis üyeliği sürecinde başvuru ücreti alınmaması gibi yöntemler kullanılarak gençlerin yerel yönetimlere katılımında belediye meclis üyeliklerinin önemi ve etkisi artırılarak daha demokratik ve katılımcı bir süreç oluşturulabilir.

Sonuç olarak demokratik katılımın halka en yakın yöntemlerinden birisi olan belediye meclisleri seçilme yaşının 18'e düşürülmesiyle gençler için bir katılım mekanizması olmaya başlamıştır. Gençler böylelikle yerel siyasette söz sahibi olmanın yanında karar mekanizmalarına etki eden seçilmişler olarak da görev alma imkânı yakalamışlardır.

Bu nedenle, gençlerin belediye meclislerine katılımını artırmak için çeşitli çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu çalışmalar arasında gençlerin siyasi süreçler hakkında bilgilendirilmesi, gençlerin siyasi süreçlerde yer almasını teşvik eden programlar düzenlenmesi ve gençlerin oy kullanma oranlarının artırılması yer almalıdır.

Yapılan nitel araştırmayla beraber Ege Bölgesi özelinde sınırlı sayıda adayla görüşülerek nitel çalışma bulguları analiz edilmiştir. Bu çerçevede yapılan değerlendirmeler her ne kadar tüm bölgeyi kapsayıcı kesinlikte yorumlanması mümkün olmasa da literatürde genç belediye meclis üyelikleri bağlamında katılımın araştırılması yönündeki eksikliğe katkı sağlaması planlanmaktadır. Böylelikle gelecekte ortaya

konulacak çalışmalara temel oluşturması açısından önemli bir fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Genel anlamda literatür taraması yapıldığında gençlerin yerel yönetimlere katılımı alanında çalışmaların az olması ve bu araştırma ile birlikte genç belediye meclis üyelerinin katılım ile ilgili görüşlerine yer verilmesi açısından katkısı büyük olacaktır.

KAYNAKÇA

- Adalet ve Kalkınma Partisi. (2019). Parti Tüzüğü. Ankara.
- Ağırbaş, E. D. (2008). Avrupa Birliği ve Türkiye’de Alan Kullanım Kararlarında Yerel Yönetimlerin Rolü: Gaziemir Örneği. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi FBE.
- Akbal, S. (2018). Küreselleşen dünyada gençliğin politik katılım kültürü ve yeni iletişim teknolojileri: Dijital gençlik (Doctoral dissertation, Bursa Uludag University (Turkey)).
- Akdoğan, Y. (2008). Yerel Siyaset. İstanbul. Okutan Yayıncılık. 9.
- Akgün, H., Erbay, Y. (2017). Türkiye’de ve Avrupa’da Yerel yönetimler. 2.Baskı., İstanbul: Akademik Yayıncılık.
- Akın, M.H., (2014) “Gençlik Toplumsallaşmasında Akran ve Arkadaşlık Grupları”, Gençlik Araştırmaları Dergisi, Cilt. 2 Sayı. 4, 10-21.
- Akıncı, A., & Eriş, V. (2019). 21. Yüzyıl Demokrasilerinde Siyasal Katılım: Türkiye Örneği. Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 35-55.
- Akkoç, A. (2014). Yunan Demokrasisinin Kavramsal Yönü ve Toplumsal Arka Planı. Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 31-42.
- Akman, Ç. (2018). Kent Konseylerini Yeniden Düşünmek: Türkiye Kent Konseyleri Birliğine Üye Olan Kent Konseyleri Üzerinden Bir Değerlendirme. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 740-764.
- Akman, K. (2021). Türkiye’de Gençlik ve Siyaset: Gelecek İçin Nasıl Bir Katılımı. Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi , 157-181.
- Aksu, H., & Kurtuluş, H. (2011). Yerel Temsil ve Katılım Açısından Sivas Belediye Meclis. Türk İdare Dergisi , 113-130.
- Aktan, E. (2017). Sosyal medya ve siyasal katılım. Eğitim Yayınevi.
- Akyol, İ. T. (2012). Türkiye’de yerel yönetimlerin ortaya çıkış sürecinin günümüz yerel yönetim sistemi üzerine etkileri (Master'sthesis, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

- Akyüz, K., (2018), Siyasal Katılım Bağlamında Yüksek Lisans Öğrencilerinin Siyasal Yaşamdaki Yeri: Ardahan Üniversitesi Örneği, Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan.
- Albayrak, O. (2020). Parti Üyelerinin Siyasal Katılım Düzeyi: İstanbul Ak Parti ve CHP Örneği. Doktora Tezi. İstanbul.
- Alıcı, O. V. (2007). Türkiye’de belediye reformu ve yaşanan değişiklikler. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 16(4), 8
- Alkan, H., Taş, E.İ.(2007). Yerel siyasetin dönüşümü Afşin örneği. (Birinci Baskı). İstanbul: Kesit Yayınları, 15.
- Altan, C., (2011), “Eğitim- Siyasal Eğilim İlişkisi: Mersin Örneği”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 313- 329.
- Altan, Y., Kerman, U., & Aktel, M. (2010). Köy kanunu tasarısı taslağı üzerine bir değerlendirme. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 57.
- Arslan, M. (2022). Yerel Kalkınmanın Yansıması Olarak Belediye Yatırımları. Türk Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 3(1), 41-52.
- Aslan, M., & Kaya, G. (2004). 1980 Sonrası Türkiye’de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi , 213-223.
- Aslı G. Ü, Sevinç B. Y, Çiğdem V. (2014). Büyükşehir’den Bütünşehir’e: Yerel Yönetim Politikalarındaki Değişimin Kırsal Alana Etkileri, İdeal Kent Dergisi, 12: 26-59.
- Atabey, G., & Hasta, D. (2018). Siyasal Katılım, Siyasal Yeterlik ve Toplumsal Cinsiyet. Nesne Psikoloji Dergisi (NPD), 6(13), 484-516.
- Ateş, D. (2007). Ulus Devletin Siyasal Meşruiyeti: Küresel Yansımaları. Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(2), 32-55.
- Atmaca, Y. (2013). Optimal Belediye Büyüklüğü ve Yeni Büyükşehir Belediye Yasası. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler 100 Fakültesi Dergisi. 2: 168-184

- Avrupa Gençlik Forumu. (2022). European Youth Forum. <https://www.youthforum.org> adresinden alınmıştır
- Avrupa Konseyi, (2003). Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yasama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı, Yerel ve Bölgesel İdareler Meclisi, Strasbourg, 5.
- Avrupa Konseyi. (2002). The Council of Europe and Youth – Thirty years of experience. Strazburg: Council of Europe Publishing.
- Aydın, M. (2003).Gençliğin Değer Algısı: Konya Örneği, Değerler Eğitimi Dergisi 1(3), <http://ded.dem.org.tr/gorsel/pdf/ded-3-makale-5.pdf>
- Aydın, M. S. (2011). Devlet, Demokratik Değerler ve Eski Türkler. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Aziz, A. (2003). Siyasal İletişim. Ankara: Nobel Yayınları.
- Arıkboğa, E. (2008). Yerel Yönetimler ve Organları: Organlar Arası İlişkilerin Üç Boyutlu Analizi, Ankara: Nobel Yayınları, 34.
- Babaoğlu, E. (2021). Küreselleşen Dünyada Yerel Yönetimler ve Belediyeler, 27.
- Baguenard, J., & Becet, J. M. (1995). La démocratie locale.Presses Universitaires de France – PUF.
- Bayhan, V. (2015). Türkiye’de Gençlik Sosyolojisi Çalışmaları, Sosyoloji Konferansları. 52(2). 355-390.
- Bayrakçı, E. (2001). Türkiye’de Siyasetin Kent Yönetimine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 30.
- Bayrakçı, E. (2002). Demokratik yerel yönetimin temel ilkeleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (7), 89-110.
- Belediye Kanunu. (2005). 5393 Belediye Kanunu. 2022 tarihinde Mevzuat: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf> adresinden alındı
- Belediye Kanunu. (2005, 7 3). 15.
- Beşirli, H. (2013). Gençlik Sosyolojisi-Politik Toplumsallaşma ve Gençlik, Siyasal Kitabevi, Ankara,

- Beyazyıldız, O. (2010). “Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Demokratikleşme Sürecine Etkisi” , İstanbul, 5-7.
- Bezci, B., Coşkun, B. (2007). “Avrupa Birliği ve Sübzidiarite İlkesi: İlkenin AB’de Uygulanması ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme” , Çağdaş Yerel Yönetimler, 5-27.
- Bilgiç, V. (2007). Türk Yerel Yönetimlerinin Tarihi Gelişimleri Üzerine Bir Değerlendirme, B. Eryılmaz, M. Eken, M. L. Şen, (Ed.) Kamu Yönetimi Yazıları içinde. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- BİLGİÇ, V. K. (1998). “Merkezi Yönetim ve Yerel Yönetim İlişkileri Üzerine Teoriler”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 28-35.
- Birch, A. (1993). The Concepts and Theories of Modern Democracy. London: Routledge.
- Bodur, F. (1997). Yerel Basında Yönetim Ve Örgüt Yapısı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Boyras, C. (2010). Siyasi Partilerin Gençlik Teşkilatlarında Siyasete ve Demokratik Katılım. 2010: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırma Vakfı.
- Bozdoğan Tulum, A., (2014), Kadınların Siyasi Yaşama Katılımında Kadın Kolları, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Bulut F. (2011). 68 Kuşağı Gençlik Olaylarının Uluslararası Boyutu ve Türkiye’de 68 Kuşağına Göre Atatürk ve Atatürkçülük Anlayışı, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, 10 (23)
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004. <http://www.sp.gov.tr/tr/mevzuat/s/3/>
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004). 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu. 2022 tarihinde Mevzuat Bilgi Sistemi. adresinden alındı.
- Canbaz, S., Eyidiker, U., & Poyraz, E. (2019). Siyasal Katılım ve Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılıma Bakışı: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği. Social Sciences Studies Journal, 5(35), 2537-2551
- Castells, M. (2005). Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür Birinci Cilt Ağ Toplumunun Yükselişi, 1. (Çev: Kılıç, E.) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Ceylan, M. (2021). Genç Seçmene Yönelik Bir Seçim Çalışması Olarak Animasyon-Türkiye 2018 Genel ve Başkanlık Seçimleri Örneği (Yüksek Lisans Tezi).
- Cumhuriyet Halk Partisi. (2001). Gençlik Kolları Yönetmeliği, 4.
- Çadır, M. (2011), Kadının Siyasal Yaşama Katılımında Siyasi Parti Kadın Kollarının Rolü, Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Ankara
- Çağlar, N. (2011). Kadının Siyasal Yaşama Katılımı ve Kota Uygulamaları. Vizyoner Dergisi, 3(4), 56-79.
- Çaha, Ö. (1999). Sivil Toplum, Aydınlar ve Demokrasi. Ankara: İz Yayınları.
- Çam, E. (1977). Siyaset Bilimine Giriş. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi.
- Çam, E. (2011). Siyaset Bilimine Giriş. İstanbul: Der Yayınları.
- Çelik, K. (2013). Genç Olmak Zor İş-Türkiye’de Genç Olmayı Etkileyen Bazı Unsurlar, Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1(1), 40-43.
- Çelik, K., Esin, A. (2012). The Non-Use of Services: Adolescents And Sexual Health Provision in Ankara, Turkey, Journal of Children’s Services. 7(3): 201-212
- Çeltikçi, E. (2005). Gençlik, Demokrasi ve Kalkınma, Türkiye Çocuk Zirvesi. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/tr/NHDR_BP_Ebrize_Celtikci.pdf
- Çetin, H. (2002). Liberalizmin tarihsel kökenleri. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 3(1), 79-96.
- Çetin, H. (2003). İnsan ve Siyaset. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çetin, Z. Ö. (2015). Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü Ve 6360 Sayılı Kanunun Dönüşüme Etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2),
- Çiftçi, O. (1996). Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi. Çağdas Yerel Yönetimler Dergisi , 5-15.
- Çiftçi, O. (2005). “Yerel Seçimler Coğrafyası”, TODAİE Yayınları, Ankara, 38.
- Çolak, M. (2021). Z Kuşağının Siyasal Katılım Düzeyleri ve Etki Eden Faktörler Üzerine Bir İnceleme . Kocaeli.

- Çoruh, M. (2008). Belediyeler ve İnternet, International School Of Management. Paris.
- Çukurçayır, M. A. (2000). Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Çukurçayır, M. A. (2011). Yerel Yönetimler Kuram, Kurum ve Yeni Yaklaşımlar. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Demiroğlu, T. E. (2015). Kentsel Politika Yapım Sürecinde Karar Alıcılar: Üsküdar Belediye Meclisi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 65.
- Demirtaş, M. (2012). Yerel yönetimlerde bir halkla ilişkiler çalışması olarak sosyal paylaşım ağlarının kullanımı: Üsküdar Belediyesi örneği. Humanities Sciences, 7(4), 291-314
- Denizli Büyükşehir Belediyesi Kent Konseyi. (2020). Gençlik Meclisi Yönergesi. Denizli.
- Dikme, H. (2012). Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Uygulamaları. İstanbul: Yalın Yayıncılık
- Directorate of Youth and Sport – Council of Europe. (2003). The State of National Youth Councils and Consultative Youth Bodies in Europe. Strazburg.
- Doğanay, A., Çuhadar, A., & Sarı, M. (2007). Öğretmen adaylarının siyasal katılımcılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 50(50), 213-246.
- Duran, H. (2015). Siyasal Katılmayı Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırmaları. Tavşanlı- Kütahya Örneği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi .
- Dursun, D. (2018). Siyaset ve Birey: Siyasal Katılma. D. Dursun, A. K. Bayram, İ. Söğütlü, Y. Bingöl , Ö. Çaha, T. Demirel, et al. içinde, Siyaset Bilimi (90-121). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Dursun, D.& Altunoğlu, M. (2018), Siyaset Bilimi, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını

- Dursun, H., (2007), “Belediye Dizgesine Getirilen Yeniliklere Genel Bir Bakış”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 359-426.
- Ekinci, T. Z. (2004). Türkiye'de Demokrasi ve İnsan Hakları Sorunları. İstanbul: Cem Yayınevi
- Emini, F.T. (2009).Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformunun İç ve Dış Dinamikleri, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim Ve Ekonomi,16 (2), 30-35.
- Emrealp: (2005). Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler Elkitabı. Bursa.
- Erdem, İ. (2015). Yerel siyaset ve belediyecilik. (Üçüncü Baskı). İstanbul: İlke Yayıncılık, 58.
- Erdoğan, E. (2007). Olasılıksızlığın Kuramını Anlamak: Türk Gençliği ve Siyasal Partilere Katılım. Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri (87). içinde
- Erdoğan, M. (1996). Anayasal Demokrasi, Siyasal Kitabevi, Ankara, 132-133.
- Erdoğan, O. (2019). Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Trabzon Büyükşehir Belediyesi Örneği. Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi .
- Erdoğan, Ü. (2011). Sivil toplum kuruluşlarının yerel yönetimlerin karar alma sürecindeki rolü: Aydın ili örneği (Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Erincik, S. (2018). Yeni Kamu Yönetimi Perspektifinde Yerel Yönetimlerin Sosyal İçerme Politikalarının Değerlendirilmesi: Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Örneği, 37-38.
- Eriş, V., & Akıncı, A. (2019). 21. Yüzyıl Demokrasilerinde Siyasal Katılım: Türkiye Örneği. Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi , 35-55.
- Eroğlu, H. T. (2006). Yönetime Katılma Biçimleri ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi , 190-206.
- Eroğul, C. (2018). Siyasal katılma. Siyaset Bilimi, Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler, Yordam, 3, 227-237.

- Ertan, B. (2002). Yerel yönetim kavramı. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 11(1), 22-30.
- Ertürk, D. (2016). Postmodern Dönemde Bir Siyasal Katılım Biçimi Olarak Siyasal Parti Üyeliği ve Aktivizmi. *Mukaddime*, 7(2), 341-359.
- Eryılmaz, B. (2008), *Kamu Yönetimi*, Okutman Yayıncılık, Ankara.
- Esen, A. (2007). Gençliğin Yerel Siyasete Katılımı, *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı 23, 34-35.
- Eser, H. B., & Sarışahin, P. (2016). Cinsiyet-Siyasal Katılım İlişkisi: SDÜ Örnek Olayı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(15), 38-58.
- Eyidiker, U. (2019). Siyasal Davranış: Siyasal Katılıma Giden Yol, *International Journal of Social Humanities and Administrative Sciences*, 704- 719.
- Gençlik Örgütleri Forumu. (2021). Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması Raporu. İstanbul: GoFor.
- Gezgin, S. (2007). “Türkiye’de Yerel Basın”, *Türkiye’de Yerel Basın*, (Ed. S. Gezgin), İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 177-196
- Gök, F. (1993), *Türkiye’de Eğitim ve Kadınlar*, (Ed. Şirin Tekeli), 1980’ler Türkiye’sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar, içinde (181- 198), İstanbul, İletişim Yayınları.
- Görmez, K. (1997). “Yerel Demokrasi ve Türkiye: Yerel Yönetim ve Belediyeler”. Vadi Yayınları
- Görmez, K. (2013). *Türkiye’de kentsel siyaset ve yerel siyaset*. , Ü. Özdağ. (Editör). 21.Yüzyılda prens siyaset ve devlet yönetimi. İkinci Baskı. Ankara. Kripto Basın Yayın, 323-343.
- Görün, M. (2006). Yerel Demokrasi ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 159-184.
- Gül, H., H. M. Kiriş, N. Negiz ve İ. Gökdayı. (2014). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*. 1. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Güneş, M. (2004). *Yerel Gündem 21: Ulusal Kentlerden Küresel Köylere* . Ankara: Detay Yayıncılık.

- Gürcüoğlu, S. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: 22, Sayı: 4, Aralık 2020, 1046-1066
- Güveyi, Ü. (2018). Türkiye’de Seçme ve Seçilme Hakkı Boyutunda Yaşanan Demokratikleşme Sürecinin Kısa Tarihçesi ve Bu Süreçte Kadim Türk Kültürünün Rolü. Türkiye Barolar Birliği Dergisi , 37-66.
- Güzey, C. (2000). Demokrasi Bilinci. Felsefelogos. İstanbul: Bulut Yayınevi.
- Halkların Demokratik Partisi. (2014). Parti Tüzüğü
- Hasırcı, O. N. (2008). Almanya’da Türklerin Siyasal Katılım: Köln Örneği. Doktora Tezi. Sakarya: T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Heywood, A. (2004). Political Theory: An Introduction. New York: Palgrave.
- Heywood, A. (2015). Siyasetin Temel Kavramları. (H. Özler, Çev.) Ankara: Adres Yayınları.
- Huntington, S. P. (2012). The third wave: Democratization in the late 20th century (Vol. 4). University of Oklahoma Press.
- İl Özel İdaresi Kanunu. (2005). 5302 Sayılı Kanun. 2022 tarihinde Mevzuat Bilgi Sistemi. adresinden alındı
- İYİ Gençlik. (2022). İyi Parti Gençlik Politikaları Başkanlığı. 2022 tarihinde <https://www.iyigenclik.org.tr/> adresinden alındı.
- Kalabalık, H. (2005). Yerel Yönetim Hukuku, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 5-15.
- Katılımcı G1 ile yapılan görüşme. (30.11.2022).
- Katılımcı G2 ile yapılan görüşme. (09.11.2022).
- Katılımcı G3 ile yapılan görüşme. (06.12.2022).
- Katılımcı G4 ile yapılan görüşme. (07.12.2022).
- Katılımcı G5 ile yapılan görüşme. (22.12.2022).
- Katılımcı G7 ile yapılan görüşme. (28.02.2023).
- Katılımcı G8 ile yapılan görüşme. (28.02.2023).
- Katılımcı G10 ile yapılan görüşme. (03.03.2023).

Katılımcı G12 ile yapılan görüşme. (10.03.2023).

Katılımcı G15 ile yapılan görüşme. (13.03.20223).

Katılımcı G16 ile yapılan görüşme. (14.03.2023).

Katılımcı G17 ile yapılan görüşme. (09.03.2023).

Katılımcı G18 ile yapılan görüşme. (09.03.2023).

Katılımcı G19 ile yapılan görüşme. (05.12.2022).

Katılımcı G22 ile yapılan görüşme. (06.12.2022).

Katılımcı G24 ile yapılan görüşme. (15.03.2023).

Kaypak, Ş. (2012). YEREL YÖNETİMLERDE KATILIMCI/MÜZAKERECİ DEMOKRASİ SÜRECİNDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖNEMİ . Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi , 8 (17) , 171-196 . DOI: 10.11122/ijmeb.2012.8.17.72

Kayseri Büyükşehir Belediyesi. (2021). Gençlik Meclisi Yönetmeliği.

Keleş, R (2006). Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, İstanbul, 61-62.

Keleş, R. (1995). “Hizmette Halka Yakınlık İlkesi ve Yerel Yönetimler”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt: 4, Sayı: 1, Ocak, 3-14.

Keleş, R. (2012). Anakentlerin Dünyü, Bugünü ve Yarını. Kentsel ve Bölgesel Araştırma, 6-7.

Keleş, R. (2016). Şehirciliğin kuramsal temelleri. Artcivic, 48-51.

Keleş, R. (2021). Demokrasi, sivil toplum ve kent yönetimi. Sivil Toplum Demokrasi ve Kent Yönetimi, Ankara Üniversitesi Yayınları, 40.

Kışlalı, A. T. (1990), Siyaset Bilimi, İmge Yayınları, Ankara, 172.

Kocaoğlu, M. (2011). Yerel yönetimlerde katılım kültürü (Konya büyükşehir belediyesi örneği). Yüksek Lisans Tezi.

Kocaoğlu, M. (2015). Yerel Yönetimlerde Katılım ve Kültür. Konya: Çizgi Kitabevi.

- Koçak, S. Y., & Ekşi, A. (2010). Katılımcılık ve demokrasi perspektifinden Türkiye’de yerel yönetimler. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Korkut, G., & Uysal, M. T. (2017). Gençlerin ve Yaşlıların Yaşlılık Sürecine ilişkin görüşleri: karşılaştırmalı bir çalışma. Journal Of Awareness, 2(Special 1), 565-584.
- Koru, A. M. (2019). Gençlerin Siyasal Katılımları ve Gençlik Meclisleri: Konya Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Kömürcü, D. (2014). Partili Olmak: Cumhuriyet Halk Partisi'nde Genç Üyelerin Siyasal Toplumsallaşma Süreçleri. Alternatif Politika , 281.
- Köy Kanunu, 1924. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf>
- Kutlu, A. (2018). Dönüşen Medya Çağında Siyasal Katılım: İstanbul’da yaşayan 18-22 yaş seçmen örneği. Erciyes İletişim Dergisi , 90-105.
- Kutlu: (2019). Yerel Karar Alma Sürecinde Gençlik Meclisleri: KBB Gençlik Meclisi Üzerine Bir İnceleme. 20. Konya.
- Lüküslü, D. (2014). Türkiye’de “Gençlik Miti” 1980 Sonrası Türkiye Gençliği, İletişim Yayınları, 3. Baskı İstanbul.
- Mehmet Özel vd. (2009). “Yerel Siyaset Ve Yerel Halkın Belediye Hizmetlerine Bakışı: Yerel Hizmetlerden Memnuniyet Düzeyi Üzerine Bir Araştırma”, Akdeniz Üniversitesi Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 34.
- Meram Belediyesi. (2014). Gençlik Meclisi Çalışma Yönetmeliği. Konya.
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (1982). <https://www.mevzuat.gov.tr/#anayasa> adresinden alınmıştır.
- Milliyetçi Hareket Partisi. (2009). Parti Tüzüğü
- Neyzi, L. (2011). Türkiye’de Kamusal Söylemde Gençlik Kurgusunun Değişimi. Katılımın “E-Hali”: Gençlerin Sanal Alemi.
- Nüfusçu, G. A. (2013). Türkiye’de Gençlik Ceza Adaleti: Gençlere Rağmen Gençler İçin. Der.), Lüküslü, D. ve H. Yücel), Gençlik halleri: 2000li Yıllar Türkiye’sinde Genç Olmak, içinde, 154-175.

- Okday, T., (2013). Yerel Siyaset Bağlamında Belediye Meclis Komisyonları. İstanbul: MBB Yayınları, s: 92.
- Okday, E. ve Pekküçükşen Ş., (2009). “Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesinin Bir Aracı Olarak Sivil Toplum Kuruluşları Türkiye İçin Kısa Bir Değerlendirme”, KMU İİBF Dergisi, 177)
- Okutan, E. (2008). YEREL YÖNETİMLER VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNİN GELİŞMİŞ İŞBİRLİĞİ: İNGİLTERE ÖRNEĞİ . Sayıştay Dergisi , (71) , 91-108.
- Ortaylı, İ. (1994). “Mahalli İdare Geleneği; Abartma ve Gerçek Üzerine”, Türkiye Günlüğü, 26-31.
- Ökmen, M. (2005). Küreselleşme sürecinde yerelleşme eğilimleri ve yerel yönetimler. Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I: Reform, 539-565.
- Ökmen, M., & Elma, F. (2013). Türk dünyasında yerel yönetimler: -yapısal işlevsel görünüm ve dönüşüm süreci. Türk Dünyası Belediyeler Birliği.
- Öz, İ. (2014). Demokrat Parti’nin Gençlik Politikaları ve Gençlik Teşkilatı (1946-1960)(Yüksek Lisans Tezi), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Özaslan, R. K.& Alıcı, O. (2014). Kalkınma planlarında yerel yönetimler ve yapılan reformlar çerçevesinde mukayesesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(26), 315-342
- Özdemir, A. A. (2015). Sosyal ağ özellikleri bakış açısıyla sosyal sermaye ve bilgi yaratma ilişkisi: Akademisyenler üzerinde yapılan bir alan araştırması. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 70-128.
- Özdemir, G. (2019). Siyasal Katılımı Etkileyen Sosyoekonomik Faktörler Üzerine Bir Araştırma- Çankırı Örneği, Sakarya İktisat Dergisi, 252- 283.
- Özdemir, M. (2016). Belediyelerin altyapı hizmeti sunumunda vatandaş memnuniyeti: Anamur Belediyesi örneği (Master's thesis, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Özel İhtisas Komisyonu. (2018). Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları. Ankara: T.C. Kalkınma Bakanlığı.
- Özer, M. A. (1999). “Batıda Yerel Yönetimlerin Ortaya Çıkışı ve Gelişim Süreci”, Türk İdare Der. 425, Aralık, 105.
- Özer, M. A. (2005). Günümüzün yükselen değeri: yeni kamu yönetimi. Sayıştay Dergisi, (59), 3-46.
- Özer, Y. E. (2011). Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel. Yönetimlerin Rolü, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 1, 43-65.
- Özkan, A. (2010). Türkiye’de Seçmenlerin Oy Verme Davranışının Siyasal İletişim Perspektifinden İncelenmesi. E. İnan içinde, Seçenlere ve Seçilenlere Politik Dünya (211-229). İstanbul: Referans Akademik Kitaplar.
- Öztekin, A. (2014). Siyaset Bilimine Giriş. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Özyurt, C. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Davranışları: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri, Balıkesir Örneği. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi , 289-320.
- Pamukkale Belediyesi. (2022). 2022 Yılı Nisan Ayı Meclis Karar Özeti. 2022 tarihinde Pamukkale Belediyesi: <https://www.pamukkale.bel.tr/i-1178-2022-yili-nisan-ayi-meclis-karar-ozetleri> adresinden alındı.
- Parry, G., Moyser, G., & Day, N. (1992). Political Participation and Democracy in Britain. Cambridge: Cambridge University Press
- Poguntke, T. (2006). Political Parties and Other Organizations. Londra: Handbook of Party Politics.
- Rudolph, T. J., & Cho, W. (2008). Emanating Political Participation: Untangling the Social Structure Behind Participation. British Journal of Political Science, 38(2), 273-289.
- Sarı, H. (2008). Gençlerin Siyasi Tercih Oluşturmalarında Parti Gençlik Kollarının Etkisi: 2005-2007 CHP ve AK Parti Gençlik Kollarının Çalışmaları. Ankara.

- Sarı, M. (2014). 442 sayılı köy kanunu çerçevesinde cumhuriyet dönemi köye yönelik çalışmalar. Tarih Okulu Dergisi (TOD), 514-516.
- Saygılı, A. (2011). “Gençlerin Tüketim Davranışlarını Etkileyen Sosyo-Kültürel Faktörler: Sakarya Üniversitesi ve Kırgızistan - Türkiye Manas Üniversitesi Örneği”. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi SBE. 371.
- Schmitter, P. C. ve Karl, T. L. (1999). “Demokrasi Nedir, Ne Değildir (Çev: Levent Gönenç)”. (Ed. Atilla Yayla). Sosyal ve Siyasal Teori. Ankara: Siyasal Kitabevi. 2. Basım. 3-16.
- Schusler, T. M., & Krasny, M. E. (2008). Youth Participation in Local Environmental Action: An Avenue for Science and Civic Learning
- Sedlak, A. J., Bruce, C. (2010). Youth’s Characteristics and Backgrounds, U.S. Department of Justice, , (Erişim) <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/227730.pdf>
- SEKAM (Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Araştırmalar Merkezi) (2016), Türkiye’de Gençlik Raporu Gençliğin Özellikleri, Sorunları, Kimlikleri ve Beklentileri (Özet Rapor), Sekam Yayınları, İstanbul.<http://www.sekam.com.tr/sayfa.php?detay=turkiye\de-genclik-raporu-ozet->
- Sert, O. (2020). “Tek Parti (1923-1950) Ve Demokrat Parti (1950-1960) Dönemlerinde Yerel Siyaset Ve Yerel Demokrasi:Ankara Özelinde Karşılaştırmalı Bir Analiz” , Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 26.
- Sevin, Ç. (2007). Sosyal Yardımda Etik Boyut: Ankara İlinde Sivil Toplum Kuruluşlarından Sosyal Yardım Alan Gençler Örneği. Yüksek Lisans Tezi . Ankara.
- Sezen, S. (2000). Seçim ve Demokrasi. İstanbul: Gündoğan Yayınları. 2. Basım.
- Sezer, A. (2022). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Tarımda Ücretsiz Aile İşçiliği. Denizli.

- Sezik, M. (2017). Yerel Siyasal Aktörlerin Belediyelerde Karar Alma Mekanizmalarına Katılımı: Adıyaman Belediye Meclis Örneği. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 65-88.
- Smith, A. Ellison, C. (2012). *Youth, Education and Peacebuilding*, IIEP Policy Forum Paris.
- Sumbas, A. (2012), *Demokrasi ve Kadın Temsili Çerçevesinde Yerel Siyasette Kadın Temsilcilerin Etki ve Katkıları: Türkiye’de 2009 Yerel Seçimlerinde Seçilen Kadın Belediye Başkanları Örneği*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Süzer, M. (2000). Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 123-133.
- Şahin, B. (2013). *Gençlerde Demokrasi ve Katılım Algısının Oluşmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahinbaş, Y. (2016). *Gençliğin Siyaset Algısı ve Yönelimleri*: Trakya Üniversitesi. Edirne.
- Şan, M. K. ve Şimşek, R. (2011). Sosyal Sermaye Kavramının Tarihsel-Sosyolojik Arka Planı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6 (1), 88-111.
- Şimdi, M. (2019). *Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Siyasal Katılım Davranışı: Mardin Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.
- Şimşek, Hasan ve Yıldırım, Ali. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (10. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şinik, B. (2011). *Türkiye’nin Yönetim Yapısı ve Kamu Personeli Ders Notları*. İstanbul: Türkmen Kitapevi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. (2005). İl Özel İdaresi Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf>

- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2018). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları . Ankara: Özel İhtisas Komisyonu.
- Taner, A. (2012). Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Arayışları ve Hesap Verme Sorumluluğuna Etkileri. Sayıştay Dergisi, (85), 27-50. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sayistay/issue/61540/919075>
- Tanilli, S. (1982). Devlet ve Demokrasi. İstanbul: Say Kitap Pazarlama. 3. Basım
- Taşkın, Y. (2007). Siyasi Partilerin Gençlik Kolları: Politikleşme Öyküleri ve İdeolojik Yönelimler Üzerinden Bir Değerlendirme. İstanbul: TÜSES.
- TDK, Sözlük. <https://sozluk.gov.tr>
- TGSP. (2021). Türkiye'nin Gençleri. İstanbul: TGSP.
- Timuçin, A. (2000). Demokrasi. Felsefelogos. İstanbul: Bulut Yayınevi. 41-5011. 7-14
- Toprak, Z. (2006). Yerel yönetimler (Vol. 6). Nobel Yayın Dağıtım.
- Toprak, Z. (2014). Yerel Yönetimler. Ankara: Siyasal Kitapevi
- Tortop, N. (1994). Mahalli İdareler, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Tortop, N. (1995), “Yerel Yönetim Anlayışında Gelişmeler ve Yerel Yönetimlerin Önemi”, Yeni Türkiye Dergisi, Yıl: 1, Sayı: 4, 300.
- Tortop, N. (1999). Mahalli İdareler, Altıncı Baskı, Yargı Yayınları, Ankara.
- Tortop, N.; Burhan A.; Hüseyin Y.; Özer, M. A. (2006). “Mahalli İdareler” 1. Basım, Nobel Yayınları, Ankara, 128.
- Touraine, A. (2002). Modernliğin Eleştirisi. (Çev: Hülya Tufan). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 4. Baskı.
- Touraine, Alain (2011). Eşitliklerimiz ve Farklılıklarımızla Birlikte Yaşayabilecek Miyiz?. (Çev: Olcay Kunal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 4. Baskı.
- Trounstein, J. (2009). All Politics Is Local: The Reemergence Of Study Of CityPolitics. Perspectives On Politics. Cambridge University Press, C. 7, No 3.

- Tuncay, S., Hurma, H., & Konuş, L. (2008). Türkiye’de Kentleşme ve Göç Olgusu Sürecinde Medya ve Siyasal Katılma İlişkisi. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi, (3), 9-42.
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (19 Kasım 2022). Sivil toplum örgütü. <https://sozluk.gov.tr>
- Türk, P. (2011). Kadın ve siyaset ilişkisi üzerine sosyolojik bir araştırma: Bursa'da AKP ve CHP kadın kolları (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).
- Türkdoğan, O. (1985). Sosyal Şiddet ve Türkiye Gençliği. Ankara, Mayaş Yayınları.
- Uysal, B. (1984). Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi. Ankara: TODAİE.
- Uzun, T. , Kurt, H. (2002). “Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Sorunları”, Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler, Edi: Bekir Parlak, Hüseyin Özgür, Alfa Yayınları, 80.
- Ünal, A.,&Tanrıvermiş, H. (2018). 6360 Sayılı kanun ve zorunlu kentleşme. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 27(2), 3.
- Wolman, H. (1995). Local Government Institutions and Democratic Governance. In D. Judge, G. Stoker & H. Wolman (Eds.). Theories of Urban Politics. 135-159.
- Yahşi, Fevzi. (2014). Bir Toplumda Demokrasinin Gelişmesinde “Yerel Yönetimlerin Rolü: Tarihsel, Siyasal ve İdari Anlamda Bir Analiz, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale, 115.
- Yalçındağ, S. (1996). “Belediyelerimiz ve Halkla İlişkileri”, TODAİE Yayını, Ankara, 131.
- Yıldırım, A., Yıldırım, K. E., & Özcan: (2019). Türkiye’de Mahalli İdareler Seçimleri Oy Oranlarının Tahmin Edilmesine Yönelik Bir Model Önerisi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 309-330.
- Yıldırım, S. (1993). “Yerel Yönetim ve Demokrasi /Kavramlar, Yaklaşımlar” , IULA-EMME, İstanbul, 91
- Yıldırım, S. (1993). Yerel Yönetim ve Demokrasi, IULA-EMME Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Ortay Yayını, İstanbul, 149.

- Yıldırım, S. & Yenihan, B. (2013). Sosyal Dışlanma ve İşgücü Piyasasında Gençler. <https://www.mevzuatdergisi.com/2013/04a/01.html>
- Yılmaz, R. A. (1994). Seçim Dönemlerinde Oy Verme Davranışını Artırıcı İletişim Kampanyaları. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Yılmaz, R. A., & Yaşar, İ. H. (2020). Sosyal Medya Kullanımının Siyasal Etkinlik, İlgi ve Katılım Üzerine Etkisi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (25), 195-207.
- Yiğit, V. (2008). 1648 Vestefalya Barışından 1815 Viyana Kongresine kadar ki dönemde uluslararası sistemin dönüşümü. (Yüksek Lisans Tezi), Kadir Has Üniversitesi
- Yusufoğlu, Ö. Ş. (2021). Yoksullukla Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Elazığ Belediyesi Hayır Çarşısı Örneği. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 8(15), 21-42.
- Yüksek Seçim Kurulu. (2019). Seçim İstatistikleri.
- Zeybek, S. Ö. (2019). 2000-2019 Yılları Arasında Türkiye’de Yerel Siyaset-Kent Yoksulluğu İlişkisinde Sosyal Belediyecilik. Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 19.

EKLER

EK 1. Genç Belediye Meclis Üyelerine Yönelik Mülakat Soruları

- Siyasete nasıl ve ne zaman dahil oldunuz? Sizi etkileyen etmenler nelerdi?
- Gençlik döneminizde siyasal katılıma yönelik hangi mekanizmaları kullandınız?
- Gençlerin siyasal katılımı sizin için ne ifade ediyor?
- Belediye Meclis Üyeliklerinin gençlerin siyasal katılımında etkisinin değerlendir misiniz?
- Yerel yönetimlerde seçilme yaşının 18'e indirilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Yerel yönetimlerde gençlerin katılımını arttırmak için ne gibi projeler yapılmalıdır?
- Gençlerin belediye meclislerinde temsiliyet oranını nasıl buluyorsunuz?
- Belediye meclis üyelerinin gençlere ulaşabildiğini düşünüyor musunuz?
- Belediye başkanınızın gençlerin yerel yönetime katılımına dair tutumunu değerlendir misiniz?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Mehmet YARA

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi: Pamukkale Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Yabancı Dil ve Düzeyi :

İngilizce -İyi düzey

İş Deneyimi :

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar :

1. Sosyal Medya İzleme Araçları ve Siyasi Söylem Raporu - 2018